

Tütün Bağımlılığı

RÖPORTAJ

AHMET ATAÇ İLE COVID-19
SALGINI VE SAĞLIKLI KENT
ÜZERİNE SÖYLEŞİ

BİRLİK ÜYE HABERLERİ

10 BÜYÜKŞEHİRİN KATILDIĞI
BİSİKLET ETKİNLİĞİ
GERÇEKLEŞTİRİLDİ

İNSAN ODAKLI YAKLAŞIM

YENİLİKÇİ BİR KENT ÇİFTÇİLİĞİ
TASARIMI: YÜZER ÇİFTLİK

MAKALE

TÜTÜN PANDEMİSİ

DUMANSIZ HAVA SAHASI HERKESİN HAKKIDIR

Şehirlere sağlıklı dokunuş

www.skb.gov.tr

BAŞKAN'DAN

Alinur Aktaş

Sağlıklı Kentler Birliği Başkanı
Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı

Değerli Üyelerimiz,

Birliğimiz tarafından bu yıl 11'inci düzenlenen ve 35 üye belediyenin 102 projeye başvurduğu Sağlıklı Şehirler En İyi Uygulama Yarışması'nın ödülleri sahiplerini buldu. Yerel yönetimlerde en iyi uygulama örneklerinin tanıtıldığı bu yarışma, diğer yerel yönetimler için yenilikçi vizyonlar oluşturarak iyi uygulamaların yaygınlaştırılmasını teşvik etmektedir. Başvurusu yapılan 102 projeyi detaylı ve titiz bir çalışmayla değerlendiren Jüri Üyelerimize Birliğimiz adına teşekkürlerimi iletirim.

Sağlıklı Kentler Birliği'nin 34. Olağan Meclis Toplantısı, 21 Ekim 2020 tarihinde İzmir Karşıyaka Belediyesi'nin ev sahipliğinde gerçekleştirildi. Pandemi sürecinde tüm belediyelerin çok ağır sorumluluklar içinde ve büyük bir özveriyle çalıştığı, hâlen de çalışmaya devam ettiği gerçeğinden hareketle karşılaşılan çeşitli sorunların ele alındığı toplantıda Sağlıklı Kentler Birliği'nin pandemi sürecindeki faaliyetleri hakkında bilgi verildi. Sağlıklı Kentler Birliği'nin özellikle bilgilendirici yayın çalışmaları ve düzenlediği toplantıların COVID-19 salgını ile mücadele kapsamında yerel yönetimlerde farkındalığın artırılmasına önemli katkı sağladığına inanıyorum.

Meclis toplantısının ardından Sağlıklı Kentler Birliği tarafından 11'inci düzenlenen 2020 Sağlıklı Şehirler En İyi Uygulama Yarışması'nı kazanan belediyelere ödülleri takdim ettik.

34. Olağan Meclis Toplantısında 2021 yılı bütçesi ve 2021 yılı performans programı, üyeler tarafından onaylandı. Başvurusu üzerine Ordu Gülyalı Belediyesinin üyelik kararı kabul edildi. Böylece üye sayımız 75'e ulaşmış oldu.

Dergimizin bu sayısında dosya konusu olarak "Tütün Bağımlılığı" konusunu ele aldık. Tütün kullanımı, geçmişten günümüze tüm toplumlarda sağlık, ekonomi, çevre ve sosyal hayat gibi pek çok alanda yıkıcı etkilere yol açmaktadır. Halk sağlığı araştırmalarına göre tütün ve tütün ürünlerinin kullanımı nedeniyle meydana gelen ölümler, dünyada tek başına en önemli ölüm nedeni olarak bilinmektedir. Tütün kullanımının yol açtığı sağlık sorunları, bireylerin yaşam kalitesini kısıtladığı gibi toplum sağlığını da olumsuz etkilemektedir. Sadece yasal düzenlemelerin ve idari yaptırımların yeterli olmadığı kavranmalı; tütün ürünleriyle mücadelede devletin tüm organları, kurum ve kuruluşları, sivil toplum örgütleri ve en önemlisi kamuoyu tarafından ortak bir bilinç oluşturularak toplumsal bir duyarlılık yaratılmalı, direnç ve tepki gösterilmelidir.

Kentsel mekânlarımızın %100 dumansız ortamlara dönüştürülebilmesi için belediyelere büyük görevler düşmektedir. Yasal düzenlemelerle ancak kamusal alanlarda dumana maruz kalma oranı engellenebilmektedir. Kentlerimizin %100 dumansız ortamlara dönüştürülebilmesi için toplum farkındalığını artırıcı proje ve çalışmalara öncelik verilmelidir.

Bu kapsamda dergimizin bu sayısında "Tütün Bağımlılığı" konusu farklı yönleri ile detaylı biçimde ele alınmıştır. Bu sayının editörlüğünü üstlenen Doç. Dr. Emel İrgil başta olmak üzere emeği geçen herkese teşekkür eder, sağlık ve huzur içinde geçireceğimiz yeni bir yıl dilerim.

Saygılarımla.

İmtiyaz Sahibi

Sağlıklı Kentler Birliği adına,
Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı ve SKB Başkanı
Alınur AKTAŞ

Yayın Direktörü (Sorumlu)

Murat AR

Genel Yayın Yönetmeni

S. Bahar ALBAN

Yayına Hazırlayanlar

Yunus İhsan ŞAHİN, Mustafa SEVİM,
Muhammed Furkan YURTSEVEN, Ercüment YILMAZ

Katkıda Bulunanlar

Aydın Büyükşehir Belediyesi, Balıkesir Büyükşehir
Belediyesi, Bilecik Belediyesi, Burdur Belediyesi,
Bursa Büyükşehir Belediyesi, Çankırı Belediyesi,
Denizli Büyükşehir Belediyesi,
Erzurum Büyükşehir Belediyesi,
Hatay Büyükşehir Belediyesi, Kırıkkale Belediyesi,
Kırşehir Belediyesi, Merkezefendi Belediyesi,
Ordu Büyükşehir Belediyesi, Osmaniye Belediyesi,
Serdar Belediyesi, Toroslar Belediyesi,
Yeşilyurt Belediyesi,

Dosya Editörü

Doç. Dr. Emel İRGİL

Editörler Kurulu

Erdem SAKER, Prof. Dr. Handan TÜRKOĞLU,
Prof. Dr. Feza KARAER, Prof. Dr. Cengiz TURE,
Prof. Dr. Emine Didem EVCİ KIRAZ,
Prof. Dr. Tülin VURAL ARSLAN,
Prof. Dr. Bülent YILMAZ, Doç. Dr. Emel İRGİL,
Doç. Dr. Alpaslan TÜRKAN,
Doç. Dr. İnci PARLAKTUNA,
Doç. Dr. Gül SAYAN ATANUR,
Doç. Dr. Asım Mustafa AYTEN

Yapım

www.albantanim.com.tr

Baskı

Hermes Ofset

Sağlıklı Kentler Birliği

Orhanbey Mahallesi 6. Uçak Sokak No:3
Kat: Zemin, Osmangazi / BURSA
Tel: 0224 235 23 99 – Faks: 0224 235 34 70
www.skb.gov.tr • bilgi@skb.gov.tr

Yerel, süreli yayın.

ISSN 2146-0566

Sağlıklı Kentler Birliği resmi yayın organı olan
Kentli Dergisi basın meslek ilkelerine uymayı
taahhüt eder. Dergimizde yer alan yazı ve makaleler
kaynak gösterilerek yayınlanabilir. Makalelerin
sorumluluğu yazarına aittir.

Sağlıklı Kentler Birliğinin ücretsiz yayınıdır.

Üç ayda bir yayımlanır.

İÇİNDEKİLER

04 YAYIN DİREKTÖRÜ

05 DOSYA EDITÖRÜ

06 BİRLİKTE HABERLER

- Sağlıklı Kentler Birliği Karşiyaka'da Toplandı
- 2020 Sağlıklı Şehirler En İyi Uygulama Yarışması'nın
Ödülleri Sahiplerini Buldu
- Ekim Ayı Encümen Toplantısı Karşiyaka'da
Gerçekleştirildi
- Bisiklet Üzerine Online Söyleşi Gerçekleştirildi

14 RÖPORTAJ

Tepebaşı Belediye Başkanı
Ahmet Ataç ile Covid-19
Salgını ve Sağlıklı Kentler
Üzerine Röportaj

20 RÖPORTAJ

Abana Belediye Başkanı
Yunus Akgül ile Covid-19
Salgını ve Sağlıklı Kentler
Üzerine Röportaj

24 ÜYE HABERLERİ

- Aydın Büyükşehir Belediyesi Ata Tohumlarını Bu Yıl Da Toprakla Buluşturdu
- 10 Büyükşehirin Katıldığı Bisiklet Etkinliği Gerçekleştirildi
- Bilecik'te Kent Sağlığına Yönelik Çalışma "Dumansız Hava Sahası"
- Uzaktan Eğitim Dersleri İçin Tabletler Teslim Edildi
- Bursa "Harekete" Geçti
- Çankırı Belediyesi Can Dostlarımıza Hizmeti Yoğunlaştırdı
- Ceviz Üretim Alanlarını Geliştirme Projesi Kapsamında 3 Yılda 340 Bin Ceviz Fidanı
- Çiftçilerden Başkan Sekmen'e Tarım Makinaları Parkı İçin Teşekkür
- "Hatay'daki Kırsal Kalkınmayı En Üst Seviyeye Çıkaracağız"
- El Emeği Göz Nuru Ürünler Şehir Parkı'nda Satışa Sunuldu
- Kırşehirli Kadın Girişimi Kooperatifçilik Fuarı'na Katıldı
- Başkan Doğan Avrupa Hareketlilik Haftası İçin Pedal Çevirdi
- "Çalışan Ordu'nun Üreten Kadınları" Projesinin Başvuru Süresi Uzatıldı
- Kızılırmak Sahili Yeni Çalışmalarla Hayat Buldu
- Kısıtlamalarda Sokak Hayvanları Unutulmadı
- Toroslar'da Doğa Yürüyüşü İle Hareketliliğe Dikkat Çekildi
- Yeşilyurt Belediyesi Tarım Belediyeciliğinde Markalaşıyor

42 İNSAN ODAKLI YAKLAŞIM

- Çevreci ve Ekonomik Ulaşım Teknolojileri: Hidrojenle Çalışan Trenler
- Yenilikçi Bir Kent Çiftçiliği Tasarımı: Yüzer Çiftlik

44 KAPAK KONUSU

Tütün Bağımlılığı

52 MAKALE

- Tütün Pandemisi
Doç. Dr. Emel İrgil
- Tütün Kontrolü ve "Tütünsüz Şehirler"
Prof. Dr. Dilek Aslan
- Türkiye ve Tütün Ürünleri Salgını: Bir Değerlendirme
Prof. Dr. Recep Erol Sezer
- Tütünsüz Kampüs Projesi
Prof. Dr. Mehmet Karadağ

YAYIN DİREKTÖRÜ

Murat Ar

Sağlıklı Kentler Birliği Müdürü

Değerli Okurlar,

Kentli Dergimizin 39. sayısı ile karşınızdayız. Dergimizin bu sayısında öncelikle ‘Birlikten Haberler’ bölümünde Sağlıklı Kentler Birliği’nin yürüttüğü faaliyetlere değindik. Bu başlık altında Birliğin çalışma ve toplantıları hakkında güncel bilgiler edinebilir, gerçekleştirilen etkinliklere ilişkin haberleri okuyabilirsiniz.

Bu yıl 11’incisi düzenlenen ve 35 üye belediyenin 102 projeyle başvurduğu Sağlıklı Şehirler En İyi Uygulama Yarışması’nın ödülleri sahiplerini buldu. Jüri Üyelerimiz tarafından 102 proje detaylı ve titiz bir çalışmayla değerlendirildi.

ENVERÇEVKO (Enerji Verimliliği ve Çevre Koruma Derneği) yetkilileri ile bisiklet üzerine online bir söyleşi gerçekleştirdik. Birlik üyesi belediyelerin katılımıyla gerçekleştirilen bu söyleşide bisiklet turizmi ve EuroVelo uluslararası bisiklet ağları, şehir içi bisiklet politikaları ve bisiklet dostu işveren projesi konuları ele alındı.

Tepebaşı Belediye Başkanı Ahmet Ataç ve Abana Belediye Başkanı Yunus Akgül ile COVID-19 salgını ve sağlıklı kentler üzerine bilgilendirici bir sohbet gerçekleştirdik. Belediye başkanlarının kent sağlığına bakışı ve sağlıklı bir kentin oluşturulmasında yerel yönetimlerin karşılaştığı zorlukları bu söyleşilerde okuyabilirsiniz.

Her sayıda olduğu gibi dergimizin bu sayısında da üye belediyelerimizin “Sağlıklı Kent” olmak amacıyla yürütmüş oldukları çalışmalara bolca yer verdik. Üye belediyelerimizin faaliyetlerine ilişkin haber içerikleri, diğer belediyeler için de örnek teşkil etmekte ve ilgiyle okunmaktadır.

Çevreci ve ekonomik ulaşım teknolojileri kapsamında “Hidrojenle Çalışan Trenleri” sizler için tanıttık. Ayrıca üretici ve tüketiciyi yakınlaştırmak, zamandan tasarruf sağlamak ve kent sakinlerini üretim sürecine dahil etmek hedefiyle yola çıkan ve yenilikçi bir kent çiftliği tasarımı olan “Dünyanın İlk Yüzer Çiftliği” içeriğini de ilgiyle okuyacağınızı düşünüyoruz.

Dergimizin bu sayısında dosya konusu olarak “Tütün Bağımlılığını” ele aldık. Bağımlılığa dönüşebilmesi nedeniyle en çok suistimal edilen bitkilerden olan tütünün kullanımı, insanlık tarihinin karşılaştığı en büyük halk sağlığı sorunları arasında kabul edilmektedir. Tütün dumanının güvenli bir miktarı veya masum bir dozu yoktur. Bu nedenle kapalı ortamlardan tamamen elimine edilmesi, dumanın çevresel zararlı etkilerinden korunmayı sağlayan ve bilimsel temeli olan en güçlü önlem olarak kabul edilmektedir. Bu kapsamda kentlerde %100 dumsansız ortamların oluşturulması ve desteklenmesi kapsamında konuya dikkat çekmek istedik.

Dosya konumuz olan “Tütün Bağımlılığı” içeriğini ilgiyle okuyacağınızı ve konuya ilişkin detaylı bilgilere ulaşacağınızı düşünmekteyiz. Bu sayının editörlüğünü yapan Doç. Dr. Emel İrgil başta olmak üzere içeriğe katkı sunan herkese ayrıca teşekkürlerimizi iletir, keyifli okumalar dileriz.

Gelecek sayımızda görüşmek üzere.

DOSYA EDITÖRÜ

Doç. Dr. Emel İrgil

Bursa Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı E. Öğretim Üyesi
SKB Danışma Kurulu Üyesi

Değerli Okurlar,

Dünya genelinde 1,3 milyar kullanıcısının bulunduğu tütün, her yıl yaklaşık 7 milyonu tütün kullanan, 1,2 milyonu tütün kullanmayan olmak üzere 8 milyondan fazla kişiyi öldürmektedir. Tütün, kronik tıkalı akciğer hastalığı, kalp – damar hastalıkları ve çeşitli kanserler başta olmak üzere bulaşıcı olmayan (kronik) hastalıkların en önemli nedenleri arasında birinci sırayı almakta ve genel olarak bugüne kadar karşılaşılan en önemli sağlık tehdidi olarak değerlendirilmektedir. Tütün, kullanıcılarının yarısını öldürmektedir. Dünyada her 5 ölümden birinin tütüne bağlı olduğu değerlendirilmektedir. Bu kadar önemli bir tehdit olan tütüne karşı 50 yılı aşkın süredir mücadele yürütülmektedir.

Tütün kontrolü açısından en etkili önlem, arzı azaltmak yönündeki girişimler olmalıdır. Ne yazık ki talebin azaltılmasına yönelik girişimler yeterince etkili olamamaktadır. Sağlıklı kentlerin ardından “Tütünsüz Kentler” de oluşturulabilir ancak bunun için bazı yasal düzenlemelere gereksinim duyulmaktadır. Aynı şekilde daha sağlıklı bir ortamda eğitimi sürdürebilmek için “Tütünsüz Kampüs” projeleri de yaşama katılabilir ve gençlerimiz daha sağlıklı ortamlarda eğitim görebilirler.

Bir yandan tütün endüstrisi salgını körüklerken, devletler ve başta Dünya Sağlık Örgütü olmak üzere ortak sağlık otoriteleri insan sağlığını korumak için yasalar çıkartmakta, toplumların sağlığını korumak için bazen onlara rağmen, tüm gücüyle çalışmaktadırlar.

COVID-19 pandemisi ile boğuştuğumuz bu günlerde sigara içen bireylerde hastalığın daha şiddetli ve öldürücü seyretmesi nedeniyle tütün kullanımının önlenmesi daha da önem kazanmıştır.

Amerikan Yerlilerinin dini ritüellerinde kullandıkları tütün, Amerika’nın keşfedilmesiyle birlikte tüm dünyaya yayılmış ve insanların günlük yaşamda kullanımına girmiştir. Tütünün tarihini kısa notlar halinde kapak konusunun içinde bulabilirsiniz.

Kapak konumuzun sizlere çalışmalarınızda ve uygulamalarınızda yararlı olacağını umarak bu sayıda emeği geçen herkese teşekkür ederim.

SAĞLIKLI KENTLER BİRLİĞİ KARŞIYAKA'DA TOPLANDI

**Sağlıklı Kentler Birliğinin 34. Olağan Meclis Toplantısı
21 Ekim 2020 tarihinde İzmir Karşıyaka Belediyesinin ev
sahipliğinde gerçekleşti.**

Meclis toplantısına İzmir Valisi Yavuz Selim Köşger, Karşıyaka Kaymakamı Ali Rıza Çalışır, İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Tunç Soyer, Sağlıklı Kentler Birliği ve Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı Alınur Aktaş, ev sahibi Karşıyaka Belediye Başkanı Cemil Tugay, üye belediye başkanları, meclis üyeleri, üye belediye koordinatörleri ve basın mensupları katıldı.

Açılış konuşmaları öncesinde Karşıyaka'nın anlatıldığı kısa bir tanıtım filmi katılımcılarla paylaşıldı. Toplantının açılış konuşmasını yapan Karşıyaka Belediye Başkanı Cemil Tugay, pandemi döneminde bu toplantının çok önemli olduğuna vurgu yaparak, "Sağlık yalnızca hasta olduğunda anımsanacak bir değer değildir. Bu süreç bilimin, bireysel ve toplumsal duyarlılığın, örgütlenmenin,

ekonomik ve sosyal önlemlerin her şeyden önce uzmanlığa saygının ne kadar önemli olduğunu kanıtladı. Sağlıklı Kentler Birliği bu anlamda tam da bu ihtiyaca yanıt bulmak için büyük ve önemli bir girişimdir. Sağlık bütüncül bir yaklaşım gerektirmektedir. Sağlıklı Kentler Birliği'nin benimsediği 2030 Sürdürülebilir Kalkınma İlke ve Amaçları kapsamındaki hedeflere baktığımızda sağlık kavramının ne kadar geniş, kapsamlı bir anlayış gerektirdiği görülmektedir." diye konuştu.

Cemil Tugay'ın ardından Sağlıklı Kentler Birliği ve Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı Alınur Aktaş yaptığı konuşmada pandemi sürecine değindi. Pandemi nedeniyle, sadece Türkiye'nin değil tüm dünyanın zorlu bir

süreçten geçtiğini ifade eden Başkan Aktaş, "Her gün salgınla ilgili yeni bilgiler öğreniyoruz. Aşı çalışmaları için dünya seferber oldu. Bireysel ve toplumsal olarak çok dikkatli davranmamız gerekiyor. Sağlık Bakanlığımızın ve sağlık çalışanlarının özverili çalışmalarına en büyük katkımız, tedbiri elden bırakmadan önlemlere dikkat ederek yaşamak olmalı. Pandemi ile yaşadığımız bu süreçte gerek belediyelerimizde gerekse Birliğimizde işlerimizi aksatmadan yürütmeye çalışıyoruz. Elbette hepimiz için çok zor oluyor." dedi. Pandemi sürecinde tüm belediyelerin gerçekten çok ağır sorumluluklar içinde büyük özveriyle çalıştığını ve çalışmaya devam ettiğini dile getiren Başkan Aktaş, "Gerek valiliklerimiz bünyesinde kurulan vefa destek

Bireysel ve toplumsal olarak çok dikkatli davranmamız gerekiyor. Sağlık Bakanlığımızın ve sağlık çalışanlarının özverili çalışmalarına en büyük katkımız, tedbiri elden bırakmadan önlemlere dikkat ederek yaşamak olmalı.

**Esas olan
kentlerimiz
için sağlık
bilincini koruyup
geliştirerek sağlıklı
bir kent yaratma
anlayışına sahip
olmamız**

gruplarına verilen desteklerle gerekse vatandaşlarımızın ihtiyaçlarına cevap verme noktasında belediyelerimiz çok önemli roller üstlendiler. Bu süreçte belediyelerimizin bazı birimleri Bakanlığımıza bağlı sağlık çalışanları gibi büyük bir özveri ile çalıştılar. Sahada çalışan personellerimiz de büyük bir övgüyü hak ediyorlar. Biz de bu süreçte ülkemizdeki ve yurt dışındaki belediyelerin iyi uygulamalarını sizler için bir araya getirmeye çalışıyoruz. Basılı yayınlarımızda dünyadan ve ülkemizden iyi uygulama örneklerini paylaşıyoruz” diye konuştu.

Başkan Aktaş, bu yıl 11’incisini düzenledikleri, 35 üye belediyeden 102 proje başvurusunun yapıldığı ve 9 belediyenin kategori ödülüne,

14 belediyenin de jüri özel ödülüne layık görüldüğü yarışmada derece alan tüm belediyeleri tebrik etti.

Birlik Başkanı Aktaş’ın ardından İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Tunç Soyer konuştu. Soyer konuşmasında sağlıklı kent kavramının kentlilerin yaşam koşullarını iyileştiren, ekonomik ve sosyal refahı artıran, psikolojik olarak da iyi hali temsil eden bir kavram olduğunu belirtti. Belediyelerin kentlilere hizmet ederken katılımcılığın sağlanarak bunun sürdürülebilir hale getirilmesinin sağlıklı kentin temel şartı olduğunu vurgulayan Soyer, “Kentleri de canlı organizmalar gibi tanımlayabiliriz. Kentlerin yaşamını sürdürebilmesi için tüm yapıların, kentte yaşayan insanların, tarihi ve kültürel değerlerin, altyapının,

ekonomik ve sosyal yapının doğru ve sağlıklı işlemesi çok önemli. Yönettiğimiz kentlerdeki bu olumsuzlukları bugünden yarına değiştirmek mümkün olmayabilir. Esas olan kentlerimiz için sağlık bilincini koruyup geliştirerek sağlıklı bir kent yaratma anlayışına sahip olmamız. Yürüttüğümüz tüm çalışmaların üstünde sağlıklı kent olma çabası var.” diye konuştu.

Soyer’in ardından İzmir Valisi Yavuz Selim Köşger, gerçekleştirdiği konuşmasında tarihi, siyasi, teknolojik ve sosyal öğeleri bünyesinde barındıran uygarlığın, refahın ve kültürün merkezi olan kentlerdeki nüfus artışına dikkat çekti. Cumhuriyet’in ilk yıllarında 13 milyon olan ülke nüfusunun yüzde 75’inin kırsalda, kalan kısmının ise kentlerde yaşadığını hatırlatan Köşger, “Bugün tablo tam tersine döndü. Mantar gibi birden büyüyen, artan bir ivme ile gerçekleşen bu mekânsal dönüşüm nedeniyle kentler sağlıklı bir şekilde gelişemedi. Geldiğimiz noktada birçok kentte plansız yapılaşmalar nedeniyle ulaşım, sağlık, otopark, yeşil alan gibi sıkıntılar yaşanıyor. Bu noktada yaşanabilir sağlıklı kentler oluşturmayı amaç edinen Sağlıklı Kentler Birliği önemli bir fırsattır.” dedi.

34. Olağan Meclis Toplantısında açılış konuşmalarının ardından Birliğin 2021 yılı bütçesi ve 2021 yılı performans programı meclis üyeleri tarafından onaylandı. Başvurusu üzerine Ordu Gülyalı Belediyesinin üyelik kararı kabul edildi. Böylece Birlik üye sayısı 75’e ulaşmış oldu. Ayrıca toplantıda sözleşmeli personelin çalışma durumu ve Birliğin yeni tüzüğü de onaylandı.

Son gündem maddesi olarak, gelecek yılın ilk meclis toplantısının Mayıs ayında Malatya Yeşilyurt Belediyesinin ev sahipliğinde yapılmasına karar verildi.

Meclis toplantısının ardından Sağlıklı Kentler Birliği tarafından 11’incisi düzenlenen 2020 Sağlıklı Şehirler En İyi Uygulama Yarışması’nı kazanan belediyelere ödülleri takdim edildi ve toplu fotoğraf çekimi ile meclis toplantısı tamamlandı.

2020 SAĞLIKLI ŞEHİRLER EN İYİ UYGULAMA YARIŞMASI'NIN ÖDÜLLERİ SAHİPLERİNİ BULDU

Bu yıl 11'inci düzenlenen ve 35 üye belediyenin 102 projeyle başvurduğu Sağlıklı Şehirler En İyi Uygulama Yarışması'nın ödülleri sahiplerini buldu.

Birliğimiz tarafından başarılı sağlıklı şehir projelerinin üretilmesini özendirmek amacıyla her yıl düzenlenen Sağlıklı Şehirler En İyi Uygulama Yarışmasında 2020 yılı ödülleri belirlendi.

4 farklı kategoride (Sosyal Sorumluluk, Sağlıklı Şehir Planlaması, Sağlıklı Yaşam, Sağlıklı Çevre) gerçekleştirilen yarışmanın jüri başkanlığı Prof. Dr. Ruşen Keleş tarafından yapıldı. Yarışma

jürisinin diğer üyeleri Prof. Dr. Feza Karaer, Prof. Dr. Emine Didem Evcı Kiraz, Prof. Dr. Bülent Yılmaz, Prof. Dr. Tülin Vural Aslan, Doç. Dr. Asım Mustafa Ayten ve Murat Ar'dan oluştu.

Jüri, Büyükşehir Belediyeleri Sosyal Sorumluluk kategorisinden 9, Sağlıklı Şehir Planlaması kategorisinden 6, Sağlıklı Yaşam kategorisinden 8 ve Sağlıklı Çevre kategorisinden 13 proje; Büyükşehir İlçe Belediyeleri Sosyal

Sorumluluk kategorisinden 18, Sağlıklı Şehir Planlaması kategorisinden 12, Sağlıklı Yaşam kategorisinden 18 ve Sağlıklı Çevre kategorisinden 13 proje; İl İlçe Belediyeleri Sosyal Sorumluluk kategorisinden 2, Sağlıklı Şehir Planlaması kategorisinden 1 ve Sağlıklı Yaşam kategorisinden de 2 proje olmak üzere toplamda 102 projeyi değerlendirdi.

Ödül töreni Karşıyaka Belediyesinin ev sahipliğinde düzenlenen 34. Olağan meclis toplantısı sonrası düzenlendi.

Birlik Başkanı Alınur Aktaş yarışma ile ilgili yaptığı konuşmada "Ödül kazanan üye belediyelerimizi tebrik ederim, yarışmamıza katılan tüm belediyelerimize ve jüri üyelerine teşekkür ederim. Her zaman dediğimiz gibi aslında bu tip yarışmaların kazananı tüm üye belediyelerimiz olarak görülmeli. Birbirinden değerli projeleri görerek kendi belediyelerimize uygulayabiliriz, uygulamalıyız da. Daha sonra bu projeleri kitap haline getirip sizlerle paylaşacağız. Gelecek yıl daha fazla belediyemizin katılımlarını diliyorum." dedi.

EKİM AYI ENCÜMEN TOPLANTISI KARŞIYAKA'DA GERÇEKLEŞTİRİLDİ

Sağlıklı Kentler Birliğinin Ekim ayı Encümen Toplantısı 21 Ekim 2020 tarihinde Karşıyaka Belediye Başkanı Cemil Tugay'ın ev sahipliğinde gerçekleştirildi.

Karşıyaka Belediye Başkanı Cemil Tugay'ın ev sahipliğinde gerçekleşen toplantıya Birlik Başkanı ve Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı Alınur Aktaş ve Birlik Encümen Üyeleri Balıkesir Büyükşehir Belediye Başkanı Yücel Yılmaz,

Çankırı Belediye Başkanı İsmail Hakkı Esen, Kadıköy Belediye Başkanı Şerdil Dara Odabaşı ve Sandıklı Belediye Başkanı Mustafa Çöl katıldılar. Toplantıda Birliğin 2021 yılı bütçesi ile 2022-2023 yılları tahmini bütçeleri görüşüldü.

BİSİKLET ÜZERİNE ONLINE SÖYLEŞİ GERÇEKLEŞTİRİLDİ

ENVERÇEVKO (Enerji Verimliliği ve Çevre Koruma Derneği) yetkilileri ile bisiklet üzerine online bir söyleşi gerçekleştirildi.

Birlik üyesi belediyelerin katılımıyla gerçekleştirilen söyleşide bisiklet turizmi ve EuroVelo uluslararası bisiklet ağları, şehir içi bisiklet politikaları ve bisiklet dostu işveren projesi konuları ele alındı.

Birlik Müdürü Murat Ar'ın moderatörlüğünde yapılan

söyleşide Feridun Ekmekçi "Bisikletli Turizm ve Uluslararası Ağlar", Adnan Çangır "Şehir İçi Bisiklet Politikaları" ve Aslı Kaya "Bisiklet Dostu İşveren Projesi" başlıklı sunumlarını gerçekleştirdiler. Ayrıca söyleşiye Brüksel'den katılan ECF'in (European Cyclists Federation/ Avrupa Bisikletçiler Federasyonu) Bisiklet Şehirleri ve Bölgeleri Network'ünü ve Türkiye'nin dahil olduğu Bisiklet Dostu İşverenler Konsorsiyumunun sekreteryasını yürüten Froso Christofides yaptıkları çalışmalar hakkında kısa bir bilgilendirme gerçekleştirdi.

TEPEBAŞI BELEDİYE BAŞKANI AHMET ATAÇ İLE COVID-19 SALGINI VE SAĞLIKLI KENTLER ÜZERİNE RÖPORTAJ

Tepebaşı, sadece Eskişehir'in değil tüm Anadolu'nun en güzide ilçelerinden biri olarak dikkat çekmektedir. İlçemiz, tarihi yapısının yanı sıra sosyal hayatın 24 saat sürdüğü, insanının huzur içinde yaşantısına devam ettiği bir kent.

Sayın Başkan sizi ve ilçenizi tanıyabilir miyiz?

Eskişehir'de doğdum. Maarif Kolejini bitirdikten sonra 1969 yılında İstanbul Diş Hekimliği Yüksek Okulundan mezun oldum ve serbest diş hekimi olarak çalışma hayatına atıldım. 1986 yılında Eskişehir-Kütahya-Afyon-Bilecik illeri Diş Hekimleri Odası Başkanı seçildim. 1994-1999 yıllarında Anadolu Üniversitesi Mediko-Sosyal Öğrenci Hastanesinde diş hekimi olarak görev aldım.

Türk Diş Hekimleri Birliğinin çeşitli kademelerinde görev aldım. 1996-1997 ve 1998-1999 yıllarında Türk Diş Hekimleri Birliği Etik Komisyonu üyeliğine seçildim ve 2004-2009 yılları arasında Türk Diş Hekimleri Birliği Yüksek Disiplin Kurulu Başkanı olarak görev yaptım. 18 Nisan 1999 Yerel Seçimlerinde Eskişehir Tepebaşı Belediye Başkanlığı görevine seçildim. 29 Mart 2009 seçimlerinde Eskişehir halkının büyük desteğiyle tekrar Eskişehir Tepebaşı Belediye Başkanlığı görevini üstlendim. Tepebaşı Belediyesinin örnek bir belediye konumuna gelmesini

sağlarken yeniden aday olarak katıldığım 2014 ve 2019 Yerel Seçimlerinde de halkımızın teveccühü ile göreve devam ettim.

Tepebaşı, sadece Eskişehir'in değil tüm Anadolu'nun en güzide ilçelerinden biri olarak dikkat çekmektedir. İlçemiz, tarihi yapısının yanı sıra sosyal hayatın 24 saat sürdüğü, insanının huzur içinde yaşantısına devam ettiği bir kent. Özellikle hizmet sektörünün gün geçtikçe geliştiği, öğrencilerin üniversite yaşamından sonra da yaşamını sürdürmek istediği bir cazibeye sahip. Biz de Tepebaşı Belediyesi olarak halkımızın yaşam standartlarını yükseltmek, insanımızın kaliteli ve eşitçe hizmet almasını sağlamak adına çalışmalarımıza aralıksız biçimde devam ediyoruz.

Tepebaşı Belediyesinin ismini; hayata geçirdiğimiz örnek, insan hayatına dokunan, dünyayı yakalayan projeler ile sadece Türkiye'de değil dünyada duyurmaya devam ediyoruz. Öncelikli amacımız, örnek projeler geliştirerek bölgemizde oluşan güven ve başarı ortamını sürdürmek. Gerçekte iletişim ve etkileşim kanallarının demokratik bir yapı

içinde kullanılmasının, yerel yönetimleri ne derece başarılı kılabileceğinin bir örneğidir Tepebaşı'nın başarısı. Bu anlamda başarının gerçek mimarı yeniliklere açık, destekleyici, üretken, talepkâr, dayanışma ve birlikte iş yapabilme bilinci gelişmiş Tepebaşı halkıdır. Ulusal ve küresel başarılarımız, Tepebaşı halkının kent yönetimine katılma ve yönlendirme becerisinin küresel model oluşturabilecek bilgi ve yetenekte olduğunu da ortaya koymaktadır.

Tepebaşı, isminin her zaman ilkler ile anılmasına alıştı. Bunun son örneği ise gerçekten büyük bir gurur kaynağı oldu. Birleşmiş Milletler Örgütü'nün destekleri ile Etiyopya'da düzenlenen 14. İnsan Yerleşimleri Küresel Forumu'nda "Akıllı Kent Gelişimi" kategorisinde "Küresel Model" ödülü alan Türkiye'nin ilk Belediye Başkanı olmak, şahsımdan öte tüm Eskişehir halkı için onur verici. 'Dijital Çağda Kentlerin ve İnsan Yerleşimlerinin Sürdürülebilir Gelişimi' teması ile düzenlenen forumda, Sürdürülebilir Kentler ve İnsan Yerleşimleri konusunda,

**Tepebaşı
Belediyesinin
ismini; hayata
geçirdiğimiz
örnek, insan
hayatına dokunan,
dünyayı yakalayan
projeler ile
sadece Türkiye'de
değil dünyada
duyurmaya devam
ediyoruz.**

**Birleşmiş Milletler
Örgütünün
destekleriyle
Etiyopya'nın ve
Afrika Birliği'nin
başkenti Addis
Ababa'da
gerçekleştirilen
'Akıllı Kent Gelişimi'
alanında "Küresel
Model" ödülüne
layık görüldük.
Tepebaşı artık bir
"Küresel Model"**

REMOURBAN-Akıllı Kentsel Dönüşümün Hızlandırılması Projesi'nin tanıtımı için organizasyona davet edildim. Birleşmiş Milletler Örgütünün destekleriyle Etiyopya'nın ve Afrika Birliği'nin başkenti Addis Ababa'da gerçekleştirilen 'Akıllı Kent Gelişimi' alanında "Küresel Model" ödülüne layık görüldük. Tepebaşı artık bir "Küresel Model". Bu ödülü almaktan ve ülkemizi burada ilk kez temsil etmekten dolayı çok mutlu oldum. Bu başarının sırrına girsek, yaptığımız her işin odağında insanımız yer alıyor. Yaptığımız her projede, kırsaldan kent merkezine kadar tüm vatandaşlarımızın kaliteli ve eşitçe hizmet alma hakkını birinci planda tutuyoruz. Bu anlayış ile birlikte dünyayı yakalayan projeler üretiyoruz. Böylelikle başarı ve ödüller de kendiliğinden gelmiş oluyor.

COVID-19 virüsü çok kısa sürede yayılarak tüm dünyada halk sağlığı tehdidi oluşturdu ve Dünya Sağlık Örgütü tarafından pandemi ilan edildi. Bu süreçte belediyeler kilit bir rol üstlenerek salgının ortaya çıkardığı olumsuz sonuçlarla özverili bir şekilde mücadele etmeye başladı, mücadele sırasında zorluklar yaşadı, sorumluluk ve yükleri çok fazla arttı. COVID-19 salgını sürecinde karşılaşılan sorunlara Belediyeniz nasıl çözümler üretti?

Tepebaşı Belediyesi olarak koronavirüsün ülkemizde baş göstermesi ile birlikte sorumluluk alanımızda gerekli tedbirleri hızla uyguladık. Belediye binalarının yanı sıra kamusal alanların tamamında dezenfeksiyon ve temizlik çalışmaları gerçekleştirdik. Kapalı mekânlarda; sağlık birimleri, muhtarlıklar, pazar yerleri gibi noktalarda rutin ilaçlama yapıyoruz. Tüm mahallelerimizde genel temizlik çalışmalarını sürdürüyoruz. Ekiplerimiz mesailerini özveri ile sürdürüyor. Aşevimiz ile ihtiyaç sahibi vatandaşlarımıza sıcak yemek servisi sağlıyoruz. Ayrıca yine ihtiyacı bulunan vatandaşlarımız için erzak

ve gıda desteği sunuyoruz. Öte yandan yıllardır gerçekleştirdiğimiz iyilik hareketi kapsamında bakkal ve marketlerdeki veresiye borçlarını kapatmayı sürdürüyoruz. Bilinçlendirmeden maske üretimine, denetlemeden dezenfeksiyona kadar her alanda tüm çalışmalarımızı titizlikle devam ettiriyoruz. Ancak sorumluluğu artmasına rağmen gelirleri azalan yerel yönetimler, bu süreçte biraz yalnız bırakılıyor. Tıpkı hastalıkla mücadelede vatandaşların yalnız bırakıldığı gibi. Merkezi hükümet, salgınla mücadeleyi tıbbi alanlardan ekonomiye, iş hayatından sosyal yaşama kadar her noktada daha iyi yönetebilirdi. Biz ise toplum sağlığı için gerekli olan tüm çalışmaları, sürecin başından bu yana olduğu gibi aksatmamak için elimizden geleni yapmaya devam edeceğiz.

COVID-19 pandemi süreciyle birlikte gelecekte şehirlerin nasıl şekilleneceği konusu tartışılmaya başlandı. Size göre küresel pandemi süreci geleceğin kentlerini nasıl şekillendirecek?

İnsanoğlu tüketim hırsları yüzünden doğaya saygısız davrandı. İklim değişikliği ve ekolojik dengenin bozulması ile dünyanın doğal dengesi bozuldu. Doğal dengenin bozulması ile de hastalıklar arttı ve bunlara karşı direncimiz azaldı. Dünya genelinde ciddi bir sağlık sorunu olan koronavirüse küresel çapta baktığımızda farklı sonuçlar göze çarpıyor. Daha otoriter, bencilliğin daha da tırmandığı bir dünya mı? Yoksa dayanışma ve yardımlaşmanın benimsendiği bir dünya mı? İnsanlık bu iki şıktan birini tercih edeceği bir aşamaya ulaştı. Yaşadığımız toplum içinde dayanışmanın ve paylaşmanın öneminin daha çok farkına vardığımızı düşünüyorum. Toplumun bu büyük sınavdan, ders alarak çıkacağını düşünüyorum. Aynı şekilde dünya liderlerinin de toplumu iyi gözlemlemeleri gerektiğini düşünüyorum. Dünya genelinde tüm toplumları etkileyen bu durum sonrasında kısa sürede yeni bir düzen kurulacak.

Üye belediyelerimiz ile yaptığımız görüşmelerde pandemi sürecinin tarımsal üretimde çiftçiye verdiği olumsuz etkiler konuşuldu. Şehrinizde çiftçiler bu durumdan nasıl etkilendi ve Belediyeniz bir önlem olarak tarım işine girdi mi?

Üzülerek belirtmeliyim ki çiftçilerimiz, Cumhuriyet tarihimizin en zor günlerini yaşıyor. Ve gururla söyleyebilirim ki Tepebaşı Belediyesi, üreticilere karşı desteği ile ülke genelinde örnek işlere imza atan bir yerel yönetim birimi. Kadın üreticilerimize destek amacı ile hayata geçirdiğimiz "Kadın Üretici Ürün Satış Noktası" projesi ile kentimizin kırsal mahallelerinde üretim yapan kadınlar, haftanın 3 günü ürünlerini kent halkına sunuyor. Proje kapsamında kadınlarımızın el emeğine destek olurken eğitim, teknik destek gibi imkânlar da sunuyoruz.

Öte yandan Sakintepe Soğuk Hava Depomuz da bölgemizdeki çiftçilerimizin hizmetinde. Hijyen ve teknoloji açısından birinci sınıf hizmet veren Sakintepe Soğuk Hava Deposu sayesinde üreticilerin büyük emeklerle ürettiği ürünler, serbest piyasa şartlarındaki fiyat dalgalanmalarından olumsuz etkilenmiyor. Yılın 12 ayı üretim yapan, Tepebaşı ve komşu bölgelerden gelen üreticiler soğuk hava deposunu

"Yaşadığımız toplum içinde dayanışmanın ve paylaşmanın öneminin daha çok farkına vardığımızı düşünüyorum. Toplumun bu büyük sınavdan, ders alarak çıkacağını düşünüyorum."

Yeni dünya düzeninde sosyal ağlarla daha dayanışmacı ve kolektif bilince sahip olduk. İhtiyaçlara daha hızlı cevap verebiliyoruz.

kullanabiliyor. Böylelikle tarladan çıkan ürünler, satış aşamasına kadar tazeliğini ve değerini muhafaza edebiliyor.

Ayrıca üreticilerimizin hizmetine sunduğumuz Cumhuriyet Sebze Hali, Eskişehir ve bölge çiftçilerinin ürettiği ürünlerin sevkıyatı ve pazarlanması noktasında bir merkez olarak hizmet veriyor. Ülkemiz bir tarım diyarı olmasına rağmen pazarda fiyatlar cep yakıyorsa ve buna rağmen üreticimiz emeğinin karşılığını tam anlamıyla alamıyorsa, bu işte büyük bir yanlışlık var demektir.

Ayrıca öncülüğümüzde oluşturulan Tepebaşı Kırsal Kalkınma Kurulumuz ile kırsalda saha gezileri gerçekleştiriyoruz. Bu sayede tespitler yaparak üreticilerimize, ürünlerinin durumu hakkında bilgiler aktarabiliyoruz.

Yanlış tarım politikaları yüzünden zor zamanlar geçiren üreticilerimize destek olmak için gerçekleştirdiğimiz çalışmalarımızdan bazıları bunlar. Yerel üretimin önemini ve sürdürülebilir tarımın değerini biliyoruz. Bölgemizde de bu anlayış ile yerel ürünlerin tüketilmesini teşvik ediyoruz.

Bir diğer gündeme getirilen konu pandemi sürecinde kent konseylerinin ve mahallelerde kurulan sosyal ağların önemi. Bu konuda neler söylemek istersiniz?

Sosyal ağlar, her sorunun çözüme kavuşturulmasında ya da olumsuz etkilerinin en aza indirilmesinde çok etkili yöntemlerdir. Tepebaşı Kent Konseyimiz de bu konuda örnek teşkil ediyor. Bireylerin sosyal sorumluluk hissederek önlemler noktasında harekete geçmesini de son derece değerli buluyorum.

Yeni dünya düzeninde sosyal ağlarla daha dayanışmacı ve kolektif bilince sahip olduk. İhtiyaçlara daha hızlı cevap verebiliyoruz.

Biz de mahalle meclislerimiz ve muhtarlarımız ile sürekli iletişim halindeyiz. Böylelikle sorunların tespiti ve çözüme kavuşturulması adına önemli bir avantaj sağlıyoruz.

COVID-19 salgını sürecinde kentlerin bu şekildeki salgınlara hazırlıklı olabilmesi için daha dirençli kentlerin daha fazla konuşulacağı değerlendirilmeleri yapılıyor. Bu bağlamda ülkemizin koşullarını düşünürsek sizin de encümen üyesi olduğunuz Sağlıklı Kentler Birliği çalışmalarını hangi alanlara yoğunlaştırmalıdır?

Koronavirüs, kapitalist ülkelerin sağlık sisteminin zayıf yanlarını meydana çıkardı. Kâra dayalı sistem yerine mutlaka insan sağlığına odaklı sistem ele alınmalı. Prof. Dr. Nusret Fişek'in 1961 yılında, 224 sayılı Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi Hakkında Kanun'a yerleştirdiği temel ilkeler arasında sağlam bir toplumsal örgütlenme ve koruyucu hekimlik bulunuyordu. Ben de bir hekim olarak her zaman koruyucu hekimliğin önemini altını çizdim. Salgınlara karşı hazırlıksız yakalanmamanın şifresi de koruyucu hekimlikte gizli. Şehirlerde bu anlayışla atılacak adımlar sayesinde hastalıklara karşı hazırlıklı olabiliriz.

Kentli Dergisi'nin bu sayısının kapak konusu "Tütün Bağımlılığı" olarak belirlendi. Kapalı mekânlarda tütün kullanımı ile ilgili uzun zamandır uygulanan ve kullanımı azaltma yönünde iyi sonuçlar veren uygulamalar var. Pandemi ile mücadele sırasında bazı illerde tütün kullanımı ile açık mekânlarda da yasaklar getirildiğini öğreniyoruz. Son yıllarda ülkemizde tütün bağımlılığının arttığı da bir gerçek. Sizce pandemi sürecinin tütün bağımlılığı ile mücadelede olumlu etkileri olabilir mi? İlave tedbirler neler yapılmalıdır?

Tütün ya da benzeri kötü alışkanlıkların tamamında, bilinçlendirme çalışmaları büyük önem taşıyor. Uygulanan yasaklamaların pratikte çok da işe yaramadığını görüyoruz. Bağımlı

kişilerden çok, gençler ve çocuklarımızın üzerinde durulması gerektiğine inanıyorum.

Çocuklarımızı kötü alışkanlıklardan uzak tutmayı, onlara kaliteli ve verimli şekilde vakit geçirebilecekleri imkânlar sağlayarak başarabiliriz. Gençlerimiz müzikle, tiyatroyla, edebiyatla, şiirle, karikatürle tanışmalı; sanatın iyileştirici gücünden faydalanmalı. Bu anlayış ile 2015 yılında hayata geçirdiğimiz İki Elin Sesi Var Çocuk Senfoni Orkestrası da çocuklarımızı müziğin iyileştirici gücünden yararlandırmayı hedefliyor. Müzikle tanışan, enstrümanları öğrenen, müzik yapmaya başlayan çocuklar tüm kötülüklerden de korunmuş oluyor.

Son olarak eklemek istediğiniz konular varsa alabilir miyiz?

Salgının kontrol altına alınabilmesi için belirlenen kurallara uymamız çok önemli. Eskişehirli hemşehrilerim de koronavirüse karşı sürdürülen mücadelede söz konusu kurallara örnek duyarlılık ile riayet ediyor. Her zaman olduğu gibi bu süreci de sağduyu ile geçiren Eskişehirlilere teşekkür ediyorum. Bizler de Tepebaşı Belediyesi olarak her zaman vatandaşlarımızın yanında olmaya devam edeceğiz. Bu zor günleri birlik ve beraberlik duygusu ile birlikte sağduyumuzu sürdürerek aşacağız.

Salgınlara karşı hazırlıksız yakalanmamanın şifresi de koruyucu hekimlikte gizli. Şehirlerde bu anlayışla atılacak adımlar sayesinde hastalıklara karşı hazırlıklı olabiliriz.

ABANA BELEDİYE BAŞKANI YUNUS AKGÜL İLE COVID-19 SALGINI VE SAĞLIKLI KENTLER ÜZERİNE RÖPORTAJ

**Abana, yeşil
ile mavinin
kucaklaştığı,
Karadeniz'in eşsiz
güzelliklerini
barındıran bir
turizm ilçesi.**

Sayın Başkan sizi ve ilçenizi tanıyabilir miyiz?

8 Ağustos 1965'te Abana'da doğdum. İlk, orta ve lise öğrenimini İstanbul'da tamamlayarak, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo ve Televizyon Bölümünü bitirdim.

Çeşitli gazete ve haber dergilerinde foto muhabiri, muhabir, editör, sayfa sekreterliği-sayfa sorumluluğu, köşe yazarlığı ve bölüm şefliği yaptım.

1994 yılında başladığım İstanbul Büyükşehir Belediyesi Spor Etkinlikleri

A.Ş. Genel Müdür Yardımcılığı görevini 6 yıl sürdürdüm. Aynı zamanda İstanbul Büyükşehir Belediyespor Kulübünde yöneticilik yaptım ve Avrasya Maratonu'nu düzenleyen çekirdek kadroda yer aldım.

05.03.2003-14.09.2004 tarihleri arasında Spor Toto Teşkilat Müdürlüğünde Müşavir ve ardından Başbakanlık Basın Danışmanı oldum.

2004-2008 yılları arasında Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Daire Başkanlığı ve Genel Müdür Yardımcılığı görevlerinde bulundum ve 1. Karadeniz Spor Oyunları Organizasyon Komitesi Başkanlığı olmak

üzere birçok sportif organizasyonda önemli görevler üstlenerek Temmuz 2008'de, UNIVERSIADE (Dünya Üniversitelerarası Kış Spor Oyunları) Genel Koordinatörü oldum.

Aralık 2008'de atandığım Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünü 3 yıl sürdürdüm. Dönemimde ülkemizde dünya çapında büyük organizasyonlar düzenledik. Dünya Basketbol Şampiyonası, 2011 EYOF, UNIVERSIADE Yaz ve Kış Oyunları gibi birçok başarılı organizasyonlara imza attık.

2019 yılında memleketime hizmetlerimizi sürdürmek adına aday olduğum 2019 Yerel Seçimlerinde Abana Belediye Başkanı seçildim.

Abana, yeşil ile mavinin kucaklaştığı, Karadeniz'in eşsiz güzelliklerini barındıran bir turizm ilçesi. Özellikle yaz turizmi denince akla ilk gelen, öne çıkan ilçelerden biriyiz. Tarihi evlerimiz, ormanlarımız, sahil şeridimiz, plajımız, Hacıveli Kayalıklarımız, kanyonumuz, kent ve seyir ormanlarımız, kamp ve karavan alanlarımız ile doğayla iç içe yürüyüş parkurlarımızla gelen misafirlerimize birçok alternatif sunmaktayız.

Adeta bir kartpostal netliğindeki çevresi ve doğal güzellikleriyle yerli ve yabancı turistlerin uğrak noktasıyız.

Kış mevsiminde 3 bin civarında olan nüfusumuz, turizm sezonunda 35-40 binlere çıkmaktadır. Belediye ve devletimizin devam eden/planlanan yatırımları ile özel sektör yatırımlarının turizm yatırımları tamamlandığında Türkiye'de turizm alanında önemli bir merkez olacağız.

Turizmin dışında son yıllarda tarımda da ön plana çıkıyoruz. Balıkçılığın temel geçim kaynaklarından biri olduğu Abana'da son dönemde ceviz ve kivi üretimiyle ön plana çıkıyoruz. Ayrıca şifa kaynağı kestane balının üretiminde de söz sahibiyiz. Önümüzdeki birkaç yıl içerisinde inşallah tarımda da Abana'nın adını sık duyacağız.

COVID-19 virüsü çok kısa sürede yayılarak tüm dünyada halk sağlığı tehdidi oluşturdu ve Dünya Sağlık Örgütü tarafından pandemi ilan edildi. Bu süreçte belediyeler kilit bir rol üstlenerek salgının ortaya çıkardığı olumsuz sonuçlarla özverili bir şekilde mücadele etmeye başladı, mücadele sırasında zorluklar yaşadı, sorumluluk ve yükleri çok fazla arttı. COVID-19 salgını sürecinde karşılaşılan sorunlara Belediyeniz nasıl çözümler üretti?

Tarihi evlerimiz, ormanlarımız, sahil şeridimiz, plajımız, Hacıveli Kayalıklarımız, kanyonumuz, kent ve seyir ormanlarımız, kamp ve karavan alanlarımız ile doğayla iç içe yürüyüş parkurlarımızla gelen misafirlerimize birçok alternatif sunmaktayız.

**Eski günlerimize
kavuşsak bile
sosyal mesafe,
maske ve temizlik
üçlüsü toplumda
uzun yıllar bir
gelenek olarak
devam edecek gibi
duruyor.**

Salgınla ilgili merkezi kararların alınmasıyla birlikte yereldeki tedbirlerimizi artırdık. İlçe Hıfzıssıhha Kurulu kararları çerçevesinde Belediyemize düşen tüm sorumlulukları yerine getirdik. Cami ve okullarımız ile ortak kullanım alanlarını, yolcu taşımacılığı yapan tüm araçları eksiksiz bir şekilde, ücretsiz ve periyodik olarak dezenfekte ettik.

Ayrıca halkımızın Belediyemizin tahsilat servisine gelmeden internet üzerinden ödemelerini yapıp kolayca işlem yapabildiği 'e-belediye' uygulamasının bu süreçte aktif bir şekilde kullanılmasını sağladık.

Kaymakamlık bünyesinde kurulan Sosyal Vefa Destek Grubu'na personel görevlendirerek merkez, mahalle ve köylerimizde yaşayan vatandaşlarımızın taleplerini karşıladık. Zabıta personelimiz de denetim ekipleriyle birlikte sürekli sahadaydı. Ramazan ayında da yine Belediyemiz bünyesinde oluşturduğumuz mutfakta, hayırseverlerin desteğiyle her gün 350 civarında aileye sıcak yemek ulaştırdık ve evlerde gönül sofraları kurduk.

Kitapsever vatandaşlarımızı da bu süreçte unutmadık. WhatsApp hattımıza okumak istediği kitapları bildiren vatandaşlarımızın taleplerini kütüphane aracılığıyla temin edip, evlerine ulaştırmak için projemizi hayata geçirdik. Şantiye sahasında mobil bir dezenfektan noktası oluşturup günün her saati bu hizmete ihtiyaç duyan araçların dezenfekte edilmesini sağladık.

COVID-19 pandemi süreciyle birlikte gelecekte şehirlerin nasıl şekilleneceği konusu tartışılmaya başlandı. Size göre küresel pandemi süreci geleceğin kentlerini nasıl şekillendirecek?

Elbette, bir önceki normal yaşantımıza dönmek şu an için kısa vadede pek mümkün görünmüyor. Salgının seyrine göre kentlerin geleceğinin nasıl şekilleneceğini yaşayıp göreceğiz. Bana göre normale dönmemiz uzun bir süre alacak. Eski günlerimize kavuşsak bile sosyal mesafe, maske ve temizlik üçlüsü toplumda uzun yıllar bir gelenek olarak devam edecek gibi duruyor.

Üye belediyelerimiz ile yaptığımız görüşmelerde pandemi sürecinin tarımsal üretimde çiftçiye verdiği olumsuz etkiler konuşuldu. Şehrinizde çiftçiler bu durumdan nasıl etkilendi ve Belediyeniz bir önlem olarak tarım işine girdi mi?

Çiftçilerimiz ve ürünlerinin pazar sorunu olmadığı için bir sorun yaşamadık. Belediye olarak tarım işine girmedik ama üretim yapan çiftçilerimizi de yalnız bırakmadık. Hasat sürelerinde yanlarında olduk. Özellikle üretim ve hasat süreçlerinde kendilerini sık sık ziyaret ederek kurumsal internet sitemiz ve sosyal medya hesaplarımızdan yaptırdığımız haberlerle kendilerine destek verdik.

COVID-19 salgını sürecinde kentlerin bu şekildeki salgınlara hazırlıklı olabilmesi için daha dirençli kentlerin daha fazla konuşulacağı değerlendirilmeleri yapılıyor. Bu bağlamda ülkemizin koşullarını düşünürsek Sağlıklı Kentler Birliği çalışmalarını hangi alanlara yoğunlaştırmalıdır?

Özellikle sağlıklı şehirler için sık sık kongre ve paneller düzenlenerek halk sağlığının korunmasına yönelik tedbirler değerlendirilebilir. Bu süreçten en çok etkilenen can dostlarımız sokak hayvanlarının yaşam koşullarının iyileştirilmesine ilişkin projeler geliştirebilir. Ortak kullanım alanlarının hijyenine yönelik çalışmalar artırılabilir.

Kentli Dergisi'nin bu sayısının kapak konusu "Tütün Bağımlılığı" olarak belirlendi. Kapalı mekânlarda tütün kullanımı ile ilgili uzun zamandır uygulanan ve kullanımı azaltma yönünde iyi sonuçlar veren uygulamalar var. Pandemi ile mücadele sırasında bazı illerde tütün kullanımı ile açık mekânlarda da yasaklar getirildiğini öğreniyoruz. Son yıllarda ülkemizde tütün bağımlılığının arttığı da bir gerçek. Sizce pandemi sürecinin tütün

bağımlılığı ile mücadelede olumlu etkileri olabilir mi? İlave tedbirler neler yapılmalıdır?

Kesinlikle... Sigara kullanımının kısıtlanması salgının seyrini de mutlaka olumlu yönde etkileyecektir. Bu konuda uzmanların ortak görüşleri olduğunu biliyoruz. Mevcut tedbirlere tam olarak uyduğumuz takdirde virüsün seyrinin yavaşlayacağına ve düşüşün başlayacağına inanıyorum. Bu noktada tüm imkanlarını seferber ederek milletimizin sağlığını korumak için mücadele eden devletimizin aldığı tedbirlerin temelini oluşturan maske, mesafe ve temizlik konularına vatandaşlarımızın eksiksiz bir şekilde uymalarını istiyoruz.

Son olarak eklemek istediğiniz konular varsa alabilir miyiz?

Bu ayki sayınızda şahsıma ve ilçemize yer verdiğiniz için çok teşekkür ediyorum. Sağlıklı günlere kısa sürede kavuşmak temennisiyle tüm okurlarımızı saygı ve muhabbetle selamlıyorum.

İmkanlarını seferber ederek milletimizin sağlığını korumak için mücadele eden devletimizin aldığı tedbirlerin temelini oluşturan maske, mesafe ve temizlik konularına vatandaşlarımızın eksiksiz bir şekilde uymalarını istiyoruz.

AYDIN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ATA TOHUMLARINI BU YIL DA TOPRAKLA BULUŞTURDU

Geçen yıl Aydın Büyükşehir Belediyesi tarafından dikimi yapılarak yetiştirilen ve Halk Ege Et'te satışa sunulan ürünlerin elde edildiği ata tohumları, bu yıl da toprakla buluşturuldu.

"Pandemi süreci tarımsal üretimde kendi kendine yeten bir ülke olmanın önemini bir kez daha ortaya koydu."

Aydın'lılar ve İzmir'li taraından çok beğenilen sebzelerin bu yıl erken hasatla şubat ayında raflarda yerini alması planlanıyor. Aydın Büyükşehir Belediye Başkanı Özlem Çerçioğlu, sürdürülebilir tarım politikalarına ağırlık verdiklerinin altını çizerken, verim ve lezzet olarak ithal tohumlardan hiçbir eksiği olmadığı gibi daha sağlıklı olan Aydın'ın yerel tarım ürünlerini yaşatmaya devam edeceklerini ifade etti.

2014 yılından bu yana Aydın'ın yerel zenginliği olan ata tohumlarına sahip çıkan Büyükşehir Belediyesi, Aydın genelinde fide dağıtarak bu tohumları yaşatırken çiftçiye de örnek olmak için bu tohumlardan ürün elde ederek Halk Ege Et'te satışa sunuyor. Geçen yıl tüketiciler tarafından çok beğenilen Aydın karası patlıcan, Yenipazar tatlı biberi ve Koçarlı pembe domatesi bu yıl da toprakla buluşturuldu. Sera dikimi Sultanhisar'ın Güvendik Mahallesi'ndeki

Aysera'da yapılırken, yaz sezonu için planlanan dikimler çeşit sayısı artırılarak İncirliova Hacıaliobası'ndaki Aydın Çiftçi Merkezi'nde yapılacak.

Ata tohumlarını kendi topraklarında yetiştirmek isteyen Aydın'lı çiftçilere de sebzelerin yetiştirilmesi üzerine eğitimler verdiklerini hatırlatan Başkan Çerçioğlu, pandemi döneminde yereldeki tarımsal üretimin önemine işaret etti. Başkan Çerçioğlu, "Pandemi süreci tarımsal üretimde kendi kendine yeten bir ülke olmanın önemini bir kez daha ortaya koydu. Bunun yanında yerel tarımsal değerleri koruyup bunları gelecek nesillere aktarmak da bizlerin sorumluluğu. Geçen yıl tüketicilerimiz bu özlenen lezzetleri çok beğendi. Aydın'lıların ve İzmir'li taraından beğenerek tükettikleri sebzelerin üretim miktarını daha da artıracamız ve Şubat ayı içerisinde bunları Halk Ege Et marketlerimizde vatandaşlarımızla buluşturmayı planlıyoruz." dedi.

10 BÜYÜKŞEHRİN KATILDIĞI BİSİKLET ETKİNLİĞİ GERÇEKLEŞTİRİLDİ

Balıkesir Büyükşehir Belediye Başkanı Yücel Yılmaz, Avrupa Hareketlilik Haftası kapsamında 10 büyükşehir belediyesinin katıldığı bisiklet sürüş etkinliğinin startını verdi.

16-22 Eylül günleri arasında Avrupa Birliği Delegasyonunun Avrupa Hareketlilik Haftası kapsamında Türkiye Belediyeler Birliği ile birlikte organize ettiği bisiklet sürüş etkinliği Balıkesir Büyükşehir Belediye Başkanı Yücel Yılmaz verdi. Sabah saat 08.00'da etkinliğin başlamasının ardından Başkan Yücel Yılmaz, takım elbiseli olarak Balıkesirli bisikletçiler ile pedal çevirdi. Etkinlik kapsamında hareketliliğe sosyal medyada dikkat çekmek için başlatılan "challenge"a katılan Yücel Yılmaz, "Kentler harekete geçiyor, bisiklete binelim." sloganıyla Konya Büyükşehir Belediye Başkanı Uğur İbrahim Altay'a meydan okuyarak "challenge" başlattı. Etkinliğe Gaziantep Büyükşehir Belediyesi, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Konya Büyükşehir Belediyesi, Kayseri Büyükşehir Belediyesi, Ordu Büyükşehir Belediyesi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Ankara Büyükşehir Belediyesi, İzmir Büyükşehir Belediyesi,

Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi ve Mersin Büyükşehir Belediyesi katıldı.

Avrupa Hareketlilik Haftası kapsamında, bu haftayı sıfır emisyonlu geçireceklerini belirten Başkan Yılmaz, "Sağlığımız için düzenli egzersizler yapmamız gerekiyor. Bu hareketlilik insan için çok önemli. Hareketlilik haftasında şehirlerimizde bir bilinç oluşturmayı hedefliyoruz. İnsanlarımız şehirlerde kısa mesafeleri bisiklet ile katedebilmelidir. Bisiklet, düzenli kullanılan bir ulaşım aracı olarak tercih edilmelidir. Bu sayede insanlarımız hem hareket edebilecek hem de araçlardaki emisyonun doğayı kirletmesini engelleyecektir. Bu engellemenin önemini de pandemi sürecinde insanlar evlerinde kaldıklarında daha iyi gördük. Sokaklar boş olduğunda doğanın nasıl kendine geldiğini ölçümlemelerimiz ile tespit ettik." dedi.

"Sağlığımız için düzenli egzersizler yapmamız gerekiyor. Bu hareketlilik insan için çok önemli."

BİLECİK'TE KENT SAĞLIĞINA YÖNELİK ÇALIŞMA "DUMANSIZ HAVA SAHASI"

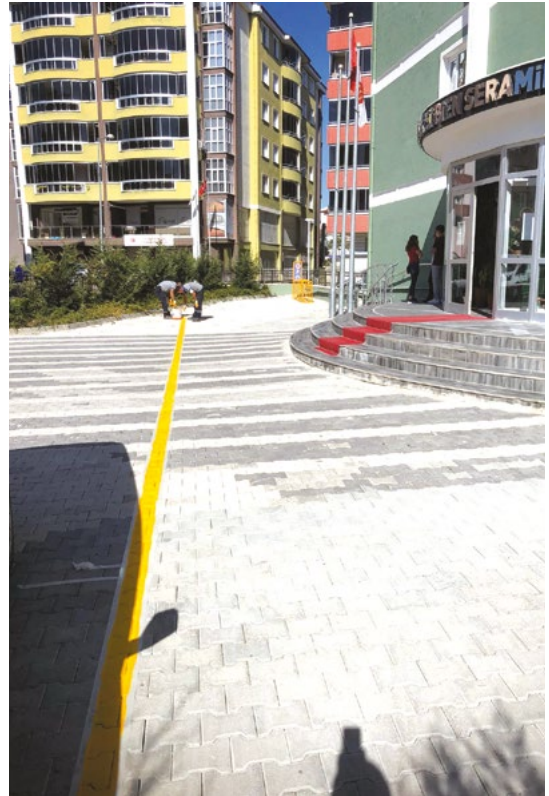
Bağımlılıkla Mücadele İl Koordinasyon Kurulu toplantısında kamu binalarının çevrelerinde sigara içme alanlarının belirlenmesi ve dumansız hava sahalarının oluşturulması konusunda çalışma yapılması kararı alındı.

**Bilecik Belediyesi
"Dumansız
Hava Sahası"
ve "Sigara
İçilebilir Alanlar"
oluşturdu.**

Bilecik Belediyesi Proje Geliştirme ve Eğitim Birimi koordinatörlüğünde, Destek Hizmetleri Müdürlüğü, Fen İşleri Müdürlüğü Atölye Amirliği iş birliğiyle gerçekleştirilen çalışmada, Bilecik Belediyesi Başkanlık Binası, Ek Hizmet Binası, Şeyh Edebali Kültür ve Kongre Merkezi, Bien Seramik Bilgi Evi, Yaşayan Şehir Müzesi, otobüs terminali, Zabıta Müdürlüğü gibi Belediye tesislerinin çevresinde "Dumansız Hava Sahası" ve "Sigara İçilebilir Alanlar" oluşturuldu.

Yapılan bu çalışmayla beraber sigaranın insan sağlığı ve ekonomiye verdiği zararlarının öğrenilmesi konularında farkındalık ve bilinç oluşturularak kamu binalarının çevresinde sigara içilmesinin önüne geçilmesi amaçlandı.

UZAKTAN EĞİTİM DERSLERİ İÇİN TABLETLER TESLİM EDİLDİ

**Uzaktan eğitim dersleri için tablet ihtiyacı bulunan öğrencilere,
Burdur Belediyesi tarafından alınan tabletler teslim edildi.**

Koronavirüs salgını nedeniyle başlatılan uzaktan eğitim sürecinde tablet veya bilgisayarlarının olmaması nedeniyle eğitim programlarını izleyemeyen öğrenciler, Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından tespit edildi. Tespit edilen ihtiyaç sahibi öğrencilerin tabletleri Millî Eğitim Müdürü Emre Çay'a teslim edildi.

Makamında gerçekleşen ziyarette konuşan Millî Eğitim Müdürü Emre Çay, "Uzaktan eğitime yakından destek konusunda Sayın Valimizin başkanlığında bir toplantı gerçekleştirmiştik. Burdur Belediye Başkanımızın ve sendikalarımızın da katılmış olduğu bir toplantıydı. Uzaktan eğitimde sıkıntı yaşayan öğrencilerimize yönelik bir destek mahiyetinde ilgili kurum ve kuruluşlarımız bazı taahhütlerde bulunmuşlardı. Bugün de Belediye Başkanımız, 108 adet tablet desteğinde bulundular. Bunun yanı sıra diğer kurumlarımızın ve Millî

Eğitim Bakanlığımızın geri kalan tabletlerle ilgili çeşitli planlamaları da var. Bu süreçte desteklerini esirgemeyen, başta Burdur Belediye Başkanımız Ali Orkun Ercengiz olmak üzere, herkese teşekkür ediyorum." dedi.

Başkan Ercengiz ise "Burdur'a yeniden hizmet etmek aşkıyla kırk gün sonra görevime başladım, çok da heyecanlıyım ve bu proje hoş bir tesadüf oldu. Daha önce Sayın Valimizle yaptığımız bir toplantıda, bu projenin paydaşı olarak Millî Eğitim Müdürlüğümüzün tespitleri doğrultusunda il genelinde uzaktan eğitime katılamayan tüm ihtiyaç sahibi çocuklarımıza tablet ulaştırma sözü vermiştik. Sayın Valimiz, bu aşta bizim de tuzumumuzun bulunmasını istediler. Biz de memnuniyetle kabul ettik. Bugün 108 adet tabletimizi sayın müdürümüze teslim edeceğiz. O da tek tek tespit ettikleri ihtiyaç sahibi çocuklarımıza bizler adına inşallah ulaştıracaklar" dedi.

**Uzaktan eğitim
dersleri için tablet
ihtiyacı bulunan
öğrencilere,
Burdur Belediyesi
tarafından alınan
tabletler teslim
edildi.**

BURSA "HAREKETE" GEÇTİ

Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından Avrupa Hareketlilik Haftası etkinlikleri kapsamında düzenlenen Kısa Parkur Bisiklet Turu, 200'e yakın bisikletlinin katılımı ile gerçekleştirildi.

Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından düzenlenen Kısa Parkur Bisiklet Turu'na aralarında engelli vatandaşların da bulunduğu 200'e yakın bisikletli katıldı.

Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından Avrupa Hareketlilik Haftası etkinlikleri kapsamında düzenlenen Kısa Parkur Bisiklet Turu, 200'e yakın bisikletlinin katılımı ile gerçekleştirildi.

Kentleri ve belediyeleri sürdürülebilir ulaşım tedbirleri almaya ve desteklemeye teşvik etmek amacıyla Avrupa Komisyonu tarafından 2002 yılından bu yana kutlanan, ulusal koordinasyon görevini ise Türkiye Belediyeler Birliği'nin yürüttüğü Avrupa Bisiklet Haftası etkinlikleri Bursa'da renkli görüntülerle başladı. Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından düzenlenen Kısa Parkur Bisiklet Turu'na aralarında engelli vatandaşların da bulunduğu 200'e yakın bisikletli katıldı. Bursa Büyükşehir Belediyesi Başkanvekili Ahmet Yıldız, Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteri Ulaş Akhan ve Büyükşehir Belediyespor Kulübü Başkanı Gökhan Dinçer de bisikletleriyle etkinlikte yer aldı.

"0 EMİSYONLU HAREKETLİLİK"

"Herkes için 0 emisyonlu hareketlilik" sloganı ile düzenlenen etkinliğe Hüdavendigar Kent Parkı'ndan start verildi. Katılımcılar park çevresinde oluşturulan yaklaşık 3,5 kilometrelik parkuru kısa sürede tamamladı. Tüm katılımcılara günün anısına birer madalya verildi. Teknolojinin sunduğu imkanlar yüzünden insanların her geçen gün hareketliliğini biraz daha yitirdiğini dile getiren Bursa Büyükşehir Belediyesi Başkanvekili Ahmet Yıldız, "Özellikle kent yaşamının monotonluğu içinde sıkışıp kalan insanlar yoğun iş temposu, baskı, yorgunluk gibi birçok olumsuz çevresel etkenin tesiri altında kalıyor. İş yaşamı dışında televizyon ve bilgisayar karşısında geçirilen uzun zamanlar, özellikle çocuk ve gençlerde bir bağımlılık oluşturarak hareketsiz yaşam kültürünün başlıca unsurları haline geldi. Biz de bunu ortadan kaldırmak amacıyla bu gibi organizasyonları destekliyoruz." dedi.

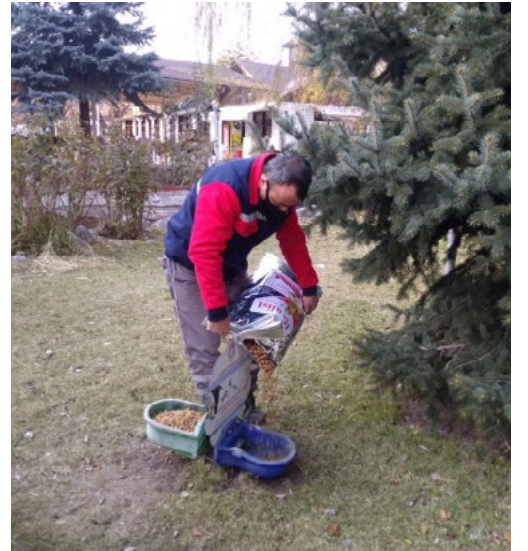
ÇANKIRI BELEDİYESİ CAN DOSTLARIMIZA HİZMETİ YOĞUNLAŞTIRDI

Çankırı Belediyesi, pandemi sürecinde hafta sonları uygulanan kesintisiz iki günlük sokağa çıkma yasağında can dostlarını yalnız bırakmıyor.

Çankırı Belediyesi, COVID-19 salgını sebebi ile sokağa çıkma yasağının uygulandığı günlerde sokak hayvanlarının zor durumda kalmaması için çalışmalarını yoğunlaştırdı. Şehrin 23 farklı noktasında bulunan mama ve suluklar, ihtiyacı karşılayacak şekilde dolduruluyor. Belediye Başkanı İsmail Hakkı Esen, rutin olarak verdikleri hizmetin yasaklar süresince sokak hayvanlarının besin bulmakta zorlanmasını önlemek amacı ile besleme odaklarını dolu tuttuklarını ve bu yöndeki çalışmalarını yoğunlaştırdıklarını belirtti. Esen, "Can dostlarımıza sevgi göstermek yetmez, onların hayati ihtiyaçlarını da karşılamak zorundayız." dedi.

"Can dostlarımıza sevgi göstermek yetmez, onların hayati ihtiyaçlarını da karşılamak zorundayız."

CEVİZ ÜRETİM ALANLARINI GELİŞTİRME PROJESİ KAPSAMINDA 3 YILDA 340 BİN CEVİZ FİDANI

Denizli Büyükşehir Belediyesi, Tarım ve Orman İl Müdürlüğü ve Denizli Ticaret Borsası iş birliğiyle hayata geçirilen “Ceviz Üretim Alanlarını Geliştirme Projesi” kapsamında fidan dağıtımı ilçelerde devam ediyor.

Çiftçilerimizin üretimini artırarak hayatlarını kolaylaştıracak işlerin altına imza attık.

Denizli'nin Türkiye'de ceviz üretiminde ilk sırayı alması, cevizde dışa bağımlılığının azaltılması ve Denizlili üreticilerin gelirinin artırılması amacıyla Denizli Büyükşehir Belediyesi, Tarım ve Orman İl Müdürlüğü ve Denizli Ticaret Borsası iş birliğiyle hayata geçirilen “Ceviz Üretim Alanlarını Geliştirme Projesi” kapsamında bu yıl planlanan 40 bin ceviz fidanının dağıtımı ilçelerde devam ediyor. Çameli, Kale ve Tavas ilçelerinde başlayan ceviz fidanı dağıtımı Acıpayam, Serinhisar, Beyağaç, Çal, Bekilli, Çivril, Baklan, Buldan, Babadağ, Çardak ve Bozkurt ilçelerinde yapıldı.

Proje kapsamında 2017'den bugüne dek 300 bin adet ceviz fidanının toprakla buluştuğu belirtildi. Bu yıl yapılacak çalışmalarla birlikte Denizli'de toplamda 340 bin ceviz fidanının toprakla buluşması sağlanacak.

“HER ZAMAN ÜRETİCİLERİMİZİN YANINDAYIZ”

Denizli Büyükşehir Belediye Başkanı Osman Zolan, Büyükşehir Belediyesi olarak çiftçilere ve üreticilere her zaman destek vermeye ve yanlarında olmaya devam ettiklerini belirtti. Başkan Osman Zolan, “Amacımız şehrimizde atıl bir toprağın kalmamasıdır. Çiftçimize, üreticimize her zaman destek verdik. Bugüne dek üreticilerimize sulama boruları, mısır silaj makineleri, süt soğutma ve su tankı, ceviz soyma makineleri, buğday eleme makineleri hibe edip, sulama birliklerine destek verdik. Çiftçilerimizin üretimini artırarak hayatlarını kolaylaştıracak işlerin altına imza attık. İnşallah Denizlimiz tarımsal anlamda da parmakla gösterilen kentlerden biri olmaya devam edecek. Her zaman üreticilerimizin yanındayız.” dedi.

ÇİFTÇİLERDEN BAŞKAN SEKMEN'E TARIM MAKİNALARI PARKI İÇİN TEŞEKKÜR

Erzurum Büyükşehir Belediyesinin geçen yıl hizmete açtığı Tarım Makinaları Parkı, çiftçilerden yoğun ilgi gördü.

**Birbirinden
farklı amaçlarla
kullanılan zirai
alet ve tarım
makinaları,
çiftçiye umut
ışığı oldu.**

Erzurum Büyükşehir Belediyesi Tarımsal Hizmetler Daire Başkanlığı bünyesinde kurulan Tarım Makinaları Parkı, Erzurum Büyükşehir Belediye Başkanı Mehmet Sekmen'in "Erzurum'da ekilmemiş bir tek dönüm tarım arazisi kalmayacak." şiarıyla kısa zamanda bölge çiftçisine tarımsal ürünlerin ekim ve toplanmasında büyük katkı sağladı. Silaj makinalarından taşıma römorklarına, ekim makinalarından taş toplama makinalarına, pancar posası paketleme makinasından sıvı ve katı gübre dağıtma tankelerine varıncaya kadar birbirinden farklı amaçlarla kullanılan zirai alet ve tarım makinaları, çiftçiye umut ışığı oldu. Bu yıl 474 çiftçi söz konusu imkânlardan yararlandı. Makina parkından faydalanan çiftçiler, Büyükşehir Belediyemiz sayesinde geçen yıl olduğu gibi bu yıl da Tarım Makinaları Parkı'ndan fazlasıyla yararlandık. Arazilerimizdeki ürünlerin

toplanmasından paketleme makinalarına, silaj makinasından taş toplama makinasına varıncaya kadar birçok zirai aletten istifade edebildik. Bu güzel hizmetten ötürü Başkanımız ve ekibine çok teşekkür ediyoruz." dediler.

BÜYÜKŞEHİR'İN TARIM FİLOSU

Erzurum Büyükşehir Belediyesi'nin Tarım Makinaları Parkı'nda 10 adet çift sıralı sıra bağımsız silaj biçme makinası, 20 adet silaj taşıma römorku, 6 adet 6 sıralı baltalı gübreli pnömatik ekim makinası, 2 adet taş toplama makinası, taş kırma makinası, bir tonluk yaş pancar posası paketleme makinası, 50 kilogramlık silaj paketleme makinası, 10 tonluk sıvı gübre dağıtma tankeri, 6 tonluk katı gübre dağıtma tanki, patates hasat makinası, patates eleme boylama makinası, rotovatör ve 3 traktör bulunuyor.

"HATAY'DAKİ KIRSAL KALKINMAYI EN ÜST SEVİYEYE ÇIKARACAĞIZ"

Hatay'ın bereketli topraklarından elde edilen verimi artırmak için kırsal kalkınma projelerini hayata geçiren Hatay Büyükşehir Belediye Başkanı Doç. Dr. Lütfü Savaş, Yayladağı ve Samandağı üreticiler ile bir araya geldi.

Tarlasını satıp şehre göç etmek isteyen birçok vatandaşımız ve çiftçimiz kendi toprağının başında kalarak, çilek ekerek rahat bir şekilde geçimini sağlayabiliyor.

Yayladağı'ndaki tarım arazilerini ziyaret eden Başkan Savaş, kırsal kalkınma projeleri hakkında önemli açıklamalarda bulundu. İlk olarak Yayladağı'ndaki çilek tarlasında düşüncelerini paylaşan Başkan Savaş, "Projenin ilk adımı beş yıl önce atıldı. Bugün hem Yayladağılıların hem de Hataylıların yüzünü güldürecek seviyeye ulaşıldı. Geçen seneye kadar yaklaşık bin dönüm arazide ekim yapılırken şu anda 4 bin 150 dönüm arazide çilek ekimi yapılıyor. Bu çileğin %70'i yurt dışına ihraç ediliyor. Şu anda 2 bin 500 civarında insan ekmek kazanıyor. Burada yetişen çilek Türkiye'de ve çevre ülkelerde aranan meyvelerden biri oldu. Bölgemizin havasından, suyundan, rakım özelliklerinden ve bakım şartlarının iyi olmasından dolayı çileğimizin raf ömrü uzundur. Aroması iyi, büyük ve çok güzel bir üründür." diyerek Yayladağı'nda üretilen çileğin çok daha iyi yerlere geleceğini ifade etti.

Bölge halkının eskiden zor şartlar altında yaşamına devam ettiğini sözlerine ekleyen Lütfü Savaş, "Çok zor şartlarda yaşamına devam eden köylü ve çiftçilerimiz bu imkânlar sayesinde çok umutlandılar. Tarlasını satıp şehre göç etmek isteyen birçok vatandaşımız ve çiftçimiz kendi toprağının başında kalarak, çilek ekerek rahat bir şekilde geçimini sağlayabiliyor. Bu da Yayladağı için güzel oldu ve hemşehrilerimizin umutlarını yeşertti. Şu anda halkımız köyden göçüp şehirde yaşamaktansa kendi köyünde kalmayı tercih ediyor." dedi.

Kentin kırsal bölgelerinde yaşayan vatandaşların göç etmesini önleyerek kendi yaşadıkları bölgede kalmaları için birçok projeye imza attıklarını vurgulayan Başkan Savaş, Hatay'daki kırsal kalkınmayı en üst seviyeye çıkarıp diğer şehirlere örnek olmak istediklerini de ifade etti.

EL EMEĞİ GÖZ NURU ÜRÜNLER ŞEHİR PARKI'NDA SATIŞA SUNULDU

Kadınların el emeği ürünlerini satabilecekleri “El Emeği Göz Nuru” Satış Alanı Kırıkkale Belediyesi tarafından Şehir Parkı’nda açıldı.

Kırıkkaleli kadınların ürettikleri ürünleri satarak ev ekonomilerine katkı sağlamaları amacıyla Kırıkkale Belediye Başkanı Mehmet Saygılı'nın talimatı ile kurulan “El Emeği Göz Nuru” Satış Alanı, Şehir Parkı’nda açıldı. Kırıkkaleli kadınların büyük emek vererek hazırladıkları birbirinden renkli ürünleri sergiledikleri stantları gezen Başkan Mehmet Saygılı kadınların ekonomik anlamda güç kazanması amacıyla açılan “El Emeği Göz Nuru” Satış Alanının Kırıkkale’ye hayırlı olmasını diledi.

Dışarıdan herhangi başka bir ürün almadıkları Şehir Parkı’ndaki satış alanında kadınların evlerinde ürettikleri ürünleri satma imkânı bulduklarını söyleyen Başkan Mehmet Saygılı, “Kırıkkaleli hanımlar, Belediyemiz tarafından Şehir Parkı içerisinde

açılan stantlarda kendi el emeği ürünlerini sergileyip satarak ev ekonomilerine katkı sağlamış olacaklar. İlk etapta satış alanı Cuma ve Cumartesi günleri açık kalacak. Hanım hemşehrilerimizden bu proje kapsamında yer tahsisi için herhangi bir ücret de almıyoruz. Tek şartımız kadınların evlerinde ürettikleri ürünleri getirip burada satmaları. İlginin artması durumunda haftanın diğer günlerinde de pazarın açılmasını planlayabiliriz” dedi.

“El Emeği Göz Nuru” Satış Alanı, Şehir Parkı’nda açıldı. Belediye Başkanı Mehmet Saygılı; “Üreten kadınları desteklemeye devam edeceğiz”

KIRŞEHİRLİ KADIN GİRİŞİMİ KOOPERATİFÇİLİK FUARI'NA KATILDI

Kırşehir'i temsilen "Kırşehir Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi" yetkililerinin katıldığı fuarda şehrin yöresel ürünlerinin tanıtıldığı stant ilgi çekti.

Üreticiden tedarik zincirlerine ve tüketiciye kadar uzanan geniş bir kitleyi buluşturan, kooperatif ürünlerinin tanıtıldığı ve kooperatiflerin ticari kapasitesinin arttırılmasını hedefleyen fuar yoğun ilgi gördü.

Ülkemizde kooperatifçiliğin geliştirilmesi, kooperatif ürünlerinin tanıtımı ve bu alanda bir farkındalık oluşturularak kooperatifler aracılığıyla iç dış ticaretin canlandırılması amacıyla Ankara Ticaret Odası (ATO) Congresium Kongre ve Sergi Merkezi'nde 24 Eylül 2020 tarihinde "Türkiye Kooperatifler Fuarı" açıldı.

Kırşehir'i temsilen fuara "Kırşehir Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi" yetkilileri katıldı. Şehirde üretilen tarhana, pestil, domates kurusu, biber kurusu, çeşitli reçeller ve Kırşehir'e ait simgesel ve folklorik figürlerinin yansıtıldığı süs eşyalarının bulunduğu stant sayesinde şehrin tanıtımı gerçekleştirildi.

Fuar, kooperatifçilikle ilgili kamu kurum ve kuruluşlarıyla, kooperatifçiliğe destek sağlayan bankalar, özel sektör ve çeşitli

sivil toplum kuruluşu temsilcileri, ayrıca zincir marketler ve önde gelen elektronik ticaret firma yetkililerini bir araya getirdi. Üreticiden tedarik zincirlerine ve tüketiciye kadar uzanan geniş bir kitleyi buluşturan, kooperatif ürünlerinin tanıtıldığı ve kooperatiflerin ticari kapasitesinin arttırılmasını hedefleyen fuar yoğun ilgi gördü.

BAŞKAN DOĞAN AVRUPA HAREKETLİLİK HAFTASI İÇİN PEDAL ÇEVİRDİ

Merkezefendi ilçesinde bisiklet ve yaya yollarının artırılması, vatandaşların bireysel araçlar yerine alternatif ulaşım metotlarıyla seyahat etmesinin teşvik edilmesi amacıyla “Avrupa Hareketlilik Haftası”nda etkinlik düzenlendi.

Avrupa Hareketlilik Haftası’ bisiklet kullanımının özendirilmesinin yanı sıra bisiklet rotalarının oluşturulması ve bisiklet sürüşüne uygun yol çalışmalarının yapılmasını teşvik ediyor.

İlçede bisiklet ve yaya yollarının artırılması, vatandaşların ise bireysel araçlar yerine alternatif ulaşım metotlarıyla seyahat etmesinin teşvik edilmesi amaçlanan etkinlikte Başkan Doğan’a, Başkan Yardımcıları Fatma Atıcı Bakcan, Necdet Yılmaz ve Fatih Coşkun eşlik etti. Yenilenen Kanal Yolu’nda bulunan bisiklet yolunda da bisiklet süren Merkezefendi Belediye Başkanı Şeniz Doğan, sonrasında belediye personeli ile hizmet binası bahçesinde sabah egzersizi yaptı.

Bisiklet kullanım alışkanlığını arttırmak istediklerini belirten Başkan Doğan, “Avrupa Hareketlilik Haftası’ kapsamında bisiklet sürdük, personelimizle birlikte sabah egzersizi yaptık. 16-22 Eylül tarihleri arasında dünyanın her yerinde

kutlanan Avrupa Komisyonu girişimi olan ‘Avrupa Hareketlilik Haftası’ bisiklet kullanımının özendirilmesinin yanı sıra bisiklet rotalarının oluşturulması ve bisiklet sürüşüne uygun yol çalışmalarının yapılmasını teşvik ediyor. Personelimizden bazıları belediyemize bisiklet ile gelip gidiyor. Biz, bu sayının artmasını hatta tüm hemşerilerimizin bisiklet kullanım alışkanlığını arttırmak istiyoruz. Onların yaşamlarına hareket katmalarının gerekliliğine dikkat çekiyoruz. Hareketsiz bir şekilde çalışma ortamı bulunan hemşerilerimizin iş yerlerine bisiklet ile gelip gitmeleri kendilerine büyük fayda sağlayacak. Merkezefendi Belediyesi olarak ilçemize yeni bisiklet yolları kazandırmaya devam edeceğiz” diye konuştu.

"ÇALIŞAN ORDU'NUN ÜRETEK KADINLARI" PROJESİNİN BAŞVURU SÜRESİ UZATILDI

Ordu Büyükşehir Belediyesinin DOKA 2019 Sosyal Gelişmeyi Destekleme Programı (SOGEP) kapsamında yürüttüğü "Çalışan Ordu'nun Üreten Kadınları" projesi devam ediyor.

Şubat ayında başlaması planlanan kurslar kapsamında kadın kursiyerler teorik eğitimleri Altınordu ilçesinde, uygulamalı eğitimleri ise Gülyalı ilçesi Çikolata Park'ta yapımı devam eden Yöresel Lezzetler Akademisi'nde alacaklar.

HER BİR GRUP İÇİN 2,5 AY EĞİTİM VERİLECEK

Proje kapsamında belirlenecek 60 kadın kursiyere Ordu yöresine özgü turşu, marmelat, pekmez ile unlu mamüllerin (yufka, erişte vs.) üretimi, paketlenmesi ve pazarlanması konularında 366 saat ve her bir grup için 2,5 ay eğitim verilecek. Eğitimlerin teorik bölümleri Altınordu ilçesinde, uygulamalı kısımları ise Gülyalı Çikolata Park'ta kurulan Yöresel Lezzetler Akademisi'nde gerçekleştirilecek.

BAKANLIK ONAYLI SERTİFİKA VERİLECEK

İŞKUR tarafından desteklenen eğitimlerde kursiyerlere KOSGEB Sertifikalı Girişimcilik Eğitimleri, e-ticaret ve kooperatifçilik eğitimleri verileceği gibi kurslar sonunda başarılı olan kursiyerlere iş başvurularında ve kendi işlerini kurmalarında gerekli olacak Millî Eğitim Bakanlığı onaylı kurs sertifikası ve KOSGEB Girişimcilik Sertifikası da takdim edilecek.

60 kadına
verilecek olan
Yöresel Gıda
Ürünü Geliştirme
Kursunda
kadınlar hem
öğrenecek hem
para kazanacak

KIZILIRMAK SAHİLİ YENİ ÇALIŞMALARLA HAYAT BULDU

Osmancık Belediyesi tarafından ilçe merkezinden geçen Kızılırmak kıyısında yapılan sosyal alan çalışmaları ilçeyi cazibe merkezi haline getirdi.

Oluşturulan sosyal alanlar ile ilçenin Kızılırmak sahili bölgenin cazibe merkezi haline geldi.

Tarihi Koyunbaba Köprüsü'nün Restorasyonu ve Kızılırmak Islah Projesinin yapılmasının ardından Osmancık Belediyesi tarafından başlatılan çevre düzenleme çalışmaları etaplar şeklinde tamamlanıyor. Projede yer alan bisiklet yolları, yürüyüş yolları, kamelyalar, çocuk oyun alanları, spor alanları, kafeterya ve peyzaj çalışmaları ile Kızılırmak Sahili bambaşka bir görünüme kavuştu.

Proje kapsamında yapılan yaklaşık 25 dönümlük Mustafa Kemal Atatürk Parkı (Kent Park) ile tarihi Osmancık evleri mimarisinde yeni belediye hizmet binasının yapımında ise sona gelindi.

Kızılırmak'ın iki yakasında peyzaj çalışmaları ile birlikte yapılan aydınlatma ilçenin gece silüetini değiştirdi. Osmancık Kalesi ve Koyunbaba Köprüsü ile Kızılırmak aydınlatması ilçenin gece görünümüne güzellik kattı.

Oluşturulan sosyal alanlar ile ilçenin Kızılırmak sahili bölgenin cazibe merkezi haline geldi. İnsanları bu alanlara akın etmesiyle Kızılırmak boyunca yeni kafe ve restoranlar hizmete girmeye başladı. Osmancık Belediye Başkanı Ahmet Gelgör, projenin Kızılırmak nehri boyunca D100 Karayoluna kadar uzatılacağını söyledi.

Osmancık'tan geçen herkesin ilk dikkatini Kızılırmak nehri ve şehir merkezine çekmeyi hedeflediklerini belirten Gelgör "Kızılırmak yalnızca iki şehrin içerisinde geçiyor. Biz Osmancık olarak içerisinde nehir geçen en güzel yerleşim yerine sahibiz. Burada Kızılırmak nehri ile bütünleşen tarihi Koyunbaba Köprüsü ve Osmancık Kalesi birlikte güzel bir ahenk oluşturuyor. Biz de Osmancık Belediyesi olarak bu güzelliği ilçe halkımıza ve bölgemize kazandırmak için Kızılırmak Çevre Düzenlemesi çalışmalarını gerçekleştiriyoruz. İlk etapta ilçe merkezinde Koyunbaba Köprüsü çevresini sosyal alana dönüştürdük. Projemizi etap etap devam ettiriyoruz." dedi.

KISITLAMALARDA SOKAK HAYVANLARI UNUTULMADI

Serdivan Belediyesi COVID-19 salgını nedeniyle hafta sonu uygulanan iki günlük sokağa çıkma kısıtlamalarında sokak hayvanlarını yalnız bırakmıyor.

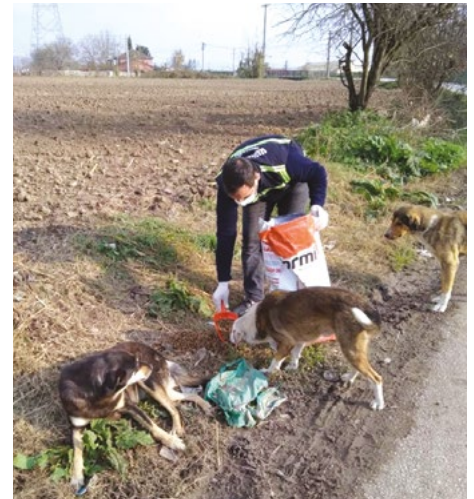
Serdivan'ın hayvan dostu bir belediyecilik anlayışına sahip olduğuna dikkat çekildi.

Temizlik İşleri Müdürlüğü ekipleri tarafından sokakta yaşayan hayvanlar için beslenme ünitelerine ve belirlenen noktalara kuru mama ve su bırakılıyor.

Normal zamanlarda da sokak hayvanlarının su ve mama ihtiyacını karşılayan Serdivan Belediyesi, kısıtlamanın olduğu günlerde sokak hayvanlarının sıkıntı yaşamaması için çalışmalarını yoğunlaştırdı.

Sokak hayvanları için şehir merkezinde yapılan çalışmaların aynısının kırsal alanlardaki hayvanlar için de gerçekleştirildiğini belirten yetkililer, Serdivan'ın hayvan dostu bir belediyecilik anlayışına sahip olduğuna dikkat çekiyor.

Hem soğuk kış günleri nedeniyle hem de pandemi koşullarında beslenme sıkıntısı yaşayan şehir merkezindeki veya kırsaldaki hayvanları yalnız bırakmayan ekipler, belirli noktalara yem, mama ve su bırakıyor.

TOROSLAR'DA DOĞA YÜRÜYÜŞÜ İLE HAREKETLİLİĞE DİKKAT ÇEKİLDİ

Toroslar Belediyesi, 'Avrupa Hareketlilik Haftası' kapsamında hafta sonu doğa yürüyüşü düzenledi.

Bu yıl "Herkes için Sıfır Emisyonlu Hareketlilik" temasıyla kutlanan hafta kapsamında gerçekleştirilen doğa yürüyüşü; Çağlarca Mahallesi'nden bulunan Sunturas Şelalesi'nden başlayarak Yeniköy'de son buldu.

'Doğa Yürüyüşü ve Doğada Temizlik Var!' sloganıyla organize edilen etkinliğe; bisikletli gruplar da eşlik etti. 6 kilometrelik parkurda çevre temizliği de yapılarak, sıfır emisyonu ve dünyanın oksijen alanı doğayı korumanın önemine dikkat çekildi.

Yürüyüş sırasında düzenlenen dağa tırmanış aktivitesi ve Bocce yarışması da etkinliklere ayrı bir renk kattı. Pandemi kuralları dikkate alınarak yapılan yürüyüşte, doğa ve fotoğraf tutkunları da Toroslar'ın eşsiz manzarası karşısında keyifli bir hafta sonu geçirdi.

Toroslar'ın doğası ve tarihinin yanında, sağlıklı yaşamın desteklenmesi, sürdürülebilir ulaşım sistemlerinin gelişmesi ve çevre dostu bir yaşam sunmaya teşvik etmenin hedeflendiği etkinlik yoğun ilgi gördü. Toroslar Belediye Başkanı Atsız Afşın Yılmaz, her yıl 16-22 Eylül tarihleri arasında tüm dünyada kutlanan 'Avrupa Hareketlilik Haftası'na Toroslar Belediyesi olarak bu yıl da çeşitli etkinliklerle katıldıklarını söyledi.

Sporun ve hareketliliğin hayatın bir parçası haline gelmesinin önemine vurgu yapan Başkan Yılmaz; "Hareketlilik ve sağlıklı yaşam konusunda toplumsal farkındalık oluşturma amacı taşıyan Avrupa Hareketlilik Haftası kapsamında düzenlediğimiz doğa yürüyüşümüze katılan hemşerilerimize teşekkür ediyoruz. Biz de hafta kapsamında düzenlediğimiz etkinliklerle vatandaşlarımızı hareketli yaşama teşvik ediyor ve alternatif ulaşım metotlarına yönelmelerini istiyoruz" diye konuştu.

'Doğa Yürüyüşü ve Doğada Temizlik Var!' sloganıyla organize edilen etkinliğe bisikletli gruplar da eşlik etti.

YEŞİLYURT BELEDİYESİ TARIM BELEDİYESİCİLİĞİNDE MARKALAŞIYOR

Malatya Yeşilyurt Belediyesi, Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından ülke genelinde başarıyla sürdürülen 'İyi Tarım Uygulamalarını' destekliyor.

Verimli topraklara sahip Yeşilyurt'un var olan güçlü potansiyelini ön plana çıkartan Yeşil Gıda Seracılık ve Tarımsal Üretim ve AR-GE Sahası gibi yatırımlarla destekleniyor

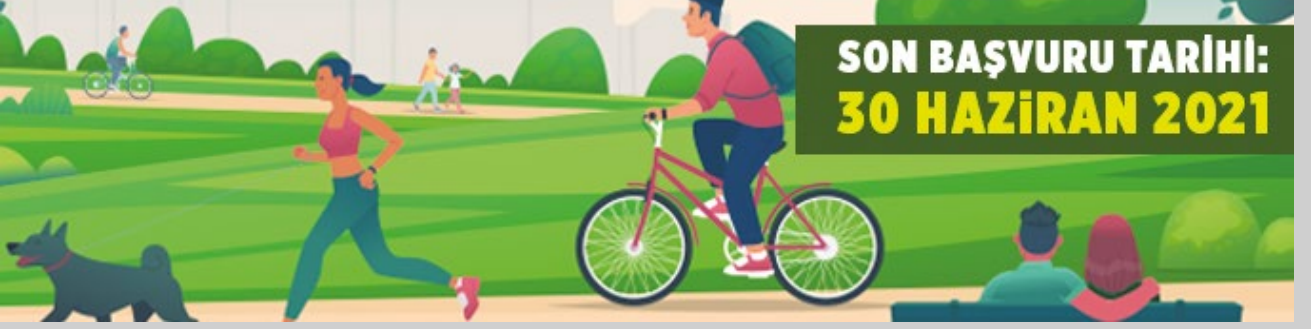
Yeşilyurt Belediye Başkanı Mehmet Çınar'ın 31 Mart seçimlerindeki vaatleri arasında yer alan "Tarım belediyeciliğinde marka ve örnek olacağız" sözünden sonra yeni dönemde Yeşilyurt Belediyesi bünyesinde kurulan Tarımsal Hizmetler Müdürlüğü çatısı altında 1,5 yıl gibi kısa bir sürede hayata geçirilen tarımsal yatırımlar dikkat çekici boyuta ulaştı.

Doğal su kaynaklarına, verimli topraklara ve üretken insanlara sahip Yeşilyurt'un güçlü potansiyelini ön plana çıkarmak adına öncelikle Yeşil Gıda Seracılık Alanı kurulurken, alanında deneyimli ziraat mühendislerinin kontrolü ve gözetiminde %100 ata tohumlarından sebze ve meyve üretimlerinin yanında topraksız çilek üretimi, marul, kıvırcık, tıbbi aromatik bitkiler ve 7 farklı renkte hercai menekşe üretimi gerçekleştirildi.

Tamamı doğal ve organik olan yöresel ürünler, Yeşilyurt Belediyesine ait sosyal tesisler ve yemek fabrikasındaki yemek menülerine farklı lezzetler katarken, salçalar ve kurutmalıklar ise Yöresel Ürünler Pazarı ve Yeşil Gıda Marketlerin raflarında yerini almaya başladı.

Tarımsal yatırımlara farklı bir bakış açısı kazandıran yatırım alanlarına yenilerini ekleyen Yeşilyurt Belediyesi, 200 bin metrekarelik alana sahip Tarımsal Üretim ve AR-GE Sahası kurdu. Tarımsal yatırımlara örnek teşkil edecek bu dev projeyi Yeşilyurt'a kazandıran Yeşilyurt Belediyesi, yerli ve millî ekonomiye de katkı sunmaya devam ediyor. Bakliyat, hububat, tıbbi aromatik bitki, fidan, rulo çim, tek yıllık süs bitkisi, üretim alanları ile ülke tarımına katma değer sağlayan Yeşilyurt Belediyesi, tarım belediyeciliğinde markalaşma yolunda ilerliyor.

2021 SAĞLIKLI ŞEHİRLER EN İYİ UYGULAMA YARIŞMASI BAŞVURULARI BAŞLADI

SOSYAL SORUMLULUK KATEGORİSİ

- Destekleyici Çevreler: Tüm çocuklar için daha iyi çevreler, göçmenler ve sosyal bütünleşme; yaş dostu şehirler, sağlıklı yaşlanma, aktif vatandaşlık, sağlık hizmetleri ve sosyal hizmetler, sağlık bilinci, gençlerin, yaşlıların ve engellilerin sorunlarına duyarlılık.

SAĞLIKLI YAŞAM KATEGORİSİ

- Bulaşıcı olmayan hastalıkların önlenmesi, yerel sağlık sistemleri, dumansız şehirler, bağımlılık ile mücadele, aktif yaşam, sağlıklı ortamlar, sağlıklı gıda ve beslenme, şiddet ve yaralanmalar, esenlik ve mutluluk.

ŞEHİR PLANLAMASI KATEGORİSİ

- Sağlıklı/sürdürülebilir kentsel gelişme, ulaşım, barınma ve dönüşüm, güvenlik, yeşil alanlar ve rekreasyon, ekolojik mimarlık (az enerji tüketen, çevreci, geri dönüşümlü malzeme kullanılan, karbon salınımı düşük vb. tasarlanmış yapılar, ürünler ve servisler), sağlıklı şehirler için inovatif teknolojiler.

SAĞLIKLI ÇEVRE KATEGORİSİ

- Hava, su, toprak ve katı atık kirliliğini önlemek, sürdürülebilir çevre yönetimi uygulamaları yapmak, katı atık ve su kirliliğini önleyen, geri dönüştüren/ yeniden kullanım olanaklarını araştıran uygulamalar yapmak, iklim değişikliği ile mücadele etmek, görüntü, ışık ve gürültü kirliliği ile mücadele etmek, yaşanabilir kentsel çevreler yaratmak.

Çevreci ve Ekonomik Ulaşım Teknolojileri: Hidrojenle Çalışan Trenler

Avrupa'da kurulan, enerji ve taşımacılık sektöründe dünyanın önde gelen firmalarından sayılan Alstom'un geliştirdiği hidrojen yakıt hücresel tren, ilk kez Almanya'da hizmete başladı.

Çeşitli AR-GE çalışmaları neticesinde geliştirilmiş ve yakıt olarak hidrojen kullanan taşıtlar daha önceleri var olmakla birlikte bu prensiple hareket eden ilk tren 2018 yılında üretilmiştir. Hidrojenle çalışan trenin en büyük özelliğinin düşük ses kirliliğine sahip olması ve sıfır emisyon üretimi sayesinde atmosfere zararlı bir etkiye bulunmayışı gösteriliyor. Trenin çalışma prensibi ise tasarımında yer verilen yakıt hücrelerinde oksijen ve hidrojen karıştırılarak elektrik üreten ve ürettiği enerjiyi depolayan bir mekanizma ile gerçekleşiyor. Böylece hem kendi yakıtını ve enerjisini üreten hem de katı yakıt kullanmadığı için çevreye zarar vermeden hareket eden modern ve çevreci bir ulaşım aracı ortaya çıkmış oluyor. Üretim teknolojilerinin doğayı koruma, çevreye en az tahribatta bulunma gibi önceliklerle geliştirdiği

inovasyonlar sayesinde gelecekte oldukça rağbet göreceği öngörülen araçlardan biri olan hidrojen ile çalışan trenin, kısa süre içerisinde yaygın olarak kullanılabileceği değerlendiriliyor. Katı yakıtta olan gereksimin azalması, projeyi çevreci sınıfa taşıyor. Klasik prensiplerle çalışan demir yollarını elektrikli teknolojiye uygun hale getirmek amacıyla yolların üzerine kablolar döşenmekte. Trenler bu kablolardan sağladıkları elektriği yakıtı dönüştürerek hareket etmek için kullanmakta. Fakat bu yöntem tüneller ve köprüler gibi dar alanlar için uygun bulunmadığından yeni ve daha geniş tünellere ve köprülere ihtiyaç duyulmakta. Bu da maliyet giderlerini katlayarak elektrikli teknolojilerin cazibesini her geçen gün azaltmakta.

Alternatif olarak hidrojenle hareket edebilen trenlerin geliştirilmesi ve üretilmesi etkin, çevreci ve ekonomik yöntemlerin başında geliyor. Gelecekte hidrojen yakıt hücrelerinin de enerji ihtiyacımıza bir alternatif hâline gelmesi böylece mümkün görünüyor. Uzmanlar tüm dünyada yakın gelecekte hidrojen altyapısının gelişebileceğini ve buna tren sistemlerinin önyak olabileceğini belirtiyor.

Yenilikçi Bir Kent Çiftçiliği Tasarımı: Yüzer Çiftlik

Üretici ve tüketiciyi yakınlaştırmak, zamandan tasarruf sağlamak ve kent sakinlerini üretim sürecine dahil etmek hedefiyle yola çıkan Hollandalı mimarlık ofisi Goldsmith, dünyanın ilk yüzer çiftliğini tasarladı.

Yenilikçi ve fonksiyonel bir tasarım olarak kent merkezine konumlandırılan yüzer çiftlik, teknik bileşenlerin su altında saklandığı, tüm işlev modüllerinin hafif bir yapı üzerinde konumlandırıldığı özel ve modern bir yapı olarak planlandı. Ziyaretçilerinin tüm faaliyet aşamalarını yakından görebilmesi ise çiftliğin özel tasarım detayları dikkat çekiyor.

Çeşitli yapı malzemelerinin aşamalı olarak kullanıldığı yapıda betondan başlayıp polikarbon paneller ile devam eden ve çitlerle çevrili bir bahçe ile tamamlanan üç katlı bir üretim sistemi söz konusu. Sistemin üç parçalı alt katmanı çeşitli depo alanları olarak konumlandırılmış. Bu alanda atık su deposu, yoğurtlar için kullanılan meyve deposu ve diğer ek kurulumlar yer

alırken; su yüzeyinin hemen üzerinde kalan katta ise ürünlerin işlendiği imalathaneler, besi sistemi, gübre işleme tesisi ve satış birimleri bulunuyor. Gübre temizleme sistemi ve sağım robotları ile donatılmış ve üstü kapalı bir bahçe olarak tasarlanan yapının üst katının kırk inek kapasitesine sahip olduğu belirtiliyor.

Marjinal bir tasarıma sahip olan yüzer çiftlikte bulunan ineklerin beslenme prensibi sayesinde kentin geri dönüşüm sistemine önemli bir katkı sağlanıyor. Yiyecek ve içecek artıkları çiftlikteki ineklerin temel besin maddesi olarak değerlendirildiğinden çevre ve ekosistem korunmuş oluyor. Patates artıklarından, bira posasına kadar pek çok organik atık bu amaçla değerlendiriliyor. Hatta Feijenoord Stadyumu'nun biçilen çimleri bile çiftlikteki hayvanların besin maddesine dönüştürülüyor.

Rotterdam Limanı'nın şehrin batısına doğru büyümesinin, zamanla liman ve kent merkezi arasındaki mekânsal bağları değiştirdiğini belirten Goldsmith ekibi, ekonomik faaliyetler açısından zayıflayan bu bölgenin kent çiftçiliği sayesinde yeniden değerlendirileceğini belirtiyor.

TÜTÜN BAĞIMLILIĞI

Bağımlılık,* bir maddenin ruhsal, fiziksel ya da sosyal sorunlara yol açmasına rağmen, alımına devam edilmesi, bırakma isteğine karşılık bırakılamaması ve maddeyi alma isteğinin durdurulamamasıdır.

Daha ayrıntılı tanımlamak gerekirse madde bağımlılığı, olumsuz sonuçlarına karşın madde alımının durdurulamadığı, maddeyi sağlamak-kullanmak, etkilerinden kurtulmak için çok zaman harcadığı, sosyal aktivitelerin bırakılıp, kişiler arası sorunların yaşandığı, bireyin kendisinden beklenen sorumlulukları almasına engel olduğu, fiziksel veya psikolojik problemlere neden olmasına rağmen madde alımının devam ettiği, madde alınmadığında kişilerde yoksunluk belirtilerinin yaşandığı, alınan madde miktarının giderek arttığı bir durumdur.

Uzun süre yoğun biçimde kullanılan bir maddenin kan ve doku düzeyinde düşerken ortaya çıkan fizyolojik ve bilişsel belirtilerine yoksunluk denir. Yoksunluk belirtilerinin çıkmasının ardından kişi bu belirtileri hafifletmek ya da bunlardan kaçınmak için maddeyi kullanma ihtiyacı duymaktadır. Kullanılan maddeye ve fiziksel duruma

göre değişkenlik göstermekle birlikte hekim desteği ile atlatılabilecek bir süreçtir.

Tütün ve tütün ürünlerine yönelik bağımlılık tipi, yaklaşık 10 farklı bağımlılık yapıcı madde grubundan biridir (alkol, kafein, kannabis, hallüsinojenler, inhalenler, opioidler, sedatifler, hipnotikler, anksiyolitikler, stimülanlar, tütün vs.). Bu maddeler vücuda alındıklarında beyin, ödül sistemini aktive eder ve bağımlılık oluşmaya başlar.

Tütün, tarih boyunca yapraklarında bulunan nikotin maddesi sayesinde farmakoloji biliminin dikkatini çektiği gibi zararlı kullanım yönüyle de insanlar tarafından rağbet görmüştür. Tütün bitkisinin yaprakları, kimyasal bakımdan bileşiğinde nikotin adında özel bir alkaloid içermekte olup kıyılma, kurutulma ve toz haline getirme işlemlerinden sonra yakılıp dumanı içe çekilerek, ağız yolu ile çiğnenerek veya toz haline getirilip burundan çekilerek kullanılabilir.

*<https://alo191.saglik.gov.tr/TR-21183/bagimlilik-nedir.html> 13.01.2021 tarihinde erişildi.

**Tütün kullanımı,
insanlık tarihinin
karşılaştığı en
büyük halk
sağlığı sorunları
arasında kabul
edilmektedir.**

Tütün, bağımlılığa dönüşen yapısı yüzünden dünyada en çok suistimal edilen bitkilerden biridir. Nikotin, tütünde bulunan ve kuvvetli bağımlılık yapan bir kimyasaldır. Tütünden mamul sigara, nargile veya piponun içilmesi veya dumanının solunması zamanla kişide psikolojik ve fiziksel bağımlılık oluşturur. Tütün ürünlerinde 4 binden fazla kimyasal madde bulunmaktadır. Nefes alma yoluyla burundan çekilen ya da çiğnenen dumansız tütünler bile işlenmiş nikotin kadar yüksek düzeyde zehir içermektedir. Sigara; katran, karbonmonoksit ve nikotine ek olarak amonyak, arsenik, hidrojen siyanür, formaldehit ve metan gibi son derece zehirli olan kimyasal maddeler içerir.

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ); düzenli olarak günde en az bir adet sigara içmeyi sigara bağımlılığı olarak tanımlamaktadır. Fiziksel bağımlılıkla birlikte daha çok psikolojik bağımlılığa sebep olmaktadır (Aksoy, 2012: 26).

Nikotini vücuduna alan bir genç, bir süre sonra nikotine karşı bağımlılık oluşturur. Anksiyete, stres ve çeşitli psikolojik zorluklara karşı nikotin sayesinde direnç sağladığı yanılgısı ile bu maddeyi almadan rahat edemez. Sigara içmediğinde huzursuz olur ve sigarayı hayatının en önemli amacı haline getirir.

Bu kişi artık sigaranın bağımlısı olmuştur. Nikotin bağımlılığının kalıcılığısındaki en önemli rolü oynayan kimyasal madde dopamindir. Özetle bağımlılık; kişinin kullandığı bir nesne veya yaptığı bir eylem üzerinde kişisel inisiyatifini kaybetmesidir. Yapılan araştırmalar insanların sigaraya genellikle genç yaşlarda başladığını ortaya koymaktadır. Sigaranın içeriğinde güçlü bağımlılık yapıcı maddeler bulunduğundan bir kere bile kullanılması bağımlı olmak için yeterli olabilir. Ayrıca sigara kullanmak bağımlılık yapan başka maddeleri kullanma riskini de artırır. Bağımlı olan birey sağlığından olduğu gibi parasının da önemli bir kısmını bu zararlı alışkanlığa yatırmış olur. Bağımlı kişi başta kendi sağlığı olmak üzere çevre ve aile sağlığına ve ekonomisine de zarar verir.

**TÜTÜN KULLANIMININ ORTAYA
ÇIKARDIĞI GENEL SORUNLAR**

Tütün kullanımı, insanlık tarihinin karşılaştığı en büyük halk sağlığı sorunları arasında kabul edilmektedir. Buna nispetle önlenemez ölüm değerlendirmelerinde de üstlerde yer almaktadır. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Küresel Tütün Raporu'nda tütün kullanımının, mevcut eğilim devam ederse, 2030 yılına kadar her yıl dünya çapında %80'i düşük ve orta

gelirli ülkelerde olmak üzere, 8 milyondan fazla insanın ölümüne neden olacağını bildirmektedir. Diğer taraftan, sigara ve tütün ürünlerini kullananların yaklaşık yarısının tütün kullanımı ile ilişkili hastalıklar nedeniyle yaşamlarının sonlanacağı öngörülmekte ve akciğer kanserinin %71'inin, kronik akciğer hastalıklarının %42'sinin, kalp ve damar hastalıklarının ise yaklaşık %10'unun sigara içmeye bağlı olduğu ifade edilmektedir.

Benzer rapor ve istatistiklere göre, tütün ve tütün ürünlerinin kullanımı dünyada tek başına en önemli ölüm nedenidir. Dünyada sigara içenlerin yaklaşık üçte ikisi aralarında Türkiye'nin de bulunduğu toplam 10 ülkede yaşamaktadır. Dünyada sigara içen 1,3 milyar kişinin 900 milyonu (%70-75) gelişmekte olan ülkelerde yaşamaktadırlar. Avrupa'da tütün kullanımı sonucu 1,6 milyon kişi, dünya genelinde de her yıl 5 milyondan fazla kişi (günde 13.700 kişi, 6 saniyede 1 kişi), 600 bini ise pasif içicilikten olmak üzere, yaşamını yitirmektedir.

Ülkemizdeki tüm ölüm nedenlerinin %41,6'sı tütüne bağlı hastalıklar sebebiyle gerçekleşmektedir (100.000 kişi/yıl, 274 kişi/gün, 6 dakikada 1 kişi). Tütün endüstrisinin kâğıt gereksinimini karşılamak amacıyla her yıl 2,5 milyon hektar

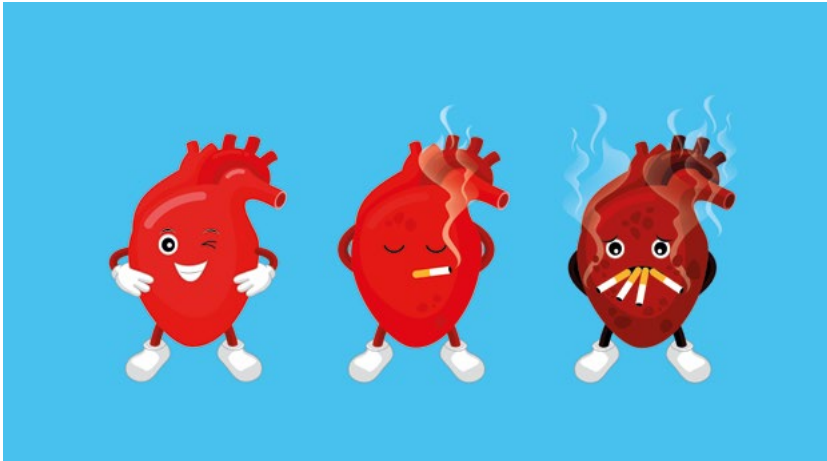
orman alanı yok olmaktadır. Sigaranın ormanlık bölgelere verdiği bir diğer zarar ise sigara nedeniyle çıkan orman yangınlarıdır. Kent ormanlarında ortaya çıkan yangınların yarısından fazlası sigara nedeniyle yaşanmaktadır.

Küresel Yetişkin Tütün Araştırması Türkiye Raporu'na göre; ülkemizde on beş yaş ve üzerindeki yetişkinlerin %31,20'si sigara kullanmaktadır. 16 milyon yetişkin tütün ürünleri tüketmekte ve her yıl 100 bin dolayında kişi tütün kullanımının yol açtığı hastalıklar nedeniyle hayatını kaybetmektedir. 2030 yılında 240 bine ulaşacağı tahmin edilen bu sayının, trafik kazalarına bağlı ölümlerden 15 ila 20 kat daha fazla olduğu görülmektedir. Sigaraya 18 yaşından önce başlama oranı %59 ve ortalama başlama yaşı ise 17 olarak bildirilmektedir. Tütün ve ürünleri ülkemizde görülen tüm ölümlerin %23'ünde doğrudan ya da dolaylı rol almakta ve yılda 100 bin kişinin hayatını kaybetmesine neden olmaktadır.

Tütün kullanımından kaynaklanan erken ölümlerin, hastalıkların, verimlilik kaybının ve sağlık bakım harcamalarının küresel maliyeti 1,4 trilyon dolar olarak tespit edilmiştir. ABD'de tütün kullanımının ekonomik maliyete yönelik

Tütünün Tarihi

- **MÖ 6000. Amerika. İlk kez tütün bitkisinin dikilmesi.**
- **Yaklaşık MÖ 1. Amerika. Amerikan yerlileri tütünü kullanmaya ve içmeye başladılar.**
- **1492. Kristof Kolomb ve mürettebatı Avrupa'ya ilk kez tütün bitkisi ve tohumlarını getirdiler. Mürettebattan Rodrigo de Jerez sigara içerken görüldüğünde şeytanın içine girdiği düşünülerek Engizisyon Mahkemesi tarafından hapse mahkum edilmiştir.**
- **Erken 1500'ler. Orta Doğu. Türkler tütünü Mısır'a getirdiler.**
- **1560. Fransa. Villemain Lordu Diplomat Jean Nicot, Portekiz'den alarak Fransa'da tütünü tanıttı. Kraliçe Catherine de Medici migrenini tedavi etmek için kullandı.**
- **1577. Avrupa. Avrupalı doktorlar tütünü diş ağrısı, düşen tırnaklar, solucanlar, ağız kokusu, tetanoz ve kanser için bir tedavi olarak önerdiler.**
- **1604. İngiltere. Kral James I Tütüne Karşı Yanıt yazdı: "Sigara içmek göze iğrenç, buruna nefret, beyne zararlı, akciğerlere tehlikelidir ve siyah, kokuşmuş dumanı korkunç kasvetli dipsiz çukurun dumanına benzer."**

Dünya Sağlık Örgütü, çocuk nüfusunun yarısının çeşitli vesilelerle sigara dumanına maruz kaldığını bildirmektedir. Ülkemizde gerçekleştirilmiş olan çalışmalar ise daha yüksek bir maruz kalma düzeyine işaret etmektedir.

çıkartımlarına bakıldığında, toplam sağlık bakım harcamalarının %6'sının (yaklaşık 80 milyar dolar) sigara kaynaklı hastalıklara yönelik harcamalardan oluştuğu görülmektedir. Ayrıca sigara, neden olduğu orman ve hane yangınları, çalışma süresi kaybı gibi dolaylı etkileri nedeniyle de önemli ekonomik kayıplara yol açmaktadır.

Sigara, geçmişten günümüze tüm toplumlarda sağlık, ekonomik, çevre ve sosyal hayat gibi pek çok alanda yıkıcı etkilere yol açmaktadır. Başlama yaşının her geçen gün daha da düştüğü sigaraya karşı mücadelede ulusal devletler tarafından birtakım yasal düzenlemelere gidilmesine rağmen hükümetlerin sigaraya karşı alınan kısıtlayıcı tedbirlere ekonomik çekinceler nedeniyle sıcak bakmadığı görülmektedir. Sadece yasal düzenlemelerin ve idari yaptırımların yeterli olmadığı, tütün ürünleriyle mücadelede devletin tüm organları, kurum ve kuruluşları, sivil toplum örgütleri ve en önemlisi kamuoyu tarafından ortak bir bilinç oluşturularak, toplumsal bir duyarlılık yaratılmalı, direnç ve tepki gösterilmelidir.

TÜTÜN KULLANIMININ İNSAN VE TOPLUM SAĞLIĞINA ETKİLERİ

Halk sağlığı araştırmalarına göre, tütün ve tütün ürünlerinin kullanımı nedeniyle meydana gelen ölümler dünyada tek başına en önemli ölüm nedeni olarak bilinmektedir. Tütün kullanımının yol açtığı sağlık sorunları bireylerin yaşam kalitesini kısıtladığı gibi toplum sağlığını da olumsuz etkilemektedir. Bilim insanları tütün kullanımının biyolojik etkilerini şu şekilde raporlamıştır:

İçer İçmez Ortaya Çıkan Etkileri:

- Kalp atışının hızlanması (taşikardi)
- Kan basıncının artması
- Midenin asit üretmesi
- Ağız ve diş sağlığının bozulması
- İdrarla albümin atılımının artması (Zamanla böbrek yetmezliğine dönüşür.)
- Beynin ve sinir sisteminin hızlı çalışması ve sonra yavaşlaması
- Koku ve tat alma duyularının zayıflaması
- Akciğerlerdeki küçük saç benzeri liflerin ve hava yolunun doğru çalışmaması
- El ve ayak parmaklarına kan akışının zayıflaması
- Beyindeki kan akışının yavaşlaması
- Midenin bozulması
- Gözlerde sulanma
- İştahsızlık
- Baş dönmesi

Uzun Süre Kullanımda Ortaya Çıkan Etkileri:

- Sık sık nefessiz kalmak ve öksürmek
- Dişlerde sarı ya da siyah lekelerin oluşması, çürüme
- Daha kırıksık ve kuru bir ciltle olduğundan yaşlı görünmek

- Kadın ve erkeklerde kısırlık riski
- Kemiklerde kırılma riskinin artması
- Saç dökülmesi
- Tırnaklarda sararma
- Ayrıca yüksek miktarlarda nikotin alınması (Örneğin bazı böcek öldürücü spreylerde bulunabilir.) ciddi toksik yani zehir etkisine sahiptir ve kişide kusmaya, titremeye, kıvranmaya, sarsılmaya yol açabilir.
- Solunum yetmezliğine yol açan yaygın kronik akciğer rahatsızlığı

TÜTÜN BAĞIMLILIĞI KONTROLÜ

Tütün kullanımının başta sağlık olmak üzere sosyal, çevresel ve ekonomik zararları tespit edildikten sonra öncelikle gelişmiş ülkelerden başlamak üzere son yarım yüzyıl boyunca tütün kontrolü yönünde çeşitli çalışmalar sürdürülmektedir. Bu kapsamda, tütün bağımlısı olan bireylere yönelik kişisel müdahale çalışmaları başarı ile sürdürülmektedir. Buna karşılık, tütün kontrolü çalışmaları, sadece bağımlılara yönelik çalışmalarla sınırlı kalmamalıdır. Bu amaçla sigara kullanan kişilerin bağımlılığa evrilmesi bu davranıştan vazgeçmelerini sağlama yönündeki bireysel yaklaşımların yanı sıra, toplumsal düzeyde de çeşitli çalışmalar yapılmalıdır. Bunların bazılarında tıbbi yöntemlerin kullanılması gereklidir. Birtakım uygulamalar ise yasal ve caydırıcı düzenlemeleri kapsamaktadır. Bireysel ve toplumsal ölçekteki düzenleme ve uygulamaların, kamuoyuna tanıtılması ve uygulanma sahasının tespit edilmesi bakımından da sosyal pazarlama yöntemlerinin dikkate alınması gereklidir.

Dünyada tütün mücadelesi ile ilgili olarak DSÖ Genel Kurulu, 2003 yılında Tütün Kontrolü Çerçeve Sözleşmesi'ni (TKÇS) ortaya koyarak

tütün kontrolü konusundaki ilkeleri belirlemiştir. Dünya Sağlık Örgütü'nün uygulamaya sunduğu "Tütün Kontrolü Çerçeve Sözleşmesi", tütün kullanımının kontrol edilmesi kapsamında oluşturulan ve 180 ülkenin taraf olduğu bir anlaşmadır (179 ülke ve Mart 2017'den itibaren Avrupa Birliği). TKÇS, Dünya Sağlık Örgütü bünyesinde tüm bireylerin sigarasız en yüksek sağlık standartlarında yaşama hakkını onaylayan ve sigara arzının yanı sıra talebin azaltılmasına yönelik içeriği olan kanıta dayalı tek konvansiyondur. TKÇS'den 5 yıl sonra yani 2008 yılında Dünya Sağlık Örgütü, MPOWER (Monitor, Protect, Offer, Warn, Enforce, Raise) adını verdiği bir paketi yürürlüğe koymuştur.

Tütün bağımlılığı kontrolünde üç temel aşamada müdahaleye ihtiyaç vardır. Bunlar; "başlamayı önleme", "bırakma" ve "pasif etkilenimden korunmadır." Bu üç müdahalenin merkezinde bireyin davranışlarını kontrol altına almak ve olumlu yönde manipüle etmek yer almaktadır.

Özellikle gençlerin sigaraya başlama davranışında bireysel etmenlerden ziyade toplumsal etkilenmelerin daha fazla rol oynadığı bilinmektedir. Toplumun birey üzerindeki olumsuz etkisini minimuma indirmek için tütün kullanımının olumsuz bir davranış olduğu imajının yerleştirilmesi çok önemlidir. Toplumda bireylere verilen tütün bağımlılığını önlemeye yönelik bilgilendirme ve müdahalelerinin yanı sıra toplumsal yeni yaşam tarzına uygun olarak, tutum ve davranışları etkileyecek mesajların sosyal hayatın içinden çıkarılması gerekmektedir.

Ülkemizde halk sağlığını tehdit eden en yaygın tehlikelerden biri olan tütün kullanımı sadece sigara içen kişilerin değil, ortama yayılan

çevresel tütün dumanı nedeniyle pasif içici diye tanımlanan sigara içmeyen kişilerde de önemli sağlık sorunları yaratmaktadır. Başkalarının sigara dumanına maruz kalmanın yol açtığı sağlık riskleri hakkında yapılan çalışmalar sayesinde her geçen gün yeni sonuçlar elde edilmektedir. Gerek dünyada gerekse ülkemizde bu kanıtlardan yola çıkarak tütün kontrolünde önemli daha güçlü adımlar atılmaktadır.

Çevresel tütün dumanı, sigara içen kişi tarafından ortama salınan ve sigaranın yanmakta olan ucundan çıkan dumandan oluşur. Dünya Sağlık Örgütü, çocuk nüfusunun yarısının çeşitli vesilelerle sigara dumanına maruz kaldığını bildirmektedir. Ülkemizde gerçekleştirilmiş olan çalışmalar ise daha yüksek bir maruz kalma düzeyine işaret etmektedir. Çevresel tütün dumanından korunma sağlamanın tek yolu %100 dumansız ortamlardır. Etkin ve işlevsel bir çevresel tütün dumanı kontrolü ancak yasal düzenlemeler kanalıyla gerçekleştirilebilir. Bebekler ve çocuklar açısından en yüksek oranda dumana maruz kalma alanı evlerdir. Ailelerin evlerini %100 dumansız ortamlara dönüştürebilmeleri için toplum eğitimi ve klinik müdahaleler gibi bileşenleri kapsayan toplum tabanlı çalışmalar yürütülmelidir.

TÜTÜNÜN ZARARLARINI KONTROL ETME ÇALIŞMALARI: %100 DUMANSIZ ORTAMLAR

Tütün dumanının güvenli bir miktarı ve masum bir dozu yoktur. Bu nedenle kapalı ortamlardan dumanın tamamen elimine edilmesi, çevresel tütün dumanının zararlı etkilerinden koruyan ve bilimsel temeli olan en güçlü önlemdir.

Kotinin düzeyi ve hava kalitesi ölçümleri gibi objektif değerlerin

- **1710 dolayları. Rusya. Büyük Petro saraylılarını Avrupalı ve moda olarak görülen tütün ve kahve içmeye cesaretlendirdi.**
- **1700'ler. Afrika/Amerika. Afrikalı köleler tütün tarlalarında çalışmaya zorlandı.**
- **1753. İsveç. Botanikçi Carolus Linnaeus, bitki cinsini nicotiana olarak adlandırdı ve iki türü, nicotiana rustica ve nicotiana tabacum olarak tanımladı.**
- **1761. İngiltere. Dr. John Hill tarafından yapılan tütünün etkileri hakkında ilk çalışma; enfiye kullanıcıları burun kanserleri konusunda riske girdikleri için uyarıldı.**
- **1788. Avustralya. Tütün, İngiltere'den çoğunlukla hükümlü ve mürettebat taşıyan içinde 11 gemi olan Birinci Filo ile geldi.**
- **1795. Sammuel Thomas von Soemmering pipo içicilerinde dudak kanserini rapor etti.**
- **18. Yüzyıl. Enfiye, tütün kullanımının en popüler şekliydi.**
- **1833. Birleşik Krallık. Fosfor kibritleri sigarayı daha kolay içilir hale getirdi.**

kullanıldığı çalışmalarda gerek bar, restoran ve iş yeri gibi kamusal alanlardaki gerekse evlerdeki sigara yasaklarının çevresel tütün dumanına maruz kalma oranını azalttığı ve bağımlılığa müdahil olmayanlarda solunum semptomlarında düzelme gibi olumlu sağlık sonuçları ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. Kapalı alanlardaki iş yerlerinde ve kamusal alanlarda sigara kullanımını yasaklayan yasanın uygulanmaya başlamasının ardından daha önce sigara kullanımının serbest olduğu tüm ortamlarda havada bulunan ve solunabilir büyüklükteki partiküllerin konsantrasyonunda önemli bir azalma tespit edilmiştir.

Kamusal alanlarda ve iş yerlerinde uygulanan sigara yasakları pek çok kullanıcının bu yasakları bir reflekse dönüştürerek evlerinde de uygulamaya başlamasına neden olmaktadır. Alternatif bir yönelim olarak, havalandırma, sigara içme odaları gibi seçenekler ise sadece pahalı ve etkisiz olmakla kalmayıp, gerçek bir korunmanın sağlanmasını da önlemektedir. Etkin bir çevresel tütün dumanı kontrolü ancak kısıtlayıcı yasal düzenlemeler aracılığıyla güvence altına alınabilir. Bu gibi yasal düzenlemeler topluma danışılarak belirlenmeli ve uygulamada kamuoyunun oluru ve onayı mutlaka alınmalıdır. Yasal düzenlemelerle ancak kamusal alanlardaki maruz kalma oranı engellenebilmektedir. Oysa çocukların en yüksek oranlı tütün dumanına maruz kalma alanları evlerdir. Evlerin %100 dumanlı ortamlara dönüştürülebilmesi için toplumun farkındalığını artıran ve aileleri etkin koruma yöntemleri konusunda eğiten

Özellikle gençlerin sigaraya başlama davranışında bireysel etmenlerden ziyade toplumsal etkilenmelerin daha fazla rol oynadığı bilinmektedir

programlar çevresel tütün dumanı kontrolüne yönelik mücadelenin belki de en önemli bileşenidir.

Yasal düzenlemelerin, eğitim ve farkındalık çalışmalarının etki etmediği tek olumsuz etken tütün endüstrisidir. Dumanlı ortamların önündeki en büyük engel de tütünün ticari döngüsüdür. Fakat bilimsel araştırmalar ve toplumun bu konudaki eğitimi tütün kontrolü mücadelesinin endüstri karşısında elini kuvvetlendirmektedir. Bunların yanı sıra çevresel tütün dumanı kontrolünde toplum tabanlı sağlık hizmetleri çerçevesinde danışmanlık ve sigarayı bıraktırmaya destek programları gibi çalışmalar da yürütülmelidir.

SİGARA İLE MÜCADELEDE YASAL DÜZENLEMELER: "DÜNYADAKİ VE TÜRKİYE'DEKİ DURUM"

Tütünün sağlık açısından zararlarına ilişkin ilk çalışmalar, 1898'de akciğer kanserinin tütünden kaynaklanabileceği düşüncesi ile başlamıştır. 1931'de Roffo'nun sigara katranıyla fareler üzerinde deri tümörü oluşturmaya konuya bilimsel bir yaklaşım olarak dikkat çekmiştir. 1939'a gelindiğinde Muller, sigara ile akciğer arasındaki ilişkiyi rapor etmiş ancak sigaranın akciğer üzerindeki zararlı etkisi

1950 yılında geniş ölçekli vaka-kontrol çalışmalarıyla ancak ortaya konabilmiştir. Yine bu dönemde sigaranın sağlık üzerindeki olumsuz etkileri üzerine kamuoyunun baskıları sayesinde gelişmiş bazı ülkelerde devlet desteğiyle sigara karşıtı uygulama ve kampanyalar başlamıştır.

Osmanlı tarihinde ise ilginç bir anekdot olarak; 1635 yılında tütünün sebep olduğu düşünülen ve üç gün süren yangın sonrası IV. Murat'la başlayan tütün kullanımı yasağı, 1861 yılında Osmanlı hükümetinin tütün ithalini yasaklaması ile devam etmiştir.

Avrupa'da ve Osmanlı döneminde tütün ve sağlık ilişkisi çerçevesinde dikkat çeken temel hususun tütüne karşı alınan koruyucu ve yasaklayıcı tedbirlerin gerekçelerinin farklı nedenlere dayanmasıdır. Buna karşın alınan yasaklayıcı tedbirlerin kaldırılmasındaki ortak nokta ise hükümetler devlet eliyle tekel kurarak tütünü ekonomik gelir sağlayıcı güvence olarak görmüşlerdir.

SONUÇ

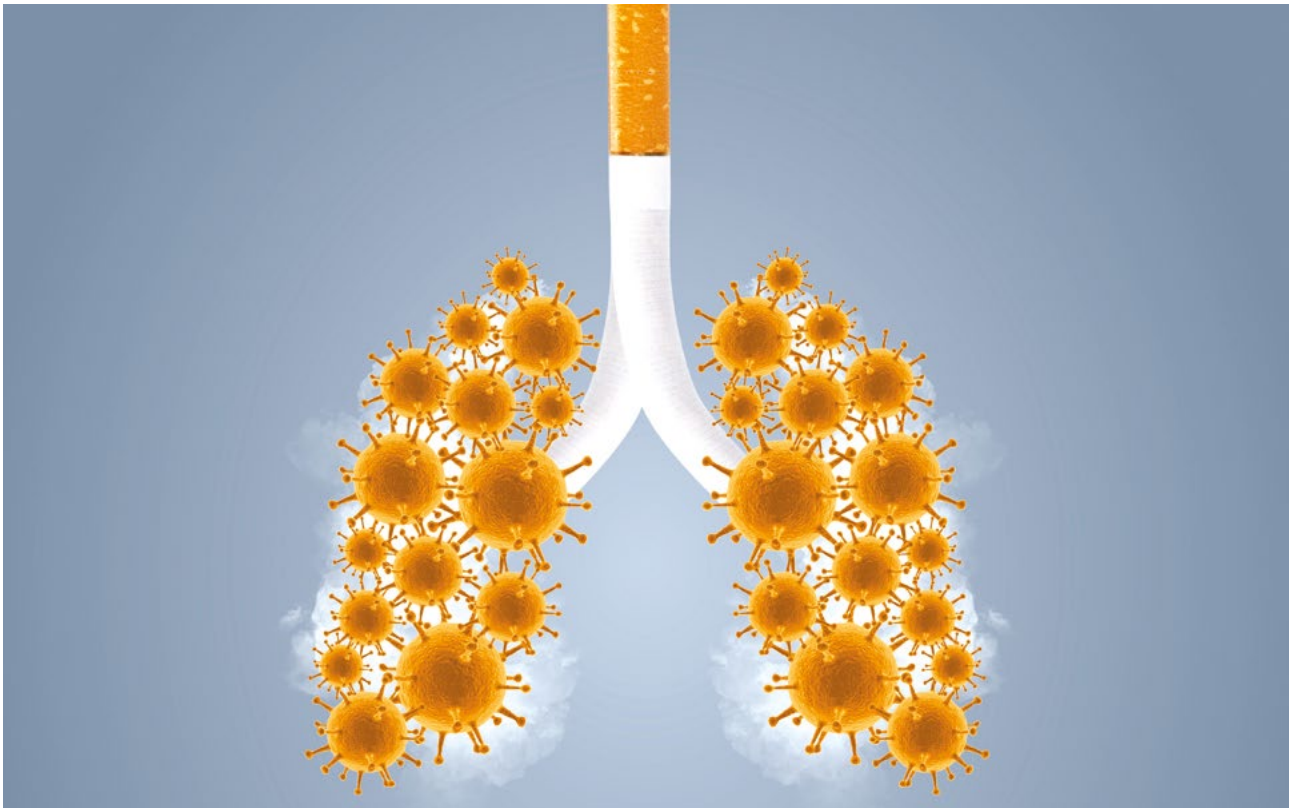
Sigara tüketiminin ve çevresel yakınlık nedeniyle sigara dumanına maruz kalmanın toplum ve bireyler üzerinde pek çok açıdan yıkıcı etkisi bulunmaktadır. Sigara ile mücadele sayesinde, ülkemizde var olan sağlık, sosyal, ekonomik ve çevresel birçok sorunun önlenmesine de katkı sağlanmaktadır. Sigaranın zararlarının yaygınlık ve etkinliğinin azaltılması için sigara ile mücadele yöntemlerinin kesin bir şekilde hayata geçirilmesi ve ciddi anlamda takibinin yapılmasıyla doğru olacaktır.

Genç bir nüfusa sahip olan ülkemiz açısından, sigara bağımlılığı ve sigara dumanına maruz kalma tehlikesi son derece büyük bir halk sağlığı sorunudur. Sigarayla mücadelede hedeflenen kitlesel yararın sağlanabilmesi için toplumun bir bütün olarak yasal mevzuatın sıfır toleransla uygulanmasında şeffaf ve etkin bir rol üstlenmesi gerekir. Hatta toplum, bizzat denetleyici görevini üstlenerek, yasaların yetkililer tarafından etkin bir biçimde uygulanmasını kontrol etmelidir. Bu bağlamda; bilinçli toplum yapısı ve toplumsal bilinç oluşturmada başta çocuğun kişisel ve duygusal gelişiminde ilk rol model alındığı aile ile ortalama altı yaşından on sekiz yaşını bitirinceye kadar içinde yer aldığı eğitim sistemi ile eğitim ve öğretim kurumları sigara bağımlılığı ile mücadele konusunda en önemli basamağı oluşturmaktadır. Bu bilinçle yetişecek olan genç nesiller, kendilerinden sonraki kuşakları sağlıklı ve bilinçli bir vizyonla şekillendirebileceklerdir.

KAYNAKÇA

- "Tütün ve Tütün Bağımlılığı", Türkiye Bağımlılıkla Mücadele Eğitim Programı, <https://www.yesilay.org.tr/tr/>
- Ufuk Berberoğlu, Numan Taşpınar, Dilek Öztaş, "Tıp Eğitimi Başlangıcında Sigara Kullanımı ve Etkileyen Faktörler", <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/864240>
- Sinem Doğanay, Kaan Sözmén, Sibel Kalaça, Belgin Ünal, "Türkiye'de Toplumda Sigara İçme Sıklığı Nasıl Değişiyor?" <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/152939>
- "Tütün Bağımlılığı: Bağımlılık mı, Yoksa Alışkanlık mı?" http://pbhpmatl.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/34/16/966954/dosyalar/2015_05/04105454_ttnbamll.pdf?CHK=4471c5f2912acadee589f120e1889a36
- Seval Çalışkan, Selma Metintaş, "Dünyada Tütün Kontrol Uygulamalarının Küresel Ölçekte Değerlendirilmesi", <https://dergipark.org.tr/en/pub/estudamhsd/issue/39510/466121?publisher=ogu>
- Nazmi Bilir, Hilal Özcebe, "Tütün Bağımlılığı ve Kontrolü: Bireysel, Toplumsal ve Sosyal Pazarlama Yaklaşımları", [https://www.journalagent.com/eurasianpulmonol/pdfs/EJP_16_2_63_68\[A\].pdf](https://www.journalagent.com/eurasianpulmonol/pdfs/EJP_16_2_63_68[A].pdf)
- Selami Özcan, H. Yunus Taş, Yılmaz Çetin, "Sigara ile Mücadelede Toplumsal Bilinç", <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/84752>
- Zeliha Aslı Öcek, Meltem Çiçeklioğlu, Şafak Taner Gürsoy, "Çevresel Tütün Dumanının Önlenmesinde Etkili Tek Strateji: %100 Dumansız Ortamlar" https://www.journalagent.com/ptd/pdfs/PTD_2_1_45_53.pdf

Tütün kullanımının başta sağlık olmak üzere sosyal, çevresel ve ekonomik zararları tespit edildikten sonra öncelikle gelişmiş ülkelerden başlamak üzere son yarım yüzyıl boyunca tütün kontrolü yönünde çeşitli çalışmalar sürdürülmektedir.

TÜTÜN PANDEMİSİ

Bir Huron Kızılderili efsanesi der ki: “Eski zamanlarda, toprak verimsiz hale gelip insanlar açlık çektiğinde Ulu Ruh dünyaya insanlığı kurtarmak için genç bir kız göndermiş. Genç kız dünyayı dolaşırken sağ eliyle dokunduğu topraklarda patates, sol eliyle dokunduğu topraklarda ise mısır yetişmiş, oturduğu yerlerde ise tütün.”

DOÇ. DR. EMEL İRGİL

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ TIP
FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM
DALI E. ÖĞRETİM ÜYESİ
SKB DANIŞMA KURULU ÜYESİ

Amerikan yerlilerinin geleneksel olarak kullandıkları tütün, Amerika kıtasının keşfedilmesiyle birlikte 1559'da Jean Nicot tarafından Avrupa'ya getirilmiştir. 1601 yılında da İngiliz gemiciler tütünü İstanbul'a getirmişlerdir (1). Dr. John Hill 1761 yılında tarihteki ilk tütün-kanser ilişkisini inceleyen “Aşırı Enfiye Kullanımına Karşı Önlemler (Cautions Against the Immoderate Use of Snuff)” adlı araştırmasını yayımlamıştır (2). 1881'de günde 120.000 sigara üreterek 48 kişinin işini yapan ilk sigara sarma makinesi geliştirilmiş ve tütün endüstrileşmiştir. Tütün şirketleri 20. yüzyılın başlarında kurulmaya başladı. Hemen sonrasında tröstler oluşturularak reklam ve duyurularla tüm dünyada tütün kullanımının yaygınlaşmasına neden oldular. Yüzyılın ortasında dünya erişkin nüfusunun %60-80'i sigara içmekteydi

(1). Bağımlılık yapan bir madde olarak kabul edilen tütünün içindeki nikotin maddesi bağımlılık yapmaktadır. Tütün bağımlılığı daha çok alışkanlık yapıcı, daha az zevk verici bir bağımlılık türü olarak kabul edilmektedir.

Bir yandan tütün endüstrisi ürettiklerini satmaya çalışırken diğer yandan çeşitli nedenlerle devletler tarafından tütün kullanımına karşı yasaklamalar başlatılmıştır. Tütün 17. ve 18. yüzyılda yangınlara neden olduğu için yasaklanırken 19. yüzyıldan itibaren neden olduğu hastalıklar gözlemlenerek sigara içilmesinin sağlığa zararlı olduğu ortaya konulmuştur. Yapılan pek çok gözlemin sonucunda 1951 yılında Dr. Richard Doll ve Prof. A. Bradford Hill akciğer kanseri ile sigara kullanımı arasındaki bağlantıyı inceleyen büyük çaplı olgu-kontrol çalışmasını düzenlemişler ve bağlantıyı kanıtlamışlardır (3).

DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE TÜTÜN KULLANIMI

Bulaşıcı olmayan (kronik) hastalıkların en önemli nedenleri arasında birinci sırayı alan tütüne karşı 50 yılı aşkın süredir mücadele yürütülmektedir. Genel olarak bugüne kadar karşılaşılan en önemli sağlık tehdidi olarak değerlendirilmektedir. Dünya genelinde 1,3 milyar kullanıcısının bulunduğu tütün, kullanıcılarının yarısını öldürmektedir. Her yıl yaklaşık 7 milyon tütün kullanıcısı, 1,2 milyon ikinci el kullanıcı olmak üzere 8 milyondan fazla kişiyi öldürmektedir. Her 5 ölümden birinin tütüne bağlı olduğu değerlendirilmektedir (4).

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tütün kullanımını "düzenli olarak günde bir sigara içme" olarak tanımlamıştır. Tütün kullanımı gelişmiş ülkelerde giderek azalırken gelişmekte olan ülkelerde ve özellikle kadınlar arasında giderek artmaktadır. 2025 yılında tütün kullanıcı sayısının 1,6 milyar kişiye ulaşacağı tahmin edilmektedir.

Tütünün her formu sağlığa zarar verir ve hiçbir koşulda güvenli dozu bulunmamaktadır. Sigara dünya çapında en çok kullanılan formu olmasına karşın nargile, puro, pipo, sarma tütün, çiğneme tütün gibi son zamanlarda daha ön plana çıkan formları da bulunmaktadır. Tütünün tüm formları aynı şekilde sağlığa zarar vermesine karşın kullanıcılar arasında bu bilgi ihmal edilmektedir. Çiğneme tütün ya da diğer deyişle dumansız tütün de diğer tütün çeşitleri gibi bağımlılık yapar ve sağlığa zararlıdır. Pek çok kanserojen madde içerdiği için baş, boyun, boğaz, yemek borusu, ağız, dil, dudak, diş eti kanserine ve çeşitli diş bozukluklarına neden olur.

Tütün kullanan 1,3 milyar kişinin %80'den fazlası tütüne bağlı ölüm ve hastalık yüklerinin fazla olduğu düşük ve orta gelir düzeyli ülkelerde yaşamaktadırlar. Tütüne harcanan para ev halkının temel gereksinimlerine harcanandan kesildiği için yoksullukla bağlantılıdır. Ayrıca sigaraya bağlı hastalıkların tedavisi, işgücü ve dolayısıyla gelir kaybı da önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Yapılan çalışmalarda tütün kullanımının sosyoekonomik düzeyle yakından ilişkisi olduğu bulunmuştur. Yoksullar, yarı vasıflı el işçileri, işsizler, iyi eğitim olanağı bulamayanlar ve bekar anneler arasında tütün kullanımı daha sıktır. Genelde kadınlarda kullanım oranı erkeklere göre daha az olsa da bırakma oranları daha düşük ve yeniden başlama oranları daha yüksektir (5).

Herhangi bir soruna karşı mücadele yöntemi geliştirirken o sorunun boyutunu, farklılıklarını, zaman içindeki değişimini gözlemlememiz gerekmektedir. Bu nedenle tütünle mücadelede de başlangıç noktası tütün kullanımının boyutunu sürekli olarak izlemektir. Ne yazık ki dünyada ancak her üç ülkeden biri tütün kullanımı ve bunu etkileyen etmenlerle ilgili en az 5 yıl arayla sürekli izlem araştırmaları yapmaktadırlar.

Tütünle mücadelede bugüne gelirken tüm dünyada eş zamanlı çalışmalar yürütülmüştür. Örneğin, 1965'te İngiltere'de televizyondaki sigara reklamları yasaklanmıştır. 1978'de Tütün Enstitüsü için hazırlanan Roper Raporunda "tütün endüstrisi için en tehlikeli gelişme" olarak kaydedilen "içmeyenlerin hakkı" ilk kez dile getirilmiştir.

- **1847. İngiltere.** Bir tütüncü ve kaliteli puro ithalatçısı olan Philip Morris Esq, Londra'da elle sarma Türk sigaraları satan bir dükkan açtı.
- **1854. İngiltere.** Philip Morris kendi sigaralarını üretmeye başladı. Old Bond Caddesi kısa sürede perakende tütün ticaretinin merkezi haline geldi.
- **1862. ABD. İç Savaşı** finanse etmek için ilk federal tütün vergisi getirildi.
- **1881. ABD. James Bonsack tarafından patenti alınan ilk pratik sigara yapım makinesi geliştirildi.** Günde 120.000 sigara üretebilen bu makine 48 kişinin işini yapmaktaydı. Üretim maliyetleri düştü ve - birkaç on yıl sonra güvenli kibritle - sigara içmek patlayıcı bir şekilde çoğaldı.
- **1901-02. İngiltere.** Imperial Tobacco Company Limited (ITL) ve British American Tobacco (BAT) kuruldu.
- **1913. ABD. "Modern" sigaranın doğuşu:** RJ Reynolds Camel markasını tanıttı.
- **1915. Japonya.** Kanseri, ilk kez, Tokyo Üniversitesi'nde tavşanların derisine kömür katranı uygulanarak laboratuvar hayvanlarında oluşturuldu.

1988'de 31 Mayıs günü DSÖ tarafından "Dünya Sigarasız Günü" ilan edilmiş ve günümüze kadar her yıl çeşitli etkinliklerle kutlanmaktadır (1).

Tüm bu küresel sigara karşıtı çalışmalar DSÖ öncülüğünde somut önerilere dönüşmüş ve tüm ülkelerin uygulaması için yol gösterici kılavuzlar haline getirilmiştir. 2007 yılında DSÖ tütün kontrolü için uygulanabilir, maliyet-etkin bir politika paketi geliştirmiştir: MPOWER.

Monitor: Tütün kullanımı ve koruyucu politikaları izle.

Protect: Toplumu tütün kullanımından koru.

Offer: Sigarayı bırakmaya yardım et.

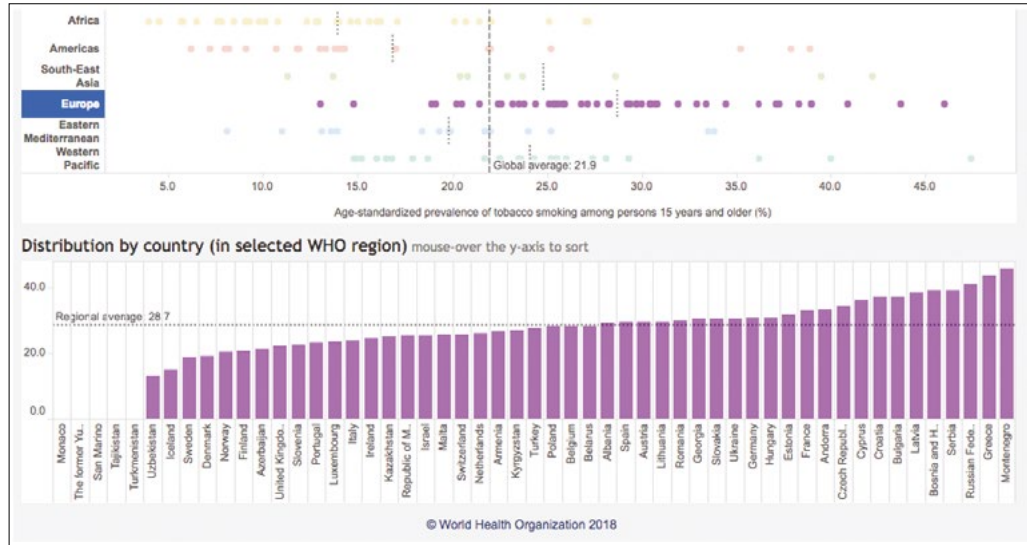
Warn: Tütünün zararları konusunda uyar.

Enforce: Tütün reklam ve tanıtımını yasaklamayı destekle.

Raise: Tütün vergilerini artır.

DSÖ, 2007 yılından beri ülkelerin MPOWER kriterlerini uygulayıp uygulamadıklarını kaydetmektedir. Yalnızca Brezilya ve Türkiye tüm kriterleri en üst düzeyde uygulamaktadırlar (4). Her ülke DSÖ'nün 2025 yılına kadar tütün kullanımında %30 azaltma hedefine ulaştığında, tütün kullananların 173 milyon ve tütüne bağlı ölümlerin 38 milyon azalacağı hesaplanmıştır. Ayrıca kişiler daha sağlıklı ve daha üretken olacakları için 16,9 trilyon USD tasarruf edileceği tahmin edilmektedir (6).

Şekil 1. 15 yaş ve üstü kişiler arasında yaşa göre standardize edilmiş tütün içme sıklığı (%), Avrupa, 2016.

Seçilmiş Bazı Ülkelerin Tütün Kullanma Durumları ve Tütün Karşıtı Politikaları

Fransa: Sigara içme sıklığı 18-75 yaş grubunda; kadınlarda %28,7, erkeklerde %35,2 ve toplamda %31,9'dur. E-sigara kullanımı toplam nüfusta %4 oranındadır. Gençlerde (15-18 yaş) ise sigara kullanımı kadınlarda %20, erkeklerde %18'dir.

M – Tütün kullanımıyla ilgili düzenli çalışmalar yapılmaktadır.

P – Kapalı alanlarda sigara odaları düzenlenmiştir.

O – Tütün kullanımını bırakmak için programlar olsa da bazı ilaçlar sigorta kapsamı dışındadır.

W – Sağlık uyarıları bulunmaktadır.

E – Reklam yasağı vardır.

R – Tütün ürünlerine uygulanan vergi oranı %82,4'tür (7).

Arjantin: Sigara içme sıklığı 18 yaş üzeri grupta; kadınlarda %20,9, erkeklerde %29,9 ve toplamda %25,1'dir. Gençlerde (13-15 yaş) ise kadınlarda %23,7, erkeklerde %20,2'dir. Arjantin'de gençler arasında sigara dışındaki tütün ürünlerinin kullanımı da yaygınlaşmaktadır. Tütün çiğneme oranı gençlerde %3,7'dir.

M – Düzenli olmayan izlem çalışmaları yapılmaktadır.

P – Kapalı alanlarda tütün kullanımı yasaktır.

O – Tütün kullanımını bırakmak için programlar olsa da bazı ilaçlar sigorta kapsamı dışındadır.

W – Sağlık uyarıları vardır ancak kitle iletişim araçlarında sıkı denetim bulunmamaktadır.

E – Reklam yasakları vardır.

R – Tütün ürünlerine uygulanan vergi oranı %76,2'dir (8).

İsveç: Sigara içme sıklığı 16-84 yaş grubunda; kadınlarda %13, erkeklerde %14 ve toplamda %13'tür. Aynı yaş grubunda tütün çiğneme oranı kadınlarda %6, erkeklerde %22 iken e-sigara kullanımı sırasıyla %2 ve %3'tür. Gençlerde (15-16 yaş) ise kadınlarda %13, erkeklerde %9'dur. İsveç'te gençler arasında tütün çiğneme oranı %7, e-sigara kullanımı %8'dir.

M – Tütün kullanımıyla ilgili düzenli çalışmalar yapılmaktadır.

P – Kapalı alanlarda sigara içme yasağı vardır.

O – Tütün kullanımını bırakmak için programlar olsa da bazı ilaçlar sigorta kapsamı dışındadır.

W – Sağlık uyarıları bulunmaktadır.

E – Reklam yasağı vardır.

R – Tütün ürünlerine uygulanan vergi oranı %68,4'tür (9).

Türkiye: Sigara içme sıklığı 15 yaş üzeri nüfusta; kadınlarda %17,5, erkeklerde %41,8 ve toplamda %29,6'dır. Gençlerde (13-15 yaş) ise sigara kullanımı kadınlarda %12,1, erkeklerde %23,2'dir.

M – Tütün kullanımıyla ilgili düzenli çalışmalar yapılmaktadır.

P – Kapalı alanlarda sigara içme yasağı vardır.

O – Tütün kullanımını bırakmak için programlar ve ilaçlar sigorta kapsamı içindedir.

Tütünün her formu sağlığa zarar verir ve hiçbir koşulda güvenli dozu bulunmamaktadır. Sigara dünya çapında en çok kullanılan formu olmasına karşın nargile, puro, pipo, sarma tütün, çiğneme tütün gibi son zamanlarda daha ön plana çıkan formları da bulunmaktadır.

W – Sağlık uyarıları bulunmaktadır.

E – Reklam yasağı vardır.

R – Tütün ürünlerine uygulanan vergi oranı %81,4'tür (10).

Sonuç olarak, tütün ve tütün ürünlerinin kullanımı önlenabilir bir sorundur. Bağımlılığı gidermekle ilgili kararlı tutum ve davranışlar sonuç verir. Sigara yalnızca içeni ilgilendiren bir sorun olmadığı için daha sağlıklı toplumlar oluşturabilmek amacıyla üretilen politika ve programların toplum tarafından kabul edilip uygulanması gerekmektedir. Tütüne karşı eğitim tüm yaş gruplarında ve yaş gruplarının psikolojik yapılarına uygun olarak yapılmalı ve her fırsat değerlendirilmelidir.

KAYNAKLAR

1. <https://www.afro.who.int/sites/default/files/2017-09/Chapter%2032.%20The%20history%20of%20tobacco.pdf>
2. Redmond DE, Jr. Tobacco and Cancer: The First Clinical Report, 1761. <https://www.nejm.org/doi/full/10.1056/NEJM197001012820105>
3. Doll R, Hill AB, Smoking and Carcinoma of the Lung, Br Med J. 1950 Sep 30; 2(4682): 739–748. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2038856/>
4. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/tobacco>
5. Türkiye Psikiyatri Derneği, Nikotin (Sigara) Bağımlılığı. <https://www.psikiyatri.org.tr/halka-yonelik/46/nikotin-sigara-bagimliliği>
6. The Tobacco Atlas – 6th Edition. https://tobaccoatlas.org/wp-content/uploads/2018/03/TobaccoAtlas_6thEdition_LoRes_Rev0318.pdf
7. Fransa. https://www.who.int/tobacco/surveillance/policy/country_profile/fra.pdf?ua=1
8. Arjantin. https://www.who.int/tobacco/surveillance/policy/country_profile/arg.pdf?ua=1
9. İsveç. https://www.who.int/tobacco/surveillance/policy/country_profile/swe.pdf?ua=1
10. Türkiye. https://www.who.int/tobacco/surveillance/policy/country_profile/tur.pdf?ua=1

TÜTÜN KONTROLÜ VE “TÜTÜNSÜZ ŞEHİRLER”

Tütünsüz yaşam bir tercih değil, zorunluluktur. Kamusal bir sorumluluk olan tütünsüz ortamların yaratılması ve sürdürülmesi birey ve toplum sağlığının teminatıdır.

PROF. DR. DİLEK ASLAN

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP
FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM
DALI

Tütün kullanımı dünyada ve Türkiye’de hastalık ve ölümler açısından önemli bir risk olarak kabul edilmektedir. Dünyada 2018 yılı itibarıyla yaklaşık 1,3 milyar kişi herhangi bir tütün ürünü kullanmaktadır (1). Tütün kullanımına bağlı olarak her yıl 8 milyonun üzerinde yaşam kaybedilmektedir. Her yıl 1,2 milyon kişi de tütün dumanından pasif etkilenim nedeniyle ölmektedir (2).

Türkiye’de 2016 yılı verilerine göre 15 yaş ve üzeri bireyler arasında “halen” tütün kullanım sıklığı %31,6’dır. Değerler kadınlar arasında %19,2 ve erkekler arasında %44,1’dir. Ülkemizde 13-15 yaş grubunda tütün kullanım sıklığı erkekler için %23,2 ve kızlar için de %12,1’dir (toplamda %17,9). Bu yaş grubunda sigara içme sıklığı erkekler arasında %9,9 ve kızlar arasında %5,3’tür (toplamda %7,7) (3). Dolayısıyla tütün kullanımı ile mücadele ülkemizde öncelikli bir çalışma alanı olmalıdır.

Dünyada en çok kullanılan tütün ürünü sigaradır. Bununla birlikte; nargile,

elektronik sigara, çiğneme tütün, ısıtılmış tütün ürünleri vb. kullanımda olan tütün ürünleridir. Tütün ürünlerinin bu denli çeşitli olmasının en önemli hazırlayıcısı ve destekleyicisi tütün endüstrisinin sistem için farklı tütün ürünleri üretimidir. Tütün endüstrisi ürünlerdeki çeşitliliği belli dönemlerde artırmıştır. Örneğin, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından 2000’li yıllarda tütün kullanımının küresel bir halk sağlığı tehdidi olarak ilan edilmesinden sonra ülkelerde uygulanmaya başlayan kapsamlı tütün kontrolü düzenlemeleri toplumda daha çok “sigara” algısı üzerinden olmuştur. Sektör toplumların kimi özelliklerini de dikkate alarak diğer tütün ürünlerinin yaygınlaştırılmasına yönelmiştir. Bugün özellikle gençlere yönelik olarak elektronik sigara, ısıtılmış tütün ürünleri tütün endüstrisi tarafından öne çıkarılan ürünler arasındadır. Ülkelerin kültürel yapıları da tütün endüstrisinin taktiklerini belirleyebilmektedir. Örneğin, kültürel olarak geçmişten bugüne toplum tarafından bilinen ülkelerde nargile içimi konusunda endüstri benzer bir taktik

Dünyada en çok kullanılan tütün ürünü sigaradır. Bununla birlikte; nargile, elektronik sigara, çiğneme tütün, ısıtılmış tütün ürünleri vb. kullanımda olan tütün ürünleridir. Tütün ürünlerinin bu denli çeşitli olmasının en önemli hazırlayıcısı ve destekleyicisi tütün endüstrisinin sistem için farklı tütün ürünleri üretimidir.

sürdürmektedir. Nargile konusunda uygulanan en sık iki taktiğin aldatıcı pazarlama yöntemleri ve gençlere yönelik taktikler olduğu ifade edilmektedir (4). Tütün endüstrisi farklı taktikleri çok uzun yıllardan bu yana uygulamaktadır (5). Dolayısıyla tütün kullanımı ile mücadelede en temel hedef tütün endüstrisi ve endüstri taktikleri olmalıdır.

Tütün kullanımı sağlık, ekonomik, çevresel, sosyal vb. sorunlara neden olmaktadır. Dolayısıyla yaygın olan bu riskli davranış, bireyleri ve toplumları çok farklı şekillerde etkilemektedir. Üstelik sorunların birbirinin olumsuz etkisini artırması da söz konusudur. Tütün kullanımı, vücutta hemen her sistemi ilgilendiren hastalığa neden olmaktadır; ölümcül hastalıklar açısından önemli riskler arasındadır. Tütün kullanımı nedeniyle meydana gelen bir başka risk de dumandan pasif etkilenimdir. Pasif etkilenim de hastalık ve ölümlerle sonuçlanmaktadır. İç ortam hava

kiriliğinin önemli nedenleri arasında tütün kullanımı yer almaktadır (6). Tütün dumanından pasif etkilenimden korunmak için bir sınır değeri bulunmamaktadır (7). Bu etkilerin yanı sıra tütün kullanımının çevresel risklerini bilmek de özellikle durumun boyutunu bilmek ve gerekli önlemleri alabilmek için son derece önemlidir. Bu konu dört alt başlıkta incelenebilir (8):

1. TÜTÜN EKİMİ VE KURUTULMASI SÜRECİ

Tütün ekimi için ayrılan araziler her geçen yıl artmaktadır. Bu aşamada pestisitler, gübreler vb. kimyasallar kullanılmaktadır. Bu kimyasalların içme suyu kaynaklarını etkilemesi olasıdır. Tütün bitkisinin kendisinin toprağın verimini düşürdüğü de bilinmektedir. Ulus ötesi tütün şirketleri, tütün ekimi alanlarını orta ve düşük düzeyli ülkelerde sürdürme eğilimindedirler.

2. TÜTÜNÜN ÜRETİMİ VE DAĞITIMI

Tütün üretimi çok fazla miktarda katı atık, geri dönüştürülemeyen nikotin içeren atık ve kimyasal atık üretimine neden olmaktadır. Bunlara ek olarak; amonyak, hidroklorik asit, toluen gibi kimyasallar da üretim aşamasında kullanılan toksik maddeler arasındadır.

3. TÜTÜN KULLANIMI

Tütün ürünlerinin kullanımı nedeniyle, aktif içiciliğin zararlarının yanı sıra tütün dumanından pasif etkilenimin zararları da bulunmaktadır. Bu durum kanser başta olmak üzere, çok sayıda sağlık sorununu beraberinde getirmektedir. Bunların yanı sıra, yangınların önemli bir bölümünün nedeni izmaritlerdir ve söndürülmeden etrafa atılan

- **1921. Kore. Kore Ginseng Şirketi, Kore Tütün ve Ginseng (KTG) oldu ve bir tekel kuruldu.**
- **1924. Philip Morris, Marlboro'yu "Mayıs kadar hafif" bir kadın sigarası olarak tanıttı.**
- **1924. Reader's Digest, insanların sigara içmeye başlamadan önce düşünmelerini sağlamak amacıyla bir Reader's Digest kampanyasının başlangıcı olan "Tütün İnsan Vücuduna Zarar Veriyor"u yayınladı.**
- **1929. Almanya. Dresden'den Fritz Lickint, akciğer kanseri hastalarının sigara içen olma olasılığının yüksek olduğunu gösteren bir olgu serisine dayanarak, akciğer kanseri ile tütün bağlantısının ilk resmi istatistiksel kanıtını yayınladı.**
- **1936. Almanya. Fritz Lickint Tabakgenuss und Gesundheit'te ilk olarak "Passivrauchen" (pasif içicilik) terimini kullandı.**
- **1939. ABD. Dr. Alton Ochsner ve Dr. Michael DeBakey ilk kez sigara ve akciğer kanseri ilişkisini bildirdi.**

Tütün kullanımı sağlık, ekonomik, çevresel, sosyal vb. sorunlara neden olmaktadır. Dolayısıyla yaygın olan bu riskli davranış, bireyleri ve toplumları çok farklı şekillerde etkilemektedir.

izmaritler yangınlara bağlı ölümlerin önde gelen nedenleri arasında yer almaktadır.

4. TÜTÜN KULLANIMINA BAĞLI OLARAK MEYDANA GELEN ATIKLAR

Dünyada her yıl yaklaşık 13.000.000 hektar orman, tarım ya da doğal nedenlerle kaybedilmektedir. Kaybedilen alanların en az 200.000 hektarı tütün tarımı nedeniyle. Ağaçların yok olması küresel sera gazı atımına neden olmaktadır. Tütün kullanımı (sigara içimi) 2.600.000 ton karbondioksit ve 5.200.000 ton metan emisyonuna neden olmaktadır.

Önlemler Hangi Bakış Açısıyla Olmalı?

Tütün kullanımıyla doğru bir şekilde mücadele edebilmek için tütün kontrolü kavramını da hatırlamakta yarar bulunmaktadır. Tütün kontrolü denildiğinde; tütün kullanımına hiç başlamamak, tütün kullanımını bırakmak ve tütün dumanından pasif etkilenimi önlemek anlaşılmalıdır.

Tütün kontrolü kavramını arz ve talep ilişkisi içinde inceleyebilmek sorunun çözümüne ilişkin doğru bir yaklaşımı ortaya koymaya

yardımcı olacaktır. Tütün kontrolü açısından en etkili önlem, arzı azaltmak yönündeki müdahalelerdir. Tütün ekim alanlarını alternatif tarım politikaları ile dönüştürmek arzı önleyici en önemli adımlar arasında yer almaktadır. Bu temel adım atılmadığında tütün endüstrisinin üretim zincirini kırabilmek oldukça zordur. Talebin azaltılmasına yönelik, bir başka ifadeyle, kullanım sıklığını azaltmaya yönelik güçlü ve kapsayıcı önlemler etkili olmakla birlikte sorunun çözümüne yönelik %100 başarı sağlayamaz. Bu bakış açısı aslında DSÖ Tütün Kontrolü Çerçeve Sözleşmesi (TKÇS) tarafından da öne sürülmüştür. Sözleşme'nin 15, 16 ve 17. maddeleri temel olarak arzın azaltılmasına yöneliktir (9):

Madde 15: Tütün Ürünlerinin Yasa Dışı Ticaretinin Önlenmesi

Madde 16: Çocuklar ve Çocuklar Aracılığıyla Satış Yapılmasının Önlenmesi

Madde 17: Ekonomik Açıdan Alternatif Politikaların Desteklenmesi

Arzın azaltılmasına yönelik çabalar var olmakla birlikte tütün kontrolü günümüzde ağırlıklı olarak talebin azaltılmasına yönelik olarak sürdürülmektedir. Özellikle kullanımın azaltılmasına yönelik müdahaleler yapılmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü TKÇS tarafından önerilen "kapsamlı yasaklar" bu noktada öne çıkmaktadır. Kamuya açık kapalı alanlarda tütün kullanımının kısıtlanması/yasaklanması bu kapsamda alınan önemli tedbirler arasındadır.

"Tütünsüz Şehirler" Modelleri Uygulanabilir mi?

Yaşanılan çevrenin ve ortamların sağlıklı olması için çeşitli amaçlar belirlenmektedir. Özellikle dünya nüfusunun kentlerde yaşamaya başlamasıyla, 1986 (10) yılından bu yana gündemde olan "sağlıklı şehirler" kavramı kapsamında "tütünsüz şehirler" kavramı da konuşulmaya başlamıştır. Tütün kullanımı kentleşme ile mücadele edilmesi gereken önemli bir konu haline gelmiştir (11). "Tütünsüz şehirler" kavramının tam olarak hayata geçirilebilmesi için aşağıda tanımlanmış adımların muhakkak tamamlanması gerekmektedir (12):

1. Uygulanabilir kapsayıcı bir yasal düzenleme yapılması
2. Muhalif yaklaşımların öngörülmesi ve uygun yanıtlar üretilmesi
3. İyi bir planlama yapılması ve uygulamalar için yeterli kaynak ayrılması
4. Sivil toplum katılımının sağlanması
5. İletişimin sağlanması
6. Yasanın uygulanmasının ve etkisinin değerlendirilmesi ve izlenmesi

"Tütünsüz şehirler" modelinde amacın Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin 3. maddesi olan "Sağlık" hedefi ile uyumlu olduğu ifade edilmektedir. Ayrıca 8. ve 11. hedefler de bu amaçla uyumludur. 8. madde "İnsana Yakışır İş ve Ekonomik Büyüme" ve 11. hedef de "Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar" olarak belirlenmiştir (13, 14). Dünyada bu model ile ilgili uygulamalara rastlanmaktadır ancak herhangi bir yerde arzın

azaltılmasına dair önlemler çok katı bir şekilde alınmadığı takdirde, özellikle tütün endüstrisi ile mücadele çok güç olmakta ve hedefe ulaşabilmek olanaklı olamamaktadır. Dolayısıyla tütünsüz modeller için kararlı ve sürdürülebilir arzın azaltılmasına yönelik müdahalelere ihtiyaç vardır.

Sonuç olarak; tütünsüz yaşam bir tercih değil, zorunluluktur. Kamusal bir sorumluluk olan tütünsüz ortamların yaratılması ve sürdürülmesi birey ve toplum sağlığının teminatıdır.

KAYNAKLAR

- [Internet] <https://www.who.int/news-room/detail/19-12-2019-who-launches-new-report-on-global-tobacco-use-trends> Erişim:10.4.2020.
- [Internet] <https://www.who.int/health-topics/tobacco> Erişim:10.4.2020.
- Country Profile: Turkey 2018. [Internet] https://www.who.int/tobacco/surveillance/policy/country_profile/tur.pdf?ua=1 Erişim:10.4.2020.
- Singh N, Jawad M, Darzi A, et al. Features of the waterpipe tobacco industry: A qualitative study of the third International Hookah Fair. *F1000Res*. 2018;7:247.
- [Internet] <https://tobaccoatlas.org/topic/industry-strategies/> Erişim:10.4.2020.
- Healthy environments for healthier populations: Why do they matter, and what can we do? Geneva: World Health Organization; 2019 (WHO/CED/PHE/DO/19.01). Licence: CC BY-NC-SA 3.0 IGO. p:11. [Internet] <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/325877/WHO-CED-PHE-DO-19.01-eng.pdf?ua=1> Erişim:10.4.2020.
- What is secondhand smoke? [Internet] <https://www.epa.gov/indoor-air-quality-iaq/secondhand-smoke-and-smoke-free-homes> Erişim:10.4.2020.
- Tobacco and its environmental impact: an overview. WHO

Yaşanılan çevrenin ve ortamların sağlıklı olması için çeşitli amaçlar belirlenmektedir. Özellikle dünya nüfusunun kentlerde yaşamaya başlamasıyla, 1986 (10) yılından bu yana gündemde olan “sağlıklı şehirler” kavramı kapsamında “tütünsüz şehirler” kavramı da konuşulmaya başlamıştır.

- publications. <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/255574/9789241512497-eng.pdf?sequence=1> Erişim:10.4.2020.
- WHO Framework Convention on Tobacco Control. [Internet] <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/42811/9241591013.pdf;jsessionid=91952E78CE58EA1ECE6ED29A9A386808?sequence=1> Erişim:10.4.2020.
- Huang NC, Kuo HW, Hung TJ, Hu SC. Do Healthy City Performance Awards Lead to Health in All Policies? A Case of Taiwan. *Int J Environ Res Public Health* 2019;16(6):1061.
- Roderick J. Lawrence, Colin Fudge, Healthy Cities in a global and regional context, *Health Promotion International* 2009;24(Issue suppl_1) i11–i18.
- Making cities smoke-free [Internet] https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/44773/9789241502832_eng.pdf;jsessionid=6772524D18CEDC3476E7E67DF5EF22CC?sequence=1 p 6. Erişim 9.4.2020.
- [Internet] <https://www.who.int/healthpromotion/conferences/9gchp/healthy-cities-smoke-free/en/> Erişim 9.4.2020.
- [Internet] <https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/sustainable-development-goals.html> Erişim 9.4.2020.

- 1947. Kanada. Dr. Norman Delarue, akciğer kanserli 50 hastayı başka hastalıklarla hastaneye kaldırılan 50 hasta ile karşılaştırdı. İlk grubun yüzde 90'ından fazlasının -ancak ikincinin sadece yarısının- sigara içtiğini keşfetti ve kendinden emin bir şekilde 1950'ye kadar kimsenin sigara içmeyeceğini düşündü.
- 1950. ABD. Sigara ve akciğer kanseri arasındaki bağlantı doğrulandı. Bir dönüm noktası niteliğindeki “Bronkojenik karsinomda olası bir etiyolojik faktör olarak tütün içimi” adlı makale E. L. Wynder ve Evarts Graham tarafından Amerikan Tabipler Birliği'nin dergisinde (JAMA) yayınlandı. Aynı sayıda bir tam sayfa oyuncu Gene Tierney ve golfçü Ben Hogan'ın yer aldığı Chesterfields reklamı vardı; dergi 1953 yılına kadar tütün reklamlarını kabul etti.
- 1950. Birleşik Krallık. Dr. Richard Doll ve Prof. Austin Bradford Hill, sigara içme ile akciğer kanseri arasındaki bağlantıyı araştırmak üzere ilk büyük ölçekli olgu-kontrol çalışmasını yayınladılar.

TÜRKİYE VE TÜTÜN ÜRÜNLERİ SALGINI: BİR DEĞERLENDİRME

Türkiye’de tütün ürünleriyle başarılı bir mücadele için gerekli politikalar ve bunların uygulanabilmesi için gerekli bir altyapı önemli ölçüde geliştirilmiş durumdadır. Bu önemli bir başarıdır. Fakat yapılanlar tütün kullanım oranlarını düşürebilmek için yeterli olamamıştır.

PROF. DR. RECEP EROL SEZER

YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ
HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI

“Uyum Programı”, Philip Morris ile Ağırhlama Endüstrisini birbirine bağlamaktadır. Müşterilerimizin alışveriş merkezi, kafe, lokanta ve otel gibi ağırhlama mekânlarında ürünlerimizi keyifle kullanabilmelerini sürdürme nihai amacımız yönünden, ağırhlama endüstrisi ile etkili iş birliğimiz (etkileşimimiz) kritik bir öneme sahiptir. Yerel veya ulusal düzenlemeler tehdidi sürerken bu ilişki giderek daha önemli hale gelmektedir.” Philip Morris Sigara Şirketinin bir belgesinden alıntı çevirisi (1)

**Uyum Programı: Dumansız hava sahası kurallarına karşı AVM, kafe, restoran gibi ağırhlama mekânlarında, sigara içilebilen-içilemeyen bölümler oluşturarak, içenleri ve içmeyenleri tercihlerine göre birlikte ağırhlama yaklaşımı.*

Sağlığa zarar veren tüketici ürünlerinin başında tütün ürünleri geliyor. Halen 15+ yaş grubu nüfusunun yaklaşık %30’u sigara kullanan (2), neredeyse tamamı pasif içicilik yoluyla ya ikinci el ya da üçüncü el tütün dumanından olumsuz etkilenen bir toplum olarak bu salgını izlemeye devam ediyoruz. Hem de sigarayla etkili mücadele edildiğini düşünerek ve pasif içiciliği kanıksamış olarak. COVID-19 pandemi döneminin ikinci altı ayını yaşadığımız bugünlerde sigara, pasif içicilik ve korona salgınları tüm öldürücülükleriyle ve iş birliği içinde hüküm sürmekte. Sigara kullanım oranları düşmüyor (2), pasif içicilik yaygın, restoran, kafe, otel, çarşı ve pasaj benzeri neredeyse her yerde hava, tütün

ürünleri nedeniyle kirli. 13-15 yaş arası çocuklar üzerinde yapılan küresel gençlik tütün araştırmasına göre evlerin yaklaşık yarısında evin içinde sigara kullanılıyor (3). Ülkemizde her gün yüzlerce insanımızı tütün ürünleri nedeniyle kaybediyoruz. Çocuklar ve gençler, kitleler halinde sigara ve aromatik nargile gibi sağlığa zarar veren tüketici ürünlerinin tuzağına düşüyor (3, 4).

AMERİKAN HARMANI SİGARALARLA SİGARANIN BAĞIMLILIK YAPICI ETKİSİ KESKİNLEŞTİ, ÖLDÜRÜCÜ ETKİSİ ARTTI

Dünya ve Türkiye sigara pazarını son 30-40 yılda istila eden Amerikan harmanı sigaralarla sigaranın bağımlılık yapıcı etkisi keskinleşti, öldürücü etkisi arttı (5).

Bağımlılık yapıcı etkisi gizli biçimde güçlendirilmiş bu sigaralar, bir de düşük nikotinli, düşük zifirli, light veya ultralight gibi nitelemelerle tüketicilere sunuldu (5). Tüketici tercihlerini etkileyen bu sigaralar kadınlar ve çocuklardaki başlama oranlarını artırdı. Bu sigaralar, Türkiye’de Ulusal Tütün Tekeli’nin yok edilmesi öyküsünde de önemli bir rol oynadı. Zaman, bu sigaraların amonyak teknolojisi, delikli filtre teknolojisi yaklaşımlarıyla ve diğer katkı maddeleriyle nasıl değiştirildiğini; bu değişiklik sonrası bu sigaraların tercih edilen sigaralara dönüştüğünü fakat aynı zamanda daha öldürücü hale geldiğini gösterdi (5). Toplum, Türkiye’de de ABD ve diğer ülke vatandaşları gibi aldatılmış oldu. Amerikan harmanı sigaralarla sigaranın bağımlılık yapıcı etkisi keskinleşti, öldürücü etkisi arttı. Yeni sigaralarla sigara içenler, ömürlerinden artık on yıl değil, ortalama yaklaşık 14 yıl kaybediyor (6). Son küresel hastalık yükü araştırmasına göre tütün ürünleri dünyada her yıl 8,3 milyon insanı kronik hastalıklar nedeniyle vakitsiz olarak öldürmektedir (7). Bu ölümlerin 1,2 milyonu evlerde, iş yerlerinde, restoranlarda, kafelerde ve benzeri diğer yerlerdeki pasif etkilenim (ikinci el ve üçüncü el tütün dumanı) sonucu ortaya çıkıyor.

PASİF ETKİLENİM: İKİNCİ VE ÜÇÜNCÜ EL TÜTÜN DUMANI

İkinci el tütün dumanı, sigara içilen ortamda görülen veya hissedilen tütün dumanıdır. İkinci el tütün dumanından kaynaklanan hastalıkların sayısı, yeni araştırmaların sonucu olarak, artışı sürdürüyor. Akciğer kanseri, koroner kalp hastalığı, inme, erken ateroskleroz (damar sertliğinin çocuklukta ve genç yaşlarda ortaya çıkışı), düşük doğum ağırlıklı

bebek doğurma, ani bebek ölümü, çocuklarda orta kulak hastalığı, solunum sistemi rahatsızlık belirtileri, akciğer işlevlerinde bozulma, alt solunum yolu hastalığı ikinci el tütün dumanından kaynaklanan başlıca hastalıklardır (8). Astım ve kronik tıkalı akciğer hastalığı da pasif etkilenimle ilişkilidir (8).

Üçüncü el tütün dumanı ise ortama sinmiş duman artıklarını ve bu artıkların iç ortam kirleticileriyle reaksiyonu sonucu oluşan ve ortama sürekli salınan zehirli maddeleri tanımlamaktadır (8). Tütün (sigara) dumanındaki maddeler, duman dağıldıktan sonra önemli ölçüde ortamın duvarlarına, yere, tozlara, eşyalara, giysilere, saçlara tutunur. Üçüncü el tütün dumanı kapsamındaki en önemli maddelerden biri nikotindir. Bir kişi sigara içerek vücuduna bir sigaradan yaklaşık 1 mg nikotin temin ederken, ortama 8 mg nikotin saçmaktadır (8). Bu nikotin ortamdan kaybolmamakta, tozlar dâhil ortamdaki yüzeylere tutunup orada kalmakta ve iç ortamlarda yaygın bulunan diğer kirleticilerle reaksiyona girerek ortama sürekli yayılacak zehirli maddelere dönüşmektedir (8). Tütün dumanının sindiği yerlerde, nikotin bir iç ortam kirleticisi olan nitröz asitle reaksiyonu sonucu, nitrozamin grubu NNK, NNN, NNA gibi kanser yapıcı maddeler oluşmakta ve oluştukları yerin havasına katılıp orada solunmaktadır. Sigara içilen evler, arabalar, kafe ve restoranlar, pasajlar ve bu pasajlarda yer alan ofis veya dükkânlar gün boyunca ve hatta sigara içilmeyen zamanlarda da kanser yapıcı nitrozamin grubu maddelerin bulunduğu yerler haline gelmiştir. Nikotin, tutunduğu yerlerde ozonla da reaksiyona girmekte, bunun sonucunda

- **1953. ABD. Tütün yöneticileri, sigaranın sağlık tehlikelerine işaret eden son bilimsel verilerle başa çıkabilmenin bir yolunu bulmak amacıyla New York City’de bir araya geldi.**
- **1954. ABD. St. Louis fabrika işçisi Ira C.Lowe, sigara içen ve kanserden ölen kocası adına tütün şirketine karşı ilk sorumluluk davasını açtı. Tütün şirketi kazandı.**
- **1954. ABD. Marlboro kovboyu Chicago’lu reklam ajansı Leo Burnett tarafından Philip Morris için yaratıldı.**
- **1960. ABD. Framingham Kalp Çalışmasında sigara içmenin kalp hastalığı riskini arttırdığı bulundu.**
- **1962. Birleşik Krallık. Londra Kraliyet Koleji Doktorlarının Sigara ve Sağlık Konusundaki İlk Raporu yayınlandı.**
- **1964. ABD. İlk ABD Sağlık Bakanlığı sigara ve sağlık raporu sigaranın erkeklerde akciğer kanserine neden olduğunu açıkladı.**
- **1965. DSÖ Lyons-Fransa’da Uluslararası Kanser Araştırma Ajansı’nı (IARC) kurdu.**
- **1965. Birleşik Krallık. TV’de sigara reklamı yasaklandı.**

solunduğunda zarar veren çok küçük nanoparçacıklar ve toksik aldehytler oluşmakta ve havaya karışmaktadır (8). Nikotin'in çevreye saçılması sonucu oluşan bu olaylar sigaranın içilmediği saatlerde de önemli bir üçüncü el hava kirliliği yaratmaktadır. Üçüncü el tütün dumanı kirliliğinin hayvanlarda akciğer kanserine yol açabildiği deneysel olarak gösterilmiştir (8). Özellikle evlerde bebekler ve çocuklar, elleriyle temas ettikleri yüzeylerden bu zararlı ve kanser yapıcı maddeleri almakta, cilt ve ağız yoluyla bu maddeler çocuk vücuduna girmektedir (8). Bu çocuklar kansere yatkınlık geliştirerek büyümektedir.

TÜRKİYE SİGARAYLA MÜCADELE EDİYOR FAKAT KULLANIM ORANLARI DÜŞMÜYÖR

Türkiye'de sigarayla mücadele edildiğini yaygın olarak düşünüyoruz. Çünkü Türkiye, 2004 yılında tütünle mücadelede çok önemli bir uluslararası sözleşmeyi, Dünya Sağlık Örgütü Tütün Kontrolü Çerçeve Sözleşmesi'ni gecikmeksizin imzaladı ve TBMM'den geçirerek yasalaştırdı. 2008 yılında, bu alanda 1996 yılında çıkmış olan 4207 sayılı Kanun'un kapsamını genişletti ve evler dışında neredeyse tüm kapalı alanlarda tütün ürünleri içimini yasakladı. Bu gelişmelere paralel olarak Sağlık Bakanlığı bu alandaki örgütlülüğünü güçlendirdi, illerde il tütün kontrol kurulları kuruldu, yasakları izleme denetim ekipleri oluşturuldu. Hatta sigara içiminin yasaklandığı yerlerde yapılan kural ihlallerini kolayca ve gizlice cep telefonuna bir tıklama ile bildiren Yeşilay'ın Yeşil Detektör uygulaması gibi yenilikler devreye girdi. Tütün ürünlerinin reklamını, "her ne surette olursa olsun" nitelemesi ile daha 1996'da yasaklamış

olan 4207 sayılı Kanun'da yakın dönemde yapılan bir değişiklikle sigara paketleri reklama aracılık eden renk ve logo gibi unsurlardan da ayıklandı, paketler zararları caydırıcı biçimde yansıtan resimlerle kaplandı. Sağlık Bakanlığı tarafından Alo 171 Sigara Bırakma Hattı, sigara bırakma poliklinikleri (81 ilde 450 poliklinik) kuruldu. Sigarayı bırakmada kullanılan ilaçların bırakmaya çalışanlara ücretsiz verilmesini sağlayan mekanizmalar hayata geçirildi. 4207 sayılı Kanun gereğince ve 1996 yılından beri televizyon ve radyolar bu konuda eğitici yayın yapıyorlar. Dünya Sağlık Örgütü, Türkiye'yi altı önemli stratejinin tamamını uygulamaya geçiren ilk ülke olarak ilan etti. Apaçık ki Türkiye, sigarayla mücadele ediyor. Sigara salgınının sürüşünün araştırmalarla düzenli olarak izlenmesi de son 15-20 yılın önemli gelişmelerinden. Küresel yetişkin tütün araştırmaları, küresel gençlik tütün araştırmaları, düzenli yapılan Türkiye İstatistik Kurumu Sağlık Anketi, özel çalışmalar sigara ve tütün ürünü kullanım oranlarını yaşa, cinsiyete ve diğer bazı faktörlere göre izleme olanağı veriyor. Tütün kontrolü çalışmaları, çok sektörlü hazırlanan ve Başbakanlık genelgesiyle uygulamaya konulan ulusal eylem planlarıyla sürmektedir (9).

Bu çalışmalara rağmen Türkiye'de sigara içme oranları düşmüyor. Toplumun yaklaşık %30'dan biraz fazlası, erkeklerin yarıya yakını, kadınların beşte birine yakını tütün ürünü kullanımını sürdürüyor. Son 10 yılda bu oranlarda önemli bir değişiklik yok. Akciğer kanseri, tamamına yakını sigaradan kaynaklanan bir hastalık ve Türkiye'de bir yılda sadece akciğer kanserinden ölenlerin sayısı, Türkiye İstatistik Kurumu istatistiklerine göre, 25.000'i geçmiş durumda.

Tütün ürünleri kullanım salgını, çocuklar ve gençlerde, aromatik nargileyi de kapsayacak şekilde büyümüş durumda. 2017 Küresel Gençlik Tütün Araştırması'na göre 13-15 yaşındaki erkek öğrencilerin %23,2'si, kız öğrencilerin %12,2'si herhangi bir tütün ürünü kullanıyor (3). Amerika Birleşik Devletleri'nde 1965'de %42 olarak saptanan yetişkin sigara içme oranı, zaman içinde sürekli ve düzenli olarak azalmış ve 2019'da %13,7 olarak saptanmıştır (10). Türkiye'de de başarıdan bahsedebilmek için böyle bir değişimin gözlenmesi gerekir.

TÜTÜN ENDÜSTRİSİ SALGINI KÖRÜKLÜYÖR, BU KÖRÜKLEMEDE AĞIRLAMA ENDÜSTRİSİ İLE İŞ BİRLİĞİ STRATEJİSİ ÖNEMLİ BİR YER TUTUYOR

Koruyucu yasa ve düzenlemelerin çıkmasını engelleme veya geciktirme, çıkarılmış düzenlemeleri hafife alma, düzenlemelerin öngördüğü yeniliklerin hayata geçirilmesine değişik yollarla direnme ve değişime fırsat vermeme, sigara ve tütün ürünlerinin günlük hayatın önemli bir bileşeni olarak devamını sağlama, tütün endüstrisinin başlıca stratejileri arasındadır. Türkiye'de tütün endüstrisinin dünya tütün kartelinin eline geçmesi, tütünle mücadeleyi zorlaştırmıştır. Bu şirketlere karşı ABD'de açılmış davalar, bu şirketlerin salgını nasıl büyüttüğünü ve salgına karşı alınan önlemleri nasıl boşa çıkarmaya çalıştığını insanlığa teşhir etmiştir (11-14). Bu şirketlerin Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) tütün salgınına önlemek için yaptığı çalışmalarını nasıl önlemeye çalıştığı da bir uluslararası incelemeyle gösterilmiştir. Yapılanlar, tütünle mücadeleyi zayıflatma sonucu verebilecek akıl almaz girişimleri ve hileleri yansıtmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri Adalet

Bakanlığının 1999'da ABD'de satış yapan şirketlere karşı açtığı dava 2006 yılında karara bağlanmıştır. Bu karar 2009 yılında ilgili temyiz mahkemesince haklı bulunmuştur (14). Davada verilen karara göre, bu şirketler yasal olmayan yollarla kazançlarını artırmak üzere;

1. Sigaranın zarar verici etkilerini en az gösterme, bu konuda gerçekleri çarpıtma ve halkın kafasını karıştırma amaçlarıyla iş birliği yapmışlardır.
2. Nikotinin bağımlılık yapıcı etkisini gösteren bilimsel kanıtların ortaya çıkarılmasına yönelik çalışmaları baskılamış veya elde edilmiş sonuçları örtmeye çalışmışlardır.
3. Düşük nikotinli sigaraların bir kandırmaca olduğunu bile bile bunlarla toplumu yanıltmışlardır. Bunları zararlı azaltılmış ürünler olarak sunmuşlardır.
4. Pasif içiciliğin zararlı etkilerini iç yazışmalarında kabul etmelerine karşın, alenen bu zararları inkâr etmişlerdir.
5. Davalarda kullanılabilecek bazı belgeleri tahrip etmişlerdir (14).

TÜTÜN ENDÜSTRİSİNİN AĞIRLAMA MEKÂNLARINDA SİGARA İÇİMİNİN SÜRMESİ İÇİN AĞIRLAMA ENDÜSTRİSİ İLE İŞ BİRLİĞİ

Dünya pratiği incelendiği zaman, tütün endüstrisinin kafe, restoran ve oteller gibi ağırlama mekânlarına getirilen sigara içim yasaklarını işlemez hale getirmek için ağırlama endüstrisini ele geçirdiği anlaşılmaktadır (15, 16). Tütün endüstrisi AVM, kafe, restoran ve oteller gibi ağırlama mekânlarında sigara içiminin yasaklanmasını önemli bir tehdit olarak değerlendirmiş ve bu tehdide karşı işletmelerde sigara

Türkiye, 2004 yılında tütünle mücadelede çok önemli bir uluslararası sözleşmeyi, Dünya Sağlık Örgütü Tütün Kontrolü Çerçeve Sözleşmesi'ni gecikmeksizin imzaladı ve TBMM'den geçirerek yasalaştırdı.

içilebilir bölümler oluşturmayı esas alan uyum stratejisi geliştirmiştir. Buna göre havalandırma sistemleri ile destekli sigara içilebilir bölümler, sigara içilemeyen bölümlerle birlikte oluşturulacak ve müşterilere tercihlerine göre istediği bölümü seçme imkânı sağlanacaktır. Tütün endüstrisinin, ağırlama endüstrisiyle iş birliğini sağlamada, "Biz kaybedersek siz de kaybedersiniz, sigara yasakları size zarar verir." gibi gerçeği yansıtmayan (15, 16) savlar kullandığı, kafe ve restoran sektörünün örgütlenmesine katkı sağladığı, onları sigara yasaklarıyla mücadelede bir cephe grubu gibi kullandığı bildirilmektedir (15-17).

Philip Morris Şirketi, yasa ve yönetmelikler çıkararak tütün salgınına kontrol etme yaklaşımlarını etkisizleştirmek amacıyla özel ve merkezi bir birim geliştirmiştir. Bu birim tüm ülkelerdeki şirket çalışmalarını desteklemektedir. Bu birimin 1995-1999 dönemi planından bir alıntı, Türkçeleştirilerek aşağıda sunulmuştur (18):

"Sigara kullanım kısıtlamaları, işimize yönelik büyüyen bir tehdittir. Sigara kullanımını kabul gören sosyal davranışlardan çıkarmak, sigara karşıtlarının desteklediği bir taktiktir. Bu kısıtlamaların artırılmasının arkasındaki itici güç, çevresel tütün dumanıyla ilişkili sağlık riskleri suçlamalarıdır. Bu durum

- **1969. ABD. Sağlık Bakanlığı'nın raporunda annenin sigara içmesiyle düşük doğum ağırlığı arasındaki bağlantı doğrulandı.**
- **1971. ABD. Sigara üreticileri reklamlarına sağlık uyarıları koymayı kabul etti.**
- **1972. Marlboro dünyada en çok satan sigara oldu.**
- **1976. ABD. Shimp / New Jersey Bell Telephone Co., dünyanın ikinci el sigara içme ile ilgili ilk davası. Ofis çalışanına iş yerinde dumansız bir alan sağlamakla ilgili ihtiyati tedbir kararı verildi.**
- **1977. İtalya. Bir topluluk önleme denemesi olan Martignacco Projesi koroner kalp hastalığında azalma ile sonuçlandı.**
- **1978. ABD. Tütün Enstitüsü için hazırlanmış, sigara içmeyenlerin hakları hareketinin başlangıcı olan, "tütün endüstrisinin yaşayabilirliği için oluşan en tehlikeli gelişme" olarak tanımlanan Roper Raporu hazırlandı.**
- **1985. ABD. Akciğer kanseri kadınlarda en ölümcül kanser olarak meme kanserini geçti.**
- **1985'ler. Dünyadaki tütünün % 73'ü gelişmekte olan ülkelerde yetiştirilmektedir.**

kontROLSÜZ olarak sürerse bunun sonucu ortaya çıkacak kısıtlamalar, kullanıcıların ürünümüzü kullanma kabiliyetini ciddi biçimde sınırlayarak, işimizi önemli düzeyde (olumsuz) etkileyecektir. Fakat birçok pazarda bu eğilimi yavaşlatma, muhtemelen tersine çevirme fırsatı vardır.

Şirketin tüm bilimsel ve hukuksal kaynaklarının şirket ilişkileri çalışmalarıyla bütünleşmesini gerektiren aşağıdaki üç kapsamlı stratejinin uygulamaya konulmasıyla bu eğilim durdurulabilir, muhtemelen tersine çevrilebilir. 1- Çevresel sigara dumanı konusunda geçerli (endüstri çıkarlarıyla uyumlu-çevirenin açıklaması) bir bilimsel tartışmayı teşvik etmek ve ona katkıda bulunmak. 2- Bu bağlamdaki bilimsel konuları, kısıtlamalar ve yasakların bilimsel dayanağının olmadığı anlayışının (biyosel, kurumsal) oluşmasına temel oluşturabilecek biçimde kullanmak. 3- Ağırlama endüstrisi mekânlarında, iş yerlerinde, diğer sosyal alanlarda, ve gerektiğinde evlerde, içenler ve içmeyenleri, hoşgörü, nezaket ve iyi havalandırma ilkelerine dayalı biçimde ayarlamalar yaparak birlikte ağırlama biçimindeki uyum programı önlemlerini desteklemek.”

Yukarıdaki bu alıntı, bu makale başlığının hemen altındaki alıntı (1) ile birlikte, endüstrinin AVM, kafe, restoran, otel gibi mekânlardaki sigara yasaklarına neden önem verdiğini, bu yasakları boşa çıkarmak için geliştirdiği uyum stratejisini çok iyi yansıtmaktadır. Bu şirketin dumsız hava sahası oluşturma çabalarını önlemek üzere Türkiye’de de eylem planı geliştirdiği, bu eylem planında ağırlama sektörüyle iş birliğinin ve uyum stratejisinin önemli

öğeler olduğu görülmektedir (19). Türkiye’de Temmuz 2009’dan beri kafeler ve restoranların kapalı alanları yasal olarak sigara içilemeyen alanlar oldu. Bunun üzerine kafe ve restoranlar, önlerinde yarı açık, yarı kapalı alanlar veya camekânlar oluşturma seferberliği başlattılar ve müşterilerine bu alanları sigara içilir alanlar olarak sundular. Türkiye’de daha önce tanık olunmamış hızlı bir değişim yaşandı ve birkaç yıl içinde, önünde böyle bir alanı olmayan kafe ve restoran neredeyse kalmadı. Halen bu düzen sürüyor. Sonuç olarak Türkiye’de kafe ve restoranlardaki hayat, tütün ürünleri kullanımı yönünden, yasanın öngördüğü gibi değil, tütün endüstrisinin uyum projesinin tanımladığı gibi şekillenmiş oldu. Tütün endüstrisinin bu değişime maddi destek sağladığı da iddia edildi (17). Çocuklar ve erişkinlerin birlikte olduğu bu sosyal alanlar, çocuklar için bir yandan dumanı maruz kalma yeri, diğer yandan da sigaraya özenme yeri olarak işlev görüyor. Bu mekânlarda sigara veya nargile içilmesi, birçok insani gereksinime eşlik eden sosyal beraberliklerin sigarayla veya nargileyle eşleşmesine aracılık etmekte, gençlerin sigaraya başlamasını kolaylaştırmaktadır. Uyum stratejisi nargile kafelerde de uygulanmaktadır. Nargile kafeler, bir endüstri hilesi ile bağımlılık yapıcı özelliği artırılmış kaçak aromatik nargile ürünlerini kullanarak gençlerin nikotin bağımlılığına adım atmalarına önemli katkı sağlamaktadır (4). Kafe ve restoranlarda COVID-19 salgını döneminde sigara içilmesi, maske kullanımını engellediği için COVID-19 salgınının yayılmasını da kolaylaştırabilir. Bu yönden de kafe ve restoranların durumu ivedilikle ele alınmalıdır.

KAFE VE RESTORANLARDA TÜTÜN DUMAN KİRLİLİĞİNİN DURUMU

Türkiye’de 12 büyük şehirde yapılan temsil etme gücü olan bir araştırmaya (20) göre kafe ve restoranların tüm bölümleri, sigara içilmemesi gerekli kısım olarak belirlenen iç kısımlar, sigara içiminin yaygın olduğu camekânlı veya açılır kapanır bölmeler ve bu bölmelere yakın işletme dışı alanların hepsi, DSÖ standartlarının üzerinde kirli veya çok kirli bulundu. Hem yaz hem de kış koşullarında kirlilik mevcuttu. En kirli alanlar iç kısımlar olarak saptandı.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkiye’de tütün ürünleriyle başarılı bir mücadele için gerekli politikalar ve bunların uygulanabilmesi için gerekli bir altyapı önemli ölçüde geliştirilmiş durumdadır. Bu önemli bir başarıdır. Fakat yapılanlar tütün kullanım oranlarını düşürebilmek için yeterli olamamıştır. Çünkü tütün endüstrisi, yasa ile kabul edilmiş politikalara aykırı olarak karşı stratejiler geliştirmiş ve bunları uygulayarak tütün ürünleriyle mücadeleyi etkisizleştirmeye teşebbüs etmiştir. Türkiye’nin her yerinde kafe ve restoranlarda kısmen açık-kısmen kapalı camekânlı bölümler yaratılması bir tütün endüstrisi stratejisi olarak planlanmış ve Türkiye’nin her tarafında, tütün endüstrisi-ağırlama endüstrisi iş birliğiyle hayata geçirilebilmiştir. Ağırlama mekânları, AVM, kafe, restoranlar ve diğer bazı alanlar yaygın olarak tütün dumanı maruziyetine yol açarak zarar vermeyi sürdürürken, sigarayı, çocukların ve gençlerin hoşuna giden sosyal beraberliklerin kolay gözlenen, doğal ve özenilecek bir ögesi haline getirmiştir. Bu durumu ve endüstrinin bu makalede kısaca değinilen diğer bozucu müdahalelerini önlemeden tütünle mücadelede başarı beklenmemelidir.

Tütün endüstrisi kontrol altına alınmalı veya yeniden Ulusal Tütün Tekeli'ne dönüştürülmelidir. Ağır lama endüstrisinin sigaralı yaşama ihtiyacı yoktur. Araştırmalar, bu iş yerlerinin dumanlız hava sahasına dönüşmesi halinde daha kazançlı iş yerlerine dönüşeceğini göstermektedir. Ağır lama endüstrisinin tütün endüstrisi yerine, sağlıklı toplum çabalarına kazandırılması önemli bir ihtiyaçtır ve bu sağlanabilir. Tütünle mücadelede yerel başarılı örnekler, tüm ülkeye ve dünyaya güzel örnekler sağlayabilir. Sağlıklı kentler ancak bu tür katkılarla gerçekleştirilebilir.

KAYNAKLAR

- Philip Morris. Philip Morris and the hospitality industry. June 1995. Bates range: 2045517337-7347 URL: www.pmdocs.com
- Bireylerin Tütün Mamulü Kullanma Durumunun Cinsiyet ve Yaş Grubuna Göre Dağılımı, 2010-2019. TÜİK Excel Tablosu. http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1095
- Küresel Gençlik Tütün Araştırması (KGTA-2017)
- Sezer R.E., Tanrıöver Ö., Arıkan G.D., Kaçar M., "Üniversite Öğrencilerinde Nargile Odaklı Tütün Ürünleri Kullanımı ve İlk Denenen Tütün Ürünü ile Tütün Ürünü Kullanıcısına Dönüşme Arasındaki İlişki", Turkish Journal of Family Medicine & Primary Care, 2018; 12 (4).
- Campaign for Tobacco-free Kids. Designed for addiction: How the tobacco industry has made cigarettes more addictive, more Attractive to kids and even more deadly. June 23, 2014
- Fellows JL et al. Annual Smoking-Attributable Mortality, Years of Potential Life Lost, and Economic Costs --- United States, 1995—1999. MMWR, April 12, 2002 / 51(14);300-3
- GBD 2017 Risk Factor Collaborators. Global, regional, and national comparative risk assessment of 84 behavioural, environmental and occupational, and metabolic risks or clusters of risks for 195 countries and territories, 1990–2017: a systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2017. Lancet, 2018; 392: 1923–94
- Sezer R.E., Bulaşıcı Olmayan Hastalık ile İlgili Diğer Etkenler: İkinci El ve Üçüncü El Tütün Dumanı, Koçoğlu G., editör, Beslenme ve Diyet Bileşenleri ile Bulaşıcı Olmayan Hastalıklar Etkileşimine Güncel Yaklaşımlar, 1. Baskı, Ankara: Türkiye Klinikleri; 2019. p.85-92.
- Tütün Kontrolü Strateji Belgesi 2018-2023 Eylem Planı
- U.S. Department of Health and Human Services. Smoking Cessation. A Report of the Surgeon General. Atlanta, GA: U.S. Department of Health and Human Services, Centers for Disease Control and Prevention, National Center for Chronic Disease Prevention and Health Promotion, Office on Smoking and Health, 2020.
- Zeltner T, Kessler DA, Martiny A, Rander F. Tobacco Company Strategies to Undermine Tobacco Control Activities at the World Health Organization. Report of the Committee of Experts on Tobacco Industry (http://www.who.int/tobacco/policy/who_inquiry/en/).
- Sezer R.E., "Dünyada ve Türkiye'de Sigara Tüketim Eğilimleri", Hipokrat Dergisi, 2002/03;11: 56-63.
- Sezer R.E., "Türkiye'nin Sigara Raporu: Ulusal Tütün Tekeli Yeniden Kurulmalıdır" Bilim ve Ütopya, Ekim 2006.
- Freudenberg N. Lethal but Legal. Oxford University Press, 2014.
- Dearlove JV, Bialous SA, Glantz SA. Tobacco industry manipulation of the hospitality industry to maintain smoking in public places. Tobacco Control 2002;11: 94–104.
- WHO regional Office for Europe. Tobacco Control Playbook. World Health Organization, 2019.
- Karakaş D.G., "Türkiye Tütün Sektöründe Piyasa-Yönelimli Dönüşüm", Türk Toraks Dergisi, 2014; 15: 71-91 Türk Toraks Derg 2014; 15: 71-91
- Philip Morris US. Worldwide Regulatory Affairs Five Year Plan 1995-1999. Bates range: 20518243789-2051824398. URL: www.pmdocs.com
- Philip Morris. IARC ETS Plan for Turkey. 17 October 1995. <https://www.industrydocumentslibrary.ucsf.edu/tobacco/docs/#id=ksxn0086>
- Kaplan et al. Evaluation of secondhand smoke using PM2.5 and observations in a random stratified sample in hospitality venues from 12 cities. Environmental Research and Public Health 2019; 16, 1381; doi:10.3390/ijerph16081381).
- 1987. ABD. Dumanlız Eğitim Hizmetleri, tüm çalışanların güvenli, sağlıklı, dumanlız çevrede çalışma hakkını savunmak için kuruldu.**
- 1988. İlk DSÖ Dünya Tütünsüz Günü kutlandı. Daha sonra her yıl 31 Mayıs'ta çeşitli etkinlikler, farklı yıllık temalar ve ödüller ile kutlanmaya devam edildi.**
- 1991. Sigara dumanındaki kimyasalların akciğer hücrelerini savunmasız yapan gende değişiklik yaparak kansere neden olduğu bulundu.**
- 1992. British Medical Journals grubu içinde Tobacco Control dergisi yayınlanmaya başlandı. Tütün kontrolü konusunda uluslararası hakemli dergi olarak ilkti ve 2004'te dergi, madde bağımlılığı alanında en yüksek etki faktörlü dergi oldu.**
- 1993. ABD. Çevresel Koruma Ajansı (EPA) sigara dumanını A Sınıfı kanserojen olarak ilan etti.**
- 1995. ABD. "Marlboro Adam" David McLean akciğer kanserinden öldü.**
- 1997. Avrupa. Sigarayı Önleme Avrupa Ağı (ENSP) oluşturuldu.**
- 1998. Araştırmalar, günde 10'dan az sigara içmenin de zararlı olduğunu doğruladı.**

TÜTÜNSÜZ KAMPÜS PROJESİ

Sigara içenlerin maruz kaldığı sigara dumanı akciğerin oksijen seviyesini de düşürerek akciğerlerde iltihabi reaksiyonların gelişmesinde ve solunum yetmezliğiyle insanların ölmesine neden olmaktadır.

PROF. DR. MEHMET KARADAĞ

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ TIP
FAKÜLTESİ GÖĞÜS HASTALIKLARI
ANA BİLİM DALI BAŞKANI

Bursa Uludağ Üniversitesi Görükle Kampüsü'nü "Tütünsüz Kampüs", yani %100 dumansız ve tütün içermeyen bir eğitim alanı yapabilmek için kolları sıvadık ve yola koyulduk. Çünkü her yıl 31 Mayıs'ta kutlanan "Sigarasız Bir Dünya Günü" hedefine giden yol üniversitelerden geçmektedir. Bir gün dünyanın sigarasız, tütünsüz bir dünya olmasını istiyorsak, öncelikle üniversitelerin tütünsüz birer üniversite olmasını başarmak zorundayız.

Üniversiteler; yüksek düzeyde eğitim, öğretim, bilimsel araştırmalar ve yayın yapan fakülte, enstitü, yüksekokul ve benzeri birim ve bölümlerden oluşan, bilimsel özerkliği ve kamu tüzel kişiliği bulunan öğretim kurumlarıdır. Tarihsel gelişim içerisinde, toplum bütününe açık, bütün bilgilerin öğretildiği kurum olarak tanımlanmaktadır.

Üniversiteler toplumun itici gücü olmalı ve topluma yön vermelidir. Çağın ihtiyaçlarını karşılayabilmek için üniversitelerin gelişmesi ve değişmesi

gerekmektedir. Üniversitelerde sağlıklı yaşam davranışlarının yaygınlaştırılması da önemli bir ihtiyaçtır. Üniversite mensupları, üniversitelerde okuyan, çalışan vb. bireyler toplum için rol model olmalıdır. Gelecek nesillerin tütünsüz bir yaşam sürebilmesinin yolunun açılması gerekiyor.

Kişilerin ve kurumların toplumda olumlu bir fark yaratacak, topluma fayda sağlayacak konularda sosyal sorumlulukları da vardır. Üniversitelerin çoğunluğunda sağlık, sosyal ve davranış bilimlerine ait bölümler mevcuttur. Bu bilim alanlarının temel misyonları arasında; tütünsüz bir yaşamı önceleyen, sağlık ve sağlığın geliştirilmesi ile ilgili bilimsel verileri üretmek de bulunmaktadır. Sosyal sorumlulukların yerine getirilmesi gereken konulardan birisi de kişi ve toplum sağlığı üzerinde zararlı etkileri olan tütün bağımlılığının önlenmesi konusunda öncü rolün üstlenilmesidir. "Tütünsüz Üniversite" yaklaşımı bu amaçla dünyada benimsenmiş uygulamalar bütünüdür.

“Tütünsüz Kampüs Projesi anketine katılan öğrencilerimizin %50’si ‘kesinlikle desteklerim,’ %13,9’u ‘Olabilir’ diyerek olumlu görüş bildirmiştir. Öğrencilerin %22,6’sı ‘Gereksiz’ bulduğunu söylerken, sadece %13,6’sı ‘Karşı çıkacağını, kabul edilemez.’ bulduğunu bildirmiştir.

Amerikan Kanser Derneği, Tütün Kontrol Merkezi yönetiminde, ülke genelindeki kolej ve üniversite kampüslerinde %100 dumansız ve tütün içermeyen politikaların benimsenmesini ve uygulanmasını hızlandırmak ve genişletmek için hibe ve teknik yardım sağlamaktadır.

Amerika’da 2 Ocak 2020 tarihi itibarıyla aralarında Hawaii Üniversitesi, Tennessee Üniversitesi, Texas Üniversitesi, Richmond Üniversitesi, Minnesota Eyalet Üniversitesi gibi tanınmış üniversitelerin de bulunduğu en az 2.487 adet %100 dumansız kampüs siteleri oluşmuştur.

Üniversitelerde tütün kontrolü çalışmalarının sistematik ve sürekli bir biçimde sürdürülmesine ihtiyaç vardır. Uygulamaların nihai amaçları arasında ise kapalı ve açık alanlarda tütün kullanılmaması, tütün satışının kampüs içerisinde olmaması, tütünü bırakmak isteyenlere yardım olanaklarının sağlanması yer almaktadır. “Tütünsüz Üniversite” tütün

kullanan ve kullanmayan herkesin sağlık hakkının korunması için önemli bir uygulamadır.

Ülkemizde bu konuda yasal destekler çok güçlü olarak hazırlanmıştır. Resmî Gazete’nin 5 Aralık 2018 tarih ve 30.616 sayılı nüshasında Sağlıkla İlgili Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’da Madde 23-“(7) Sağlık, eğitim ve öğretim, kültür ve spor hizmeti verilen yerlerde ve bunların yerleşkelerinde tütün ürünlerinin satışı yapılamaz.” maddesi gereğince üniversite kampüslerinde tütün ürünlerinin satışı yasaklanmıştır.

Herhangi bir üniversitenin “Tütünsüz Üniversite” olarak değerlendirilebilmesi için;

1. Tütün kontrolü ile ilgili plan ve programın yapılması ve bu süreçten üniversitenin bütün bileşenlerinin haberdar edilmesi,
2. Kampüs içerisinde tütün kullanılan/içilen alanların bütünüyle kaldırılması, bunun için önceden tarih belirlenerek ilan edilmesi,
3. Tütün kontrolü çalışmalarının üniversite bünyesinde bir birim tarafından sürdürülmesi,
4. “Tütünsüz Üniversite” politikasının öğrenim gören, çalışan vb. bütün bileşenler tarafından içselleştirilmesi için eğitim ve farkındalık çalışmalarının yapılması ve sürdürülmesi,
5. Tütünü bırakmak isteyenlere yönelik olarak bırakma hizmetlerinin herkes tarafından ulaşılabilir olmasının sağlanması gerekmektedir.

- 1998. DSÖ’nün Tütünsüz Girişimi (TFI) kuruldu.
- 2001. DSÖ Tütün ve Çocuk Hakları’nı yayınladı.
- 2002. DSÖ Tütün Atlası’nın ilk baskısını yayınladı.
- 2003. Dünya Tabipler Birliği, “Doktorların Küresel Tütün Kontrolü Manifestosu”nu başlattı.
- 2004. İrlanda. Barlar ve restoranlar dahil olmak üzere işyerinde sigara yasağı uygulandı. Yasaktan tam bir yıl sonra sigara satışları yüzde 18 oranında düştü.
- 2004. Tütün Dumani ve İstemsiz Sigara İçme hakkında IARC Monografi yayımlandı ve kapsamlı tütün endüstrisi dezenformasyonunu kesin olarak çürüttü.
- 2006. Düşük ve orta gelirli ülkelerde Tütün Kullanımını Azaltmak için Bloomberg Küresel Girişimi, New York Belediye Başkanı Michael Bloomberg’in 125 milyon dolarlık bağışıyla başlatıldı.
- 2008. Tütün salgınının küresel durumuna ilişkin ilk DSÖ MPOWER raporu yayımlandı.

Kaynak: <https://www.afro.who.int/sites/default/files/2017-09/Chapter%2032.%20The%20history%20of%20tobacco.pdf>

Dünya Sağlık Örgütü, sigara içmenin ölüme neden olma yolları arasında; parmakların ve muhtemelen virüs bulaşmış sigaraların dudaklarla temas etmesi, virüsün elden ağız ve burna geçme ihtimalini artırarak sigara içenleri COVID-19'a karşı daha savunmasız hale getirmesi olarak değerlendirmiştir.

Bursa Uludağ Üniversitesi Görükle Kampüsü'nün, "Tütünsüz Üniversite Kampüsü" olabilmesi için 70 binden fazla öğrencinin bulunduğu üniversitemizde bir anket uygulaması yaptık. Çalışmamızda üniversite öğrencilerinin demografik özellikleri, tütün kullanım sıklıkları, tütün ürünleri hakkında genel bilgi düzeyi, sigara içen öğrencilerin bağımlılık düzeyleri ile Tütünsüz Kampüs Projesi'ne bakış açılarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Ankette 40 soru bulunuyordu ve online olarak internet aracılığıyla gerçekleştirildi. Üniversitemiz web sitesinde öğrenci otomasyonunu kullanarak tüm öğrencilerimize ulaştık.

Anket soru sayısının fazla olmasına rağmen ankete büyük bir katılım sağlandı. Anketi; 15 fakülte, 3 yüksekokul ve 15 meslek yüksekokulundan toplam 10.383 katılımcı tam olarak cevapladı. Bu tür anketler için beklenenden çok yüksek bir katılım sağlanmış oldu.

Anket sonuçlarının istatistik değerlendirmeleri yapıldığında

ilginç sonuçlara ulaştık. Toplam 4.922 kız ve 5.461 erkek öğrenci ankete katılmıştı. Bu öğrencilerden aktif sigara içenlerin oranı %38,4 olarak bulundu. Bu oran toplum genelindeki sigara içme oranından daha yüksekti. Ayrıca öğrencilerden %10,4'ü de daha önce sigara içmiş ama bırakmıştı. Hiç sigara içmeyenlerin oranı %51,1 olarak bulundu.

Öğrencilerin çoğunluğu üniversiteye başlamadan önce sigaraya başlamışlardı. Sigara içmeye başlama yaşları ortalaması 16,5 olarak hesaplandı.

Sigaraya başlama nedenleri ve sigara içmelerine engel olabilecek şartlar birbirlerinden çok farklıydı. Sigaraya ve Tütünsüz Kampüs Projesi'ne bakış açıları da çok farklıydı.

Yine de ankete katılan öğrencilerimizin %50'si "Tütünsüz Kampüs Projesi'ni kesinlikle desteklerim.", %13,9'u "Olabilir." diyerek olumlu görüş bildirmiştir. Öğrencilerin %22,6'sı "Gereksiz" bulunduğunu söylerken, sadece %13,6'sı "Karşı çıkacağını, kabul edilemez." bulunduğunu bildirmiştir.

Tütünsüz Üniversite Kampüsü Projemizde bir sonraki aşamaya geçerek bilgilendirme çalışmalarımız başladı ve sigaradan kurtulmak isteyenler için sigara bıraktırma polikliniğimiz kuruldu.

PANDEMİDE SİGARA

Bu makalenin yazıldığı günlerde tüm dünyayı etkileyen, Çin'de başlayıp dünyanın tüm ülkelerine yayılan COVID-19 salgın hastalığı başladı. Yüz milyonlarca insanı etkileyen, milyonlarca insanın ölümüne neden olan hastalık, halen tam kontrol altına alınabilmiş değil. Ancak hastalık

nedeniyle gerçekleşen ölümlerin büyük çoğunluğunun solunum yetmezliğine bağlı olarak geliştiği ve sigara içenlerin riskinin, içmeyenlerden %50 daha fazla olduğu görülmüştür. Hastaların yaşının artması, kronik akciğer hastalığının olması ve sigara içmeleri en önemli ölüm nedenleri olarak kayıtlara geçmeye devam ediyor.

Dünya Sağlık Örgütü, sigara içmenin ölüme neden olma yolları arasında; parmakların ve muhtemelen virüs bulaşmış sigaraların dudaklarla temas etmesi, virüsün elden ağız ve burna geçme ihtimalini artırarak sigara içenleri COVID-19'a karşı daha savunmasız hale getirmesi olarak değerlendirmiştir. Sigara içenlerin de zaten ciddi hastalık riskini büyük ölçüde artıracak akciğer hastalığı veya azalmış akciğer kapasitesine sahip olması da ölümlerin artmasında etkili olmaktadır.

Sigara içenlerin maruz kaldığı sigara dumanı akciğerin oksijen seviyesini de düşürerek akciğerlerde iltihabi reaksiyonların gelişmesinde ve solunum yetmezliğiyle insanların ölmesine neden olmaktadır.

Pandemi sonrası dünyanın daha sağlıklı, daha yaşanır, daha mutlu bir dünya olması için tütünsüz bir dünya yolunda "Tütünsüz Kampüs Projemizin" hedefine ulaşmasını diliyorum.

KAYNAKLAR

- <https://www.tobaccofreecampus.org/>
- <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/12/20181205-8.htm>
- <https://www.who.int/news-room/q-a-detail/q-a-on-smoking-and-covid-19>

SAĞLIKLI KENTLER BİRLİĞİ

ÜYE BELEDİYELER İLETİŞİM BİLGİLERİ

BELEDİYE	TEL	WEB	BELEDİYE	TEL	WEB
Abana Belediyesi / Kastamonu	0366 564 11 65	www.abana.bel.tr	K. Maraş Büyükşehir Belediyesi	0344 223 50 72	www.kahramanmaras.bel.tr
Adalar Belediyesi / İstanbul	0216 382 78 50	www.adalar.bel.tr	Karesi Belediyesi / Balıkesir	0266 243 04 00	www.karesi.bel.tr
Akçadağ Belediyesi / Malatya	0422 417 10 36	www.akcadag.bel.tr	Karşıyaka Belediyesi / İzmir	0232 399 43 03	www.karsiyaka.bel.tr
Altınova Belediyesi / Yalova	0226 461 29 40	www.altinova.bel.tr	Kırıkkale Belediyesi	0318 224 27 61	www.kirikkale-bld.gov.tr
Amasra Belediyesi / Bartın	0378 315 10 81	www.amasra.bel.tr	Kırşehir Belediyesi	0386 213 44 85	www.kirsehir.bel.tr
Antalya Büyükşehir Belediyesi	0242 249 50 00	www.antalya.bel.tr	Kocaeli Büyükşehir Belediyesi	0262 318 10 10	www.kocaeli.bel.tr
Avanos Belediyesi / Nevşehir	0384 511 40 64	www.avanos.bel.tr	Körfez Belediyesi/ Kocaeli	0262 528 23 02	www.korfez.bel.tr
Aydın Büyükşehir Belediyesi	0256 226 63 52	aydin.bel.tr	Malkara Belediyesi /Tekirdağ	0282 427 10 33	www.malkara.bel.tr
Aydıncık Belediyesi/ Mersin	0324 841 30 50	www.mersinaydincik.bel.tr	Menteşe Belediyesi / Muğla	0252 214 48 80	www.mentese.bel.tr
Balçova Belediyesi / İzmir	0232 455 20 00	www.balcova.bel.tr	Merkezefendi Belediyesi/ Denizli	0258 265 38 88	www.merkezefendi.bel.tr
Balıkesir Büyükşehir Belediyesi	0266 239 15 10	www.balikesir.bel.tr	Mersin Büyükşehir Belediyesi	0324 231 88 80	www.mersin.bel.tr
Bandırma Belediyesi / Balıkesir	0266 711 11 11	www.bandirma-bld.gov.tr	Mezitli Belediyesi /Mersin	0324 358 10 05	www.mezitli.bel.tr
Bayındır Belediyesi / İzmir	0232 581 50 00	www.bayindir.bel.tr	Mudanya Belediyesi / Bursa	0224 544 16 50	www.mudanya.bel.tr
Beşiktaş Belediyesi / İstanbul	0212 236 10 20	www.besiktas.bel.tr	Muğla Büyükşehir Belediyesi	0252 214 18 46	www.mugla.bel.tr
Bilecik Belediyesi	0228 212 11 68	www.bilecik.bel.tr	Muratpaşa Belediyesi / Antalya	0242 444 80 07	www.muratpasa-bld.gov.tr
Burdur Belediyesi	0248 233 53 90	www.burdur-bld.gov.tr	Nilüfer Belediyesi / Bursa	0224 441 16 03	www.nilufer.bel.tr
Bursa Büyükşehir Belediyesi	0224 234 00 87	www.bursa.bel.tr	Odunpazarı Belediyesi / Eskişehir	0222 217 30 30	www.odunpazari.bel.tr
Çankaya Belediyesi / Ankara	0312 488 88 00	www.cankaya.bel.tr	Ordu Büyükşehir Belediyesi	0452 225 01 04	www.ordu.bel.tr
Çankırı Belediyesi	0376 212 14 00	www.cankiri.bel.tr	Ortahisar Belediyesi / Trabzon	0462 224 40 71	www.trabzonortahisar.bel.tr
Darende Belediyesi / Malatya	0422 615 25 00	www.darende.bel.tr	Osmancık Belediyesi / Çorum	0364 600 13 00	www.www.osmancik.bel.tr
Denizli Büyükşehir Belediyesi	0258 265 21 37	www.denizli.bel.tr	Osmangazi Belediyesi / Bursa	0224 270 70 70	www.osmangazi.bel.tr
Didim Belediyesi / Aydın	0256 811 26 60	www.didim.bel.tr	Osmaniye Belediyesi	0328 440 00 80	www.osmaniye-bld.gov.tr
Dinar Belediyesi/ Afyon	0272 353 60 53	www.dinar.bel.tr	Pamukkale Belediyesi / Denizli	0258 213 76 67	www.pamukkale.bel.tr
Edirne Belediyesi	0284 213 91 40	www.edirne.bel.tr	Pendik Belediyesi / İstanbul	0212 444 81 80	www.pendik.bel.tr
Erzurum Büyükşehir Belediyesi	0442 233 00 04	www.erkurum.bel.tr	Samsun Büyükşehir Belediyesi	0362 431 60 90	www.samsun.bel.tr
Emet Belediyesi / Kütahya	0274 461 30 10	www.emet.bel.tr	Sandıklı Belediyesi / Afyon	0272 512 69 46	www.sandikli.bel.tr
Fındıklı Belediyesi / Rize	0464 511 30 10	www.findikli.bel.tr	Serdivan Belediyesi / Sakarya	0264 211 10 50	www.serdivan.bel.tr
Gazipaşa Belediyesi/ Antalya	0262 642 04 30	www.gazipasa.bel.tr	Süleymanpaşa Bel. / Tekirdağ	0282 259 59 59	www.suleymanpasa.bel.tr
Gebze Belediyesi / Kocaeli	0262 642 04 30	www.gebze.bel.tr	Şirnak Belediyesi	0486 216 1205	www.sirnak.bel.tr
Gölcük Belediyesi / Kocaeli	0262 412 10 12	www.golcuk.bel.tr	Tepebaşı Belediyesi / Eskişehir	0222 320 54 54	www.tepebasi.bel.tr
Gülyalı Belediyesi / Ordu	0452 811 20 53	www.gulyali.bel.tr	Tirebolu Belediyesi / Giresun	0454 411 40 16	www.tirebolu.bel.tr
Hatay Büyükşehir Belediyesi	0326 214 91 90	www.hatay.bel.tr	Toroslar Belediyesi / Mersin	0324 322 72 00	www.toroslar-bld.gov.tr
İnegöl Belediyesi / Bursa	0224 715 10 10	www.inegol.bel.tr	Trabzon Büyükşehir Belediyesi	0462 322 46 01	www.trabzon.bel.tr
İstanbul Büyükşehir Belediyesi	0212 455 14 00 - 01	www.ibb.gov.tr	Urla Belediyesi / İzmir	0232 754 10 88	www.urla.bel.tr
İzmir Büyükşehir Belediyesi	0232 482 11 70	www.izmir.bel.tr	Ürgüp Belediyesi / Nevşehir	0384 341 70 76	www.urgup.bel.tr
Kadıköy Belediyesi / İstanbul	0216 542 50 55	www.kadikoy.bel.tr	Yalova Belediyesi	0226 813 98 46	www.yalova.bel.tr
Kadirli Belediyesi / Osmaniye	0328 718 10 39	www.kadirli.bel.tr	Yenipazar Belediyesi / Aydın	0256 361 30 04	www.yenipazar.bel.tr
			Yeşilyurt Belediyesi / Malatya	0422 377 77 77	www.yesilyurt.bel.tr

Kitap istekleriniz için:
bilgi@skb.gov.tr

Bandrol uygulamasına ilişkin usul ve esaslar hakkında yönetmeliğin 5'inci maddesinin ikinci fıkrası çerçevesinde bandrol taşınması zorunlu değildir.